

**Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
Magyar Nyelvtudományi Tanszék**

Szabolcs vármegye településnevei a 18–19. században

(BA záródolgozat)

Témavezető:
Dr. Hoffmann István
egyetemi tanár

Készítette:
Halmos Judit
III. magyar

Debrecen, 2010

Tartalom

Bevezetés	4
I. Szabolcs vármegye mint közigazgatási egység	5
1. Népeségi viszonyok a 17–18. században	5
2. Etnikai viszonyok	7
3. Településszerkezet és településtípusok a 19. században	8
II. Szabolcs megye településneveinek változástipológiája	11
1. Komplex folyamatok	11
1.1. néveltűnés	11
1.2. névdifferenciálódás, névosztódás	11
1.3. névintegrálódás, névösszevonódás	13
2. Jelentésváltozások	15
2.1. jelentésbővülés	15
2.2. jelentésátértékelődés	15
2.3. jelentésszűkülés	17
3. Alaki változások	17
3.1. teljes változás vagy névcseré	17
3.2. részleges változás	18
3.2.1. szabályokba foglalható (megjósolható) változások	18
A) a szintaktikai szerkezet változása	19
a) kiegészülés	19
b) ellipszis	22
c) névelem > névrész csere	23
d) névrész > névelem csere	23
B) a morfológiai szerkezet változása	24
a) redukció	24
b) bővülés	24
c) névelemcsere	26
d) névrészcsere	26
3.2.2. szabálytalan változások	27
Reszemantizáció	27
4. Többféle változási típus egyidejű érvényesülése a névalakban	28

5. Bonyolultabb változások	29
6. Településnév felhasználásával keletkezett mikronevek	29
7. Hangtani jellegű változások	30
8. Nem vettek részt változásban	30
Összegzés	31
Irodalom	33
Melléklet: A helyneveket tartalmazó adatbázis	35

Bevezetés

Szaktervezési témám választásakor az a szempont vezérelt, hogy olyan témát válasszak, mely valóban felkeltette a figyelmemet. Így döntöttem el, hogy mindenképpen névtani tárgyú témával szeretnék foglalkozni. Mivel Szabolcs- Szatmár-Bereg megyében élek, magától adódott az ötlet, hogy foglalkozzam a megye helyneveivel. Olyan témát kellett azonban választanom, mely lehetőség szerint újszerűnek mutatkozik. Így témavezetőm segítségével esett választásom a 18. századtól kezdődő időszak feldolgozására.

Munkámban arra vállalkozom, hogy lehetőség szerint átfogó képet adjak arról, milyen tényezők befolyásolták a megye életét, ennek következtében milyen névmódosulásokkal számolhatunk, vagyis a nyelven kívüli valóság hogyan volt hatással a településnevek életére.

Az első fejezetben általános képet igyekszem adni a megye – ez alatt már csak a történelmi Szabolcs vármegyét értem – életéről. Áttekintem a megye történelmének azokat a korszakait, melyek befolyással lehettek a vizsgált idősokra. Ezen belül pedig különös figyelmet fordítok a megye népességi és etnikai viszonyaira, település-szerkezetére.

A második fejezetben igyekszem rendszerszerűen sorra venni az általam feldolgozott névanyag minőségi és mennyiségi módosulásait. Ebben a fejezetben megpróbálok kísérletet tenni arra, hogy megvizsgáljam a korszak településneveit abból a szempontból, hogy milyen módosulásokon estek át a településnevek, milyen módon történhetett ez, s mi lehetett a motivációja ennek a nagyarányú változási tendenciának. Ennek során természetesen arra is megpróbálok fényt deríteni, hogy az eredeti névanyag által jelölt településrendszer azóta milyen mértékű változáson esett át, vagyis milyen számban állnak fenn ma is ezek a települések, s ha már nem településként léteznek, akkor a helynévrendszer mely pontján helyezkednek el a hierarchiában. Így természetesen kapcsolódom a jelenkori névanyaghoz is. Illetve az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a megelőző korszakok névanyagára is támaszkodom abban a tekintetben, hogy azokhoz képest való elmozdulások is szerepet kapnak elemzésemben. Számos esetben pedig elképzelhetetlen lenne a nevek felfejtése múltjuk nélkül. A nevek rendszerszerű elemzéséhez TÓTH VALÉRIA *Településnevek változástudományja* című munkáját (2008) vettem alapul, melynek szempontrendszerét és fogalmait használva igyekeztem következetesen rendszerbe foglalni az általam vizsgált névanyagot.

A Mellékletben közlöm a dolgozat alapjául szolgáló adatbázist, melyben minden a dolgozatban előforduló névalak visszakereshető, s így könnyen nyomon követhetők a tárgyalt változási folyamatok. Az adatbázis anyagát három forrásból gyűjtöttem össze. Egyrészt alapul szolgált NÉMETH PÉTER *A középkori Szabolcs megye települései* című munkája (1997), mely a nevekhez kapcsolódó forrásokat a legelső említésüktől igyekszik feldolgozni egészen a középkorig, illetve jelenkori adatokat is tartalmaz. Másrészt az Arcanum kiadó első és második katonai felmérést tartalmazó térképes adatbázisai, melyekből a 18–19. századi névanyagot sikerült összegyűjtenem. Mivel az adatbázisban visszakereshetők az eredeti névalakok, ezért az elemzésben a mai helyesírás szerint használom az alakokat, hiszen így jóval átláthatóbb, és könnyebben értelmezhető a módosulások tárgyalása.

I. Szabolcs vármegye mint közigazgatási egység

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Magyarország északkeleti részén foglal helyet. Területe 5936 km². A mai megye területe 1950-ben Szabolcs-Ung és Szatmár-Bereg-Ugocsa vármegye közigazgatási egyesítésével alakult ki, az államalapítástól ezen időpontig azonban egy sor területi változáson esett át (FRISNYÁK 1993: 13). Az Árpád-kor folyamán a mai megye területén három Árpád-kori vármegye, Borsova, Szabolcs és Szatmár osztozkodott. Borsova vármegye azonban az 1241-es tatárjárás után felbomlott, a Tiszától keletre fekvő része Bereg néven önállósult, a Tiszától nyugatra fekvő harmadát pedig Szabolcshoz csatolták. Ezzel a Tiszántúl egyik legnagyobb nemesi vármegyéjévé nőtte ki magát, mely kisebb területi változásokkal egészen 1876-ig változatlan maradt (NÉMETH 1986: 115). Kiterjedésére nézve a három megye közül Bereg megye volt a legkisebb, de így sem tartozott az ország kisebb vármegyéi közé, Szatmár és Szabolcs pedig a legnagyobb vármegyék sorában állt. A három vármegye együttes területe 15547 km² volt. Közülük Szabolcs 5968 km² -rel a legnagyobb volt (TAKÁCS 1993: 242).

Szabolcs megye székvárosa 1747-ben Nagykálló lett. A Kállay-család engedte át (évenkénti fizetség fejében) azt a telket a vármegyének, amelyen aztán 1769-re felépült a kállói megyeház. Így Kálló lett Szabolcs vármegye közigazgatási és igazságszolgáltatási ügyeinek döntési hivatala. Szabolcs megye négy főszolgabírói járásra tagolódott: Kisvárdai, Dadai, Nyírbátori és Nádudvari járásokra (TAKÁCS 1993: 246). A megye székhelyét 1876-ban áthelyezték Nyíregyházára (BÁRSONY 1986: 169).

Bach 1850-es rendelete nyomán Szabolcs vármegye a nagyváradi kormánykerület (melyeket közvetlenül a helytartóság irányított) része lett, s járási képe is átrendeződött. A járások a következők voltak: Kisvárdai, Nyíregyházi, Bogdányi, Nyírbátori, Nagykállói, Hajdúnánási, Hajdúböszörményi, Hajdúszoboszlói, Püspökladányi és Debreceni járások (CZÖVEK 1993: 299).

Az 1876. évi XXXIII. tc. az egyes közigazgatási egységek megváltozását rendelte el. Ennek során a középkori Szabolcs megye területéből elvett hajdúvárosokból (Nánás, Dorog, Böszörmény, Hadház, Szoboszló), néhány Szabolcs megyei községből (Csege, Balmazújváros, Téglás, Egyek, Nádudvar, Püspökladány, Szovát, Tetétlen, Földes) létrejött Hajdú megye Debrecen székhellyel. Az 1950-ben elrendelt új államigazgatási beosztás újabb területcsökkenéssel járt. A megye területéből ekkor az újonnan létrejött Hajdú-Bihar megye újabb öt, Borsod-Abaúj-Zemplén megye kilenc településsel gyarapodott. Tehát a középkori területének mindössze kétharmada maradt a megye közigazgatási beosztása alatt. Területe csak a trianoni békekötéskor gyarapodott két községgel (Győröcske, Záhony) (NÉMETH 1986: 115).

1. Népeségi viszonyok a 17–18. században

A 17. századi hódoltatás és a Rákóczi-szabadságharc hadbavonulásai sok falut pusztává tettek a térségben. Ennek egyik lényeges oka volt, hogy 1678-ban Thököly Imre került a kuruc mozgalom élére, s elfoglalta Felső-Magyarország nagy részét. Ekkor a hadi felvonulások színtere lett térségünk, mind az 1680-ban, mind az egy évvel később megkötött fegyverszünetek érintették. 1680-ban Bereg, Ugocsa és Szatmár, egy évvel később pedig Bereg, Szabolcs, Ung és Ugocsa megyéket jelölték

ki Thököly seregeinek téli szállásterületéül. 1685 őszén a császárhű Schultz tábornok elfoglalta Eperjest, Tokajt, Ibrányt, Kisvárdát, majd Kállót is. 1692-re pedig egyértelművé vált, hogy a Habsburgok javára dőltek el az erőviszonyok a térségben, így a Felső-Tisza-vidékre idegen katonaságot vezényeltek, melynek eltartása újabb terheket rótt az itt élő lakosságra (BÁRSONY 1993: 209–210). A Rákóczi-szabadságharc ideje alatt tovább mélyült a táj 1660-tól folyó romlása, főleg az utolsó három évben, amikor ez a terület volt a szabadságharc élmezőjének bázisa és téli szállásterülete (BALOGH 1986: 157). Ezért is nem meglepő, hogy a korszak egész idejére jellemzők voltak a jobbágyszökések, melyek következtében a falvak lakossága folytonosan csökkent. A jobbágyok számára vonzóbb körülményeket jelentett mind Erdély, mind a mezővárosok, hajdúvárosok és nagybirtokok, mint a kismemesi birtokok. Ez azonban nem jelenti azt, hogy Szabolcs megyébe ne települtek volna jobbágyok külső területekről, de arányában a kifelé irányuló jobbágymozgások jóval jelentősebbek voltak (BALOGH 1986: 156).

Ahogy erre később részletesebben is kitérek, a Szabolcs megye nyugati felére eső falvakra a nagy lélekszám volt jellemző. A török hódoltság a 16. század második felében ezeket a falvakat érintette a leginkább. Egy részük ugyan nem pusztult el végleg a 17. század folyamán sem, amikor a felszabadító háborúk és a Rákóczi-szabadságharc mellett még a pestis is tizedelte a lakosságot, de területi átrendeződésekkel számolnunk kell. Ezek eredményeként jöttek létre az olyan mai nagyhatáru települések, mint Nyíregyháza, Újfehértó és Tiszavasvári (az egykori Tiszabüd és Búdszentmihály), ezek ugyanis a végleg elpusztult szomszédaik határát is magukhoz kapcsolták. A középkorban elindult falupusztulás csak részben folytatódott a Rakamaz–Nagykálló–Balkány vonal és a megye keleti részére jellemző „kishatáru – kishalvas” sáv közé eső zónában, ugyanis a 14–15. századi települések néhány kivétellel megmaradtak. A hadvonnulásokot követő években több, a békésebb időkben pedig kevesebb pusztatelekkel számolhatunk (BALOGH 1986: 156).

1711 és 1848 között Szabolcs megye életét külső behatások nem érték. Mindemellett a 17. század utolsó fél évszázadának háborús eseményei, így a török hatalom hódolttatása, a Thököly- és Rákóczi-felkelés következményei, valamint az egész országban végbement gazdasági, társadalmi és politikai átalakulások mélyebbre ható nyomokat hagytak ezen a területen is. Az említett időszakban Szabolcs vármegye igazgatási szervezete nem sokat változott. Ahogy BALOGH ISTVÁN írja: „A XVIII század első harmadában a korábbi nemesi megyeszervezet fokozatosan átalakult területi igazgatási és igazságszolgáltatási szervezatté. Olyanná amelynek joghatósága most már kevésbé változó megyehatárokon belül élő minden rendű-rangú és jogállású lakosra kiterjedt.” (1986: 157). Az 1772-ben bevezetett urbárium pedig egységesítette a „külön szerződések vagy úrbéri megállapodások alapján a földesurat illető járandóságokat”. Ahogy egységesültek a megyei hatóságok illetékességei, ezzel párhuzamosan véglegesítették a megyék határát is, melyek aztán egészen 1876-ig nem is változtak. Szabolcs és Szatmár, valamint Bihar megyék között a megyehatárok a 18. században nem voltak vitásak. Ennek ellenére maradtak területi beékelődések a szomszéd megyék joghatósága alá tartozó területeken a korábbi évszázadok birtoklási viszonyainak maradványaként. Így például Nyírbátor, Encsencs, Mada és Ór kisebb-nagyobb területei Szatmárhoz tartoztak. Ennek azonban csak az adózás szempontjából volt jelentősége, a megyék területi igazgatási beosztása a korábbi idő-

szakok hagyományát továbbra is megőrizte. Szabolcs megye egyaránt négy járásra oszlott, és ez fenn is állt egészen 1852-ig, amikor is a Bach-féle közigazgatási rendezés a közel 600 éves beosztást változtatta meg úgy, hogy többé nem is állott helyre (i. m. 158).

2. Etnikai viszonyok

A 18. század végén a mai Szabolcs megyében erősen jelentkezett a nyelvi felekezeti kevertség mindamelllett, hogy továbbra is a kálvinista magyarság volt túlnyomó többségben. A népi-nyelvi-vallási tarkaság a 18. század első kétharmadában alakulhatott ki, melynek legfőbb oka kétségtelenül a falvak pusztulása volt. A török hódoltság ugyanis e tájon 1685-ig szinte zavartalanul fennállott, s ez egyik oka volt annak, hogy a Nyírség déli része elnéptelenedett. A folyamat nem állt meg a Rákóczi-szabadságharc alatt sem, mégpedig a hadjáratok és a jobbágyszökések nagy száma miatt. Közrejátszott az 1718-ban Szatmár megyén végifutó tatárdúlás is, mely a Szamosköz falvait is érintette. Az 1709–1711 között dühöngő pestisjárvány is megtizedelte a lakosságot. Mindezen tényezők mellett azonban azt mondhatjuk, hogy a szatmári békét követő évek jobbágyszökései voltak a legnagyobb behatással a falvak elnéptelenedésére. A folyamat hatását a térségben leginkább Szabolcs megyében lehetett érzékelni. Ahogyan BALOGH ISTVÁN fogalmaz: „Amikor 1704-ben II. Rákóczi Ferenc rendeletére összeírták a megye népességét, az akkori Szabolcsban 120 lakott helyet és 47 pusztát írtak össze (ezek közül a mai megye területén 104 lakott és 29 pusztát hely állott). A lakott helyek elnéptelenedése azért megállt, mert 1720-ig a 104-ből csupán egyetlen, Oroszújfalu vált néptelenné.” (1986: 160). Szabolcs megyének a Rakamaz–Nyíregyháza–Nyírlugos vonaltól nyugatra és délnyugatra eső felén a 17. század végén 15 falu vált néptelenné, melyek még 1720-ban is pusztán álltak (i. h.).

Ahogy már korábban is utaltam rá, a jobbágyszökések igen gyakoriak voltak az időszakban. Az elszőkött jobbágyok olyan nagybirtokosok védelme alatt találhattak menedéket, akik velük népesítették be falvaik időközben elhagyott jobbágytelkeit. Sőt az is előfordult a szatmári békét követő időszakban, hogy idegen országokból, például Lengyelországból vagy Németországból hoztak saját telkeikre telepeseket (BALOGH 1986: 160). Ez történt Nyíregyházán is 1753-ban, amikor is a Károlyi család szlovák (tirpák) népességet telepített be, csak hogy ez együtt járt az addig ott élők elüldözésével is, hogy ezzel megóvják az újonnan betelepülők vallási és nyelvi egységét. 1728-ban pedig Rakamazt népesítették be Svábföldről, Csehországból, Morvaországból, valamint Galíciából származó németekkel. Szervezett telepítő tevékenység révén kerültek ruszinok Gelsére és Pilisre, románok Kállósemjénbe és Nyírlugosra. E két nyelvi csoport azonban az ott lévő régibb lakók mellé telepedett, melynek következtében a Szabolcs megyei falvak nagy hányadára a század végére már a vallási és nyelvi kevertség volt jellemző. A kulturális különbségek, a szokás és erkölcsbeli különbözőség azonban egészen a 19. század első feléig elszigetelte ezeket a népcsoportokat egymástól. Szabolcsban a 18. század első évtizede után látszott meg igazán a nyelvi és vallási színesség. 1720-ban már 28 faluban számoltak kárpát-ukrán népességgel, melyből nem keveset, tizet teljesen ruszin nyelvűnek mondtak. Az említett népességmozgások révén a 18. század elején még pusztaként számon tartott helyek újból benépesedtek. Az 1784–85. évi népszámlálás adataiból tudjuk,

hogy Szabolcs megye mai területén ekkorra 8 mezőváros és 120 falu állt, Magy és Bököny ekkor még pusztá volt (i. m. 161).

Ahogyan eddig is szó volt róla, megyénk lakosságának életét a folytonos mozgás jellemezte mindamelllett, hogy a területi és településszerkezeti változások már elcsitulak, és viszonylagos statikusság jellemezte őket. A szervezett kincstári és magánföldesúri telepítések, amelyek a 18. század második harmadában számos új települést hoztak létre (pl.: Rakamaz, Újvencsellő, Nyíregyháza), és megsokasították számos más település lakosságát (pl.: Oros, Napkor, Búd), véget értek. Ezt azonban nem mondhatjuk el a lakosság szervezetlen, belső önkéntes vándorlásáról, mely nemhogy nem csitul el, de alighanem felgyorsult. Ezt a tendenciát valószínűleg II. József örökös jobbágyságot eltörlő rendelete is támogatta. Feltételezhetően igaz ez a 18. század végi, 19. század eleji, közepi lakosság legalább egyharmadára, s így csak a lakosság megadóztatható rétege, vagyis a jobbágyok és házas zsellérek voltak számon tarthatók stabil állandósággal a közigazgatás számára (TAKÁCS 1993: 249).

3. Településszerkezet és településtípusok a 19. században

„A településszerkezet és településtípus alakulása, formálódása, avagy állandósága, nem független a társadalom gazdasági tevékenységétől, mint ahogy a táj-területi adottságoktól sem. Ugyanakkor kifomálódott jellemzői vissza is hatnak a bennük élő közösségek mentalitására, etnikai arculatára, tevékenységére, egymáshoz való viszonyukra, életmódjukra.” írja TAKÁCS PÉTER (1993: 249–250).

Szabolcs megye lényeges különbségeket mutat mind Szatmár, mind Bereg megyéhez képest településszerkezete, valamint mezővárosainak, falvainak nagyságrendje tekintetében. Először is fölöttébb magas a puszták száma Szabolcsban. TAKÁCS PÉTER Ludovicus Nagy és Fényes Elek adataira hivatkozik, melyek szerint a 19. század első felében Ludovicus Nagy 91, Fényes Elek 78 pusztát számolt Szabolcs vármegyében. Többségük már 1827-ben lakott volt, még ha ez egy-egy pusztán néhány embert jelentett is csupán. Szabolcs megyében rendkívül elterjedtek voltak a rövid, 1-2-3 évre szóló árendás bérletek, s ez vonzó körülményt jelentett a nemesek, jobbágyok, illetve más rangú, rendű bérlők számára is. Másodszor Szabolcs megye településhálózata sokkal ritkább, mint Bereg vagy akár Szatmáré. Ehhez hozzájárult az a tényező is, hogy Szabolcs falvai jóval kiterjedtebb és népesebb községek is (TAKÁCS 1993: 251). Itt kell megemlítenünk, hogy a nagyhatárú falvak övezetében a 19. századtól egy újfajta alföldi tanyás településformával is számolnunk kell. Ez a nyíregyházi határ bokortanyás települési típusa, mely az uradalmi állattartó majorok kialakulásával jött létre. A nagyhatárú–nagyfalvas jelleg a Rakamaz–Nagykálló–Nyírbátor vonaltó nyugatra volt legerőteljesebben megfigyelhető. E vonaltól keletre a Nyírség pereméig sűrűbbé vált a településszerkezet, közepes nagyságú falvak és kis mezővárosok jellemezték ezt a vidéket. Még keletebbre haladva a szomszédos Bereg és Szatmár megyékhez tartozó Erdőháton, Szamosháton és Tiszaháton pedig a kis- és törpefalvak zsúfolt elhelyezkedése a jellemző, melyhez nagyban hozzájárul a Kraszna, Szamos, Túr és Tisza vízfolyása. Ez a kép már a 18. századra kirajzolódott, s ma is felismerhető (BALOGH 1986: 162).

Város-, illetve településrendezés egyedül Nyíregyházán történt a 19. század első harmadában (1837), amikor a város szabadalmas mezővárosi rangra emelkedett (BALOGH 1986:162). Hogy ez mit jelentett, nem egészen volt egyértelmű, hiszen nem

volt megállapítva a mezővárosi jogállás pontos kritériuma. Szabolcsban és Szatmárban az olyan helyet jelentette, melynek viszonyát a földesúrhoz szerződés szabta meg. Ugyanakkor azt is mezővárosnak mondták, amely ha csak részben is, de meg tudta őrizni földesurával szemben faluközösségeként autonómiáját. Illetve a hetivásár vagy évi egyszeri országos vásár tartásának jogával rendelkező települések is mezővárosnak számítottak. A valóságban mezővárosi funkciót viszont lényegesen kevesebb település, a népesebb, nagyobb helyek töltöttek be, mint Nagykálló, Kisvárd, vagy a szatmári Csenger és Fehérgyarmat, mivel egy-egy térségben ezek a városok voltak ipari-forgalmi és árucseres központok (BALOGH 1986: 163). Meg kell jegyezni azonban, hogy a három megye közül Szabolcsban volt a legtöbb mezőváros, szám szerint 13. Szatmárban 6, Beregben pedig 2 város kapott mezővárosi rangot (i. m. 164).

A békés időszak magával hozta a gazdasági növekedést, regionális kapcsolatok, vonzáskörzetek, vásároshelyek kiépülését, s ezek irányították a gazdasági és kulturális viszonyokat (TAKÁCS 1984: 34–35). A tágabb régió kulturális központja továbbra is Debrecen és Sárospatak maradt, de a katolicizmus előretörésével Eger és Nagyvárad jelentősége is megnőtt. A megye vallási heterogenitása magával hozta, hogy a különböző felekezetek nagy számban építettek templomokat ebben az időben (i. m. 35). Ez az időszak demográfiai tekintetben is jelentős változásokat hozott, a megye népessége 1785 és 1848 között megkétszereződött. Azonban 1831-ben ez az egyenes vonalú növekedés törést szenvedett, amikor a kolerajárvány Szabolcsban „ezrekre menő” áldozatot követelt. 1790–1795 és 1816–1817 között pedig éhínség pusztított a megye területén (TAKÁCS 1993: 243–244). Ezen a pár mostoha éven kívül elmondható, hogy összességében pozitív irányú elmozdulás mutatkozott a megye életében a fentebb sorolt okok következtében.

A társadalmi feszültségek azonban fokozódtak a felszín alatt. Mária Terézia 1767-es úrbérrendelete 1772-re érett be, ekkor kezdődtek el a telekrendezések. Ennél nagyobb társadalmi feszültségeket keltett, hogy Mária Terézia az erdők haszonélvezeti és felügyeleti jogát a nemesek kezébe adta. Az igazi robbanás azonban csak 1836-ban következett be, amikor a falvak határainak rendezése indult meg. Több községben csak a katonaság tudta lecsendesíteni a kedélyeket. Ilyen volt Máriapócs, Tiszalök, Polgár és számos más település is. Ebben a kérdésben a parasztok és kiskisnemesek egyként szálltak harcba. A jobbágyok szembefordultak földesuraikkal, s a helyzet elmérgesedése sürgős megoldást követelt. A földesúri és köznemesi réteg életmódja és tulajdonformája nem volt tovább tartható, új rendszerek kiépítésére volt szükség. A nemesség ezeket a törekvéseket a polgári nemzetállam megteremtésének gondolatával fűzte össze (TAKÁCS 1984: 36).

Szabolcs és Szatmár megye erősen Habsburg-ellenes volt. Az 1848-as forradalmat Szabolcs, Szatmár, Bereg, Ung és Ugocsa egyként üdvözölte, s tevékenyen részt is vett benne. Miközben Szabolcs küldte a legtöbb katonai erőt, Szatmárban és Beregben paraszt- és nemzetiségi mozgalmakkal kellett megküzdeni. 1849-ben, a forradalom és szabadságharc leverése után a vármegyék autonómiáját felszámolták, s királyi biztosokat ültettek a közigazgatás élére. 1857 és 1872 között a Tisza árszabályozási munkálataival egyidőben zajlottak le a birtokrendezési perek is, melyek folyományaként még jobban alkalom nyílt a parasztok kisajátítására (TAKÁCS 1984:

37). A folyószabályozások révén kiszárították az addig bőséggel halat és csíkot adó tavakat, nádasokat, mocsarakat, lápokát és kisebb ereket. Ezzel ugyanakkor a kiszárított területek művelhetővé is váltak, melyeket a paraszti sorba kényszerült jobbágyok napszámos munkában kényszerültek megművelni (i. m. 38).

II. Szabolcs megye településneveinek változástipológiája

A történeti áttekintés után áttérek dolgozatomban központi kérdésére, Szabolcs megye településneveinek 18–19. századi alakulástörténetére, melynek névanyagát tehát a bevezetőben említett módon, TÓTH VALÉRIA szempontrendszerét követve elemzem.

Az egyes neveknél a csillag azt jelöli, hogy erre a névalakra nincsen adatolt forma. Feltételezhetjük azonban, hogy a nevek efféle alakra vezethetők vissza, hiszen ezek a lexikális egységes azok, melyek szinte minden adatolt névben előfordulnak, önmagukban azonban nincsen rájuk adat.

1. Komplex folyamatoknak nevezzük azokat a névváltozási folyamatokat, melyek során a denotatív jelentés és az alak egyidejűleg változik meg. Közös jellemzőjük, hogy a változás indukáló tényezője általában nyelven kívüli okokban keresendő (TÓTH V. 2008: 18).

1.1. néveltűnés:

Ebbe a kategóriába sorolom azokat a neveket, melyekről a vizsgált időszak kezdetétől már nincs több adat. Így *Ágostonteleke, Ajak(telek), Áldottkútteleke, Apajteleke, Bagota, Bagszeg, Bajnokföldre, Balmaz, Balogjánosi, Bánk, Bec(teleke), Billye, Bodrog(teleke), Csehi, Dédács(teleke), Dég, Demeter, Doboka, Esztár, Ete(laka), Félégyház 1., Fövenyes, Futakegyháza, Füzes, Gerel, Gyomteleke, György, Györk(kereki), Gyulavölgye, Gyümölcsöslövő, Hene, Himes, Homokkocs, Ige, Ihász, Iklód, Kád(szeg), Kálonga, Karászszeles, Kékes(egyháza), Kelemenülése, Keserűegyház, Kiskércsed, Kokodvár, Köpeteleke, Külgégény ~ Külsőgégény, Lengyed, Lider, Maráz, Marina, Márk, Márki, Máta, Mente, Mihálylaka, Mokodtelke, Moregyháza, Nagytelek 1., Nencel, Nimir, Nozta, Old, Óntelek(e), Ördögháza, Öszöd, Öthalom, Pályi, Péterteleke, Petlen(d) 1., Petlentalke, Pócslaka 1., Pókatel(e)ke, Pomod, Sóly, Solymos(telek), Soma, Szalóksámson, Szentkirály, Szentmihály 1., Szentmiklós 2., Szomajom, Szőlős 2., Szunyor, Tagalateleke, Tatárteleke 2., Temes ~ Temesi Székely ~ Temesi Szőlős, Tiborcuta, Tiszaipálháza, Tiszaköz, Tivadarcsucsi ~ Tivadarkuti, Tótkálló, Tőzegegyháza, Ub, Unytelek, Úrkuta, Vejcese, Zelemér 2.* egykori településnevek tartoznak ide, valamint *Futakegyháza* és *Kistelek* településeket is ide sorolom, mivel csak egy-egy adat képviseli őket a korban, majd eltűnnek. Ezek a települések jóval korszakunk kezdete előtt beolvadtak szomszédos nagyobb településekbe, elpusztultak vagy már nem adható meg egykori helyük sem.

1.2. névdifferenciálódás, névosztódás:

Névosztódásról egyrészt akkor beszélhetünk, amikor több település egymástól függetlenül kapja ugyanazt a nevet, s amikor ez a homonímia zavaróvá válik, a névhasználók az egyértelműség érdekében valamilyen egyedítő jelzővel látják el a település nevét. A homonímia például akkor okozhat problémát, ha a két vagy több település földrajzilag közel esik egymáshoz. BÖLCSKEI ANDREA ezt a zavaró távolságot körülbelül egy járásnak megfelelő távolságként adta meg (lásd: BÖLCSKEI A. 1997: 26). Az egyedítő jelző utalhat a birtokos kilétére, földrajzi jellegzetességre, valami-

lyen földrajzi képződményhez, folyóhoz való viszonyra, szomszédos településhez való viszonyra, vagy a településen megtalálható építményre, hogy csak a legfontosabbakat emeljük ki.

A névosztódás másik fontos esete az, amire tulajdonképpen a neve is utal, vagyis, hogy eredetileg egy település oszlik két, esetleg több részre, s ezt az osztódást hivatott jelölni a név differenciálódása is. Ebben az esetben a megkülönböztetést szolgáló jelzők leggyakrabban az új települések egymáshoz viszonyított méretére, elhelyezkedésük irányára, vagy régiségükre utalnak.¹ Ezt a kettős megközelítést tetten érhetjük a szakirodalomban is, amikor a névdifferenciálódást tágabb értelemben mindkét indítatású folyamatra értik. Így jár el például BÖLCSKEI ANDREA (1997). Szűkebb megközelítésben pedig csak a településosztódás következtében keletkező differenciálódást értik alatta, mint például RÁCZ ANITA (1997), illetve TÓTH VALÉRIA (2008) is.

1.2.1. Kis- és Nagy- jelzővel való bővülés: Az adatok első felében megfigyelhető, hogy a differenciálódás eredményeként a *Kis-* és *Nagy-* jelzővel való kiegészülés minden esetben egyszerre történik, tehát arra következtethetünk, hogy a korábbi település maga osztódott ketté, s az elnevezés ennek jelzésére szolgált. *Hort* > *Nagyhort*, *Kishort*; *Micske* > *Kismicske*, *Nagymicske*; *Pród* > *Kispród*, *Nagypród*; *Sac* > *Nagysac*, *Kissac*; *Szegegyháza* > *Nagy-Szegegyháza*, *Kisszegegyháza*. A változás minden esetben a 20. század folyamán következett be. A jelző itt a kettévált település részeinek egymáshoz viszonyított kiterjedésére utal.

Ha a korreláció típusa szerint akarjuk elkülöníteni a neveket, azt láthatjuk, hogy *Hort* esetében a 20. században már csak a két jelzős alak korrelál egymással, a jelzőtlen alapalak a 19. század után nem jelenik meg. *Sac* mint alapalak pedig ugyancsak nem adatolható a 15. századtól. Tehát ezek a kéttagú korreláció típusába sorolhatók. A háromtagú korrelációkat, vagyis, amikor a jelzőtlen alapalak és a jelzős alakok állnak oppozícióban egymással *Micske*, *Pród* és *Szegegyháza* képviseli.²

Kis- és *Nagy-* jelzővel bővültek ezeken kívül *Ábrám* > *Kis-Ábrány*; *Dobos* > *Nagydobos*; *Halász* > *Nagyhalász*; *Hegyes* > *Nagyhegyes*, *Kadarcs* > *Nagy-Kadarcs*, *Léta* > *Kisléta*; *Kálló* > *Nagykálló* településnevek is. Ezek azonban láthatóan nem rendelkeznek második taggal, ami azért lehetséges, mert ezekben a példákban nem arról van szó, hogy a település osztódott ketté, hanem esetleg arra gondolhatunk, hogy más homonim településnévtől való megkülönböztetés volt a motivációs erő. Ezt a következő tények is igazolják. *Dobos* nevű községből Szabolcs megyében kettőt is találhatunk, ezek *Nagydobos* és *Pusztadobos*, valamint *Halász* esetében is ugyanez a helyzet, *Nagyhalász*, illetve a már Szabolcs határába olvadt *Halászt* is szükséges volt megkülönböztetni. A mai Hajdú-Bihar megye területén *Nagykadarcs* Balmazújváros határában, illetve *Kadarcs* Hajdúnánás határában, valamint a Szabolcs megyei *Kisléta* megkülönböztetendő a Hajdú-Bihar megyei *Nagylétától*, mely csak 1970-től viseli a Létavértes nevet, amikor Vértessel egyesült. *Nagykálló* megkülönböztetendő volt az azóta már vele egyesült *Kiskállótól*. A Szabolcs megyei

¹ A téma összefoglaló kifejtését lásd: Tóth V. 2008: 31–40. RÁCZ ANITA (1997) ómagyar kori, BÖLCSKEI ANDREA (1997) pedig 18–19. századi anyag kapcsán foglalkozott a névdifferenciálódás kérdésével.

² A korreláció típusairól részletesen BÖLCSKEI A. (1997: 20)

Nagyhegyes esetében is számolhatunk *Kishegyes* párral, de tudva, hogy az a mostani Szerbia területén helyezkedik el, nem valószínű, hogy hatással lehetett rá. *Kis-Ábrány* és a szlovákiai *Ábrány* esetében is hasonlóan vélekedhetünk.

Kis-Ábrány és *Nagyhegyes* esetében az említett távolság miatt nem beszélhetünk korrelációról. *Nagyhalász*, *Nagy-Kadarcs* és *Nagykálló* egyazon halmazba sorolható, mert mindhárom egy-egy alapelakra vezethető vissza, melyekből aztán a településnévi homonímia megszüntetése miatt jelzős alakok különültek el. Csak míg az első két esetben nem, addig *Nagykállónál* találkozunk *Kis-* jelzős antonímával is. Így az első kettő csonka, utóbbi pedig kéttagú korrelációt alkot párjával. *Nagydobos* és *Pusztadobos* ugyancsak kéttagú korrelációban állnak egymással, hiszen mindkét név alapelakja a 14. században adatható utoljára. *Kisléta* és *Nagyléta* pedig már a 13-14. századtól fogva megkülönböztető jelzővel adatható, tehát ugyancsak kéttagú korrelációs típust erősíti.

1.2.2. Ó- és Új- jelzővel való bővülés: A névosztódás szűkebb értelemben vett jelentését itt csak egy adat képviseli. *Vencsellő* > *Vencsellő Ó*, *Vencsellő Új*. Itt is a településosztódás következménye lehet a névosztódás, ha ismét tekintettel vagyunk arra, hogy az új névalakok egyszerre jelentek meg, illetve tudjuk, hogy 1889-ben került sor a két település újraegyesítésére (MEZŐ A. 1999: 412). Itt azonban már a település korára utal a jelző. Rögtön adódhat a kérdés, hogyan beszélhetünk a település korára utaló megkülönböztetésről, ha egy település kettéválásának eredményeként jöttek létre. Erre MEZŐ ANDRÁS (1982: 54) adja meg a választ. Az *Új-* jelző nem egyszerűen a település korára utal, hanem arra a településtörténeti mozzanatra, hogy *Vencsellőre* 1785-ben Schwarzbaldból és Lotharingiából német lakosságot telepítettek, „s az általuk megszállt községrész az *Új-Vencsellő* nevet kapta, szemben a régi falurésszel, amely ettől kezdve egyesítésükig *Ó-Vencsellő* néven szerepel a forrásokban”. Mivel egy időben csak a két jelzős névforma élt egymás mellett, ezért kéttagú korrelációnak tekinthetjük.

Az előzőekhez hasonlóan ennél a csoportnál is kimutathatók úgynevezett csonka korrelációk (BÖLCSKEI ANDREA használja ezt a kifejezést 1997: 20), melyekben a jelzővel kiegészült névforma áll szemben az eredeti jelzőtlen névformával. *Benk* település nevének *Ó-Benk* változatát is feljegyezték a 19. századi források.³ *Fehértó* pedig a 18. században kaphatott *Ó-* jelzőt, melyet az indokolhatott, hogy ugyancsak a megye határain belül az egykori *Újfalut* már *Újfehértó* néven említették a 17. századtól.⁴ Sőt *Új-Fehértó*t említik *Fehértó*ként is a 19. században, tehát arra is van példa, hogy egyidejűleg mindhárom alak jelen van a névhasználatban, vagyis akár háromtagú korrelációról is beszélhetünk.

1.2.3. A Belső- jelzővel való kiegészülést egyedüli példaként *Gut* > *Belsőgút* képviseli mint csonka korreláció.

1.3. névintegrálódás, névösszevonódás:

³ NÉMETH PÉTER (1997) 1864-es adataira hivatkozik.

⁴ Lásd a mellékelt adatbázisban: *Uj Fejértho ~ Uyfeyér To*

Névösszevonódáson TÓTH VALÉRIA (2008: 40) kifejezetten azt a településtörténeti változás folyamatként történő folyamatot érti, melynek során az eredeti névalakok felhasználásával egy új, közös név keletkezik az újonnan egyesült település megnevezésére. Ennek legtipikusabb formája az, mikor a két név egyszerű egymás mellé helyezésével alkotják meg az új nevet. *Kis-Báka* és *Nagy-Báka* 1912-ben egyesült *Báka* néven, majd módosították a nevet *Szabolcsbákára*. A változtatást azal indokolták, hogy van az országban *Paka* és *Baka* nevű község is, s az ezektől való markáns megkülönböztetés a cél (MEZŐ 1999: 315). Látható, hogy ebben az esetben a két név azonos tagját jelölték ki hivatalos névnek, majd az összetévesztés elkerülésére a település elhelyezkedésére utaló jelzővel egészítették ki a nevet. Hasonlóan zajlott a névadás a már említett *Vencsellő* esetében is, melyet 1889-ben *Ó-* és *Új-Vencsellő* egyesítésével hoztak létre (i. m. 412), majd 1971-ben egyesítik *Gávával* *Gávavencsellő* néven. Ez utóbbi mozzanatban már fellelhetjük a két név egyszerű egymás mellé helyezésének momentumát.

Településegysítés eredményeként jöttek létre a következő települések is: *Aranyosapáti Révaranyos* és *Kopócsapáti* egyesítésével először *Kopócsapáti* néven, majd azzal az indoklással, hogy az *Aranyosapáti* „már átment a köztudatba” kapta végleges nevét 1951-ben (i. m. 31). Látható, hogy a végleges név mellett való döntésnél az ismertség volt a fő szempont, s így a két név névrészeinek egymás mellé helyezésével alkották meg a nevet. *Mezőladány Ór-Ladány* és *Ór-Mező* egyesítésével jött létre hasonló változás eredményeként (i. m. 245).

Baktalórtánháza Nyírbakta és *Lórántháza* egyesítésével jött létre először *Nyírbakta* néven 1930-ban, majd 1933-ban módosították a nevet *Baktalórántházára*. Ezzel is kiemelve, hogy az új település nem azonos a régi *Nyírbaktával* (i. m. 37).

Tiszavasvári esete már bonyolultabb, *Búdszentmihály* és *Tiszabúd* egyesítésével létrejött az „új” *Búdszentmihály* 1950-ben, majd a *Tiszavasvári* nevet csak 1952-ben kapja meg, a *Tiszabúdon* született Vasvári Pálra emlékezve (i. m. 388).

Ebes (i. m. 101), *Nagyhegyes* (i. m. 261), *Nyírtelek* (i. m. 276) és *Tiszatelek* (i. m. 388) is a környező nagyobb települések határában lévő tanyákból egyesültek, s valószínűleg az új település névadója a legjelentősebb, vagy akár tanyaközpontként funkcionáló lehetett.

Újtikos hasonlóan az előzőekhez a szomszédos nagyobb település, *Polgár* határában fekvő *Borockás* és *Tikostanya* egyesítésével jött létre *Tikos* néven 1946-ban, majd 1948-ban *Újtikosra* módosították nevét (i. m. 402), talán ezzel is utalva a település újszerűségére.

A települések összevonódásának másik jellegzetes, ám a névben meg nem mutatkozó formája az, amikor a kisebb település mintegy beleolvad a nagyobb településbe, s ezáltal a nagyobb település jelentése terjedt ki rá is, itt említhető példaként *Dombrád*, mely 1890-ben egyesült *Ontelekkel*, s *Dombrád* (i. m. 95) néven működött tovább. Esetében figyelhető meg az a tendencia, hogy a jelentősebb település neve az egyesítés után vele egyesült kisebb települést is jelölni fogja. *Nagykálló* hozzá hasonlóan mintegy magába olvasztotta *Kiskállót*, s *Nagykálló* néven működött tovább (i. m. 261).

2. Jelentésváltozások: az olyan névváltozásokat, melyek során a denotatív jelentés változik, de az alak érintetlenül marad a jelentésváltozások körében tárgyaljuk.

2.1. jelentésbővülés:

Ide sorolhatók mindazok a települések, melyekről tudjuk, hogy fennálásuk során (ezen belül a vizsgált időszakban) más településeket magukba olvasztottak, s ezáltal jelentésük a hierarchiában magasabb fokra lépett, „a változás során azonban a név által jelölt denotátum nem vált fogalmi osztályt, azaz továbbra is ugyanabba a helyfajta tartozó elem marad” (Tóth V. 2008: 48). Ez a jelentésbővülés a névben nem mutatkozott meg.

A jelentésbővülésen átment településneveket a dolgozat alapját képező adatbázisban tárgyalt anyag alapján sorolom fel. Így egy-egy településnél a felsoroltnál sokkal több beolvasztott településsel is számolni kell. Minthogy azonban ezek nem képezik a felhasznált névanyag részét, ezért nem kerültek be a felsorolásba sem. A jelentésváltozás lényegét ez a hiányosság nem változtatja meg, csak a méretére nézve, ettől függetlenül azonban a folyamat megtörténtét mindenképpen rekonstruálhatjuk. A következő felsorolásban a jelentésbővülésen átment név szerepel az első helyen, majd utána kettősponttal elválasztva a beolvasztott települések. Az egyes folyamatok egymástól pontosvesszővel elválasztva szerepelnek.

Apagy: Nagyszőlőstelek; **Aranyosapáti:** Bács-tanya; **Balkány:** Abapuszta, Görénypuszta, Perkedpuszta, Petri; **Buj:** Kovácssziget, Perkedtanya, Szántóhalomtanya; **Debrecen:** Józsa, Ondód; **Egyek:** Bodajcs, Ohat, Telekháza;

Fényeslitke: Pósziget, Szög, Körtvélyes; **Hajdúböszörmény:** Hetven, Szílhát;

Hajdúhadház: Cégény; **Hajdúnánás:** Tedej, Kadarcs; **Hajdúszoboszló:** Köteles, Tedej; **Ibrány:** Nagysac, Kissac, Csúr-tanya; **Kállósemjén:** Baromlak-tanya, Mohostanya; **Kisléta:** Pincés; **Levelek:** Tatár telek, Félegyháza-tanya; **Magy:** Fülöptisza; **Mezőladány:** Pusztarendes tanya; **Nagyhalász:** Mágaszeg, Mágatanya;

Nagyhegyes: Kadarcs, Cuca; **Nyíracsad:** Buzita; **Nyíradony:** Aradvány;

Nyírbogdány: Gecse, Körtvélyes tanya, Szolnok tanya; **Nyíregyháza:** Kisteleki bokor, Rozsrétbokor, Felsősima, Oros, Borbánya, Nyírjes, Vadrikatanya, Igricetanya; **Nyírgyulaj:** Ábrándtanya; **Nyíribrony:** Nádastelek; **Nyírkékó:** Tiricse; **Nyírkércs:** Büss puszta; **Nyírmártonfalva:** Vezendi tanya; **Nyírmihálydi:** Dusnok; **Nyírtelek:** Királytelek; **Nyírtét:** Borzfűtő, Fiad; **Nyírtura:** Tamásfája tanya; **Paszab:** Bénye, Terebe; **Püspökladány:** Szentágota; **Rakamaz:** Balazsér; **Szabolcs:** Halász, Kisfalud; **Szakoly:** Inaszakala, Váta; **Székely:** Juha, Őzetanya; **Tiszabезд:** Kápolnás; **Tiszacsege:** Puszluka tanya; **Tiszaladány:** Kát-szeg, Dicse; **Tiszalök:** Rázompuszta; **Tiszamogyorós:** Csetér; **Újfehértó:** Szegegyháza, Tusa telke; **Újszentmargita:** Tuka; **Vasmegyer:** Apáti, Félegyháza; **Zalkod:** Érkecse

2.2. jelentésátértékelődés:

Jelentésátértékelődésen TÓTH VALÉRIÁT (2008: 49–52) követve azt a folyamatot értem, amikor egy korábban önálló település valamilyen településtörténeti, népességi ok miatt elveszíti önállóságát, beolvad egy szomszédos nagyobb településbe, s neve tovább él, de már a hierarchia alacsonyabb fokán településrész- vagy határnévként. Látható, hogy az eredeti településnév jelentésében nem történt változás, csak a helyfajtája változott meg. Eszerint két csoportot különíték el a jelentésátértékelődésen

belül. Fontos azt megemlíteni, hogy korántsem ilyen egyértelmű elkülöníteni, mely korai települések váltak történetük során határrésszé, s melyek településrészé. Megnehezíti a tájékozódást egyrészt az, hogy a források nem mindig fogalmazzak egyértelműen a település későbbi történetére nézve. Másrészt az is megtörténhet, hogy a korábban elnéptelenedett, határrészként élő egykori település újra betelepül, s a beszélők már mint viszonylagosan önálló, a település jelentékeny részeként funkcionáló településrészt értenek akkor, amikor megnevezik. Lehetséges, hogy neve továbbra sem változik meg, de a beszélők tudatában idővel mást fog jelenteni. Ez a folyamat természetesen fordítva is megtörténhet, s korábban lakott külterületek elnéptelenedhetnek a nagyarányú központba költözések miatt.

Az említett okok miatt a csoportosításban úgy jártam el, hogy a felhasznált forrásokban megadottakat követtem, s ettől csak akkor tértem el, ha bizonyosan tudtam, hogy a határrészként említett hely valójában településrészként funkcionál napjainkban.

2.2.1. Településből határrésszé válik: Az első csoportba azokat a helyneveket soroltam, melyek a beolvadás után határrésznévként funkcionálnak tovább. A határrésznévvé válás ellenére sem kaptak a nevek a funkcióváltásra utaló jelzőt, vagy bármely a változást jelölő módosító elemet, hanem minden esetben az eredeti név maradt meg a határrész jelölésére.

Almás (tel.) > Almás (hat.rész), Apáti (tel.) > Apáti2. (hat.rész), Bolyár (tel.) > Bojár (hat.rész), Hódoshalma (tel.) > Hódoshalma (hat.rész), Dusnak ~ Dusnok (tel.) > Dusnak ~ Dusnok 1. (hat.rész), Gatály (tel.) > Gatály (hat.rész), Árkus (tel.) > Árkus (hat.rész), Artánháza (tel.) > Ártánháza (hat. rész), Kadarcs (tel.) > Kadarcs (hat.rész), Ondód (tel.) > Ondód (hat.rész)[Ebes], Buzita (tel.) > Buzita (hat.rész), Dusnok (tel.) > Dusnok 2. (hat.rész), Elep (tel.) > Elep (hat.rész), Endes (tel.) > Endes (hat.rész), Fiad (tel.) > Fiad (hat.rész), Gut (tel.) > Gut (hat.rész), Kecskés (tel.) > Kecskés (hat.rész), Korpád (tel.) > Koprád (hat.rész), Máz(s)a (tel.) > Mozsá (hat.rész), Micske (tel.) > Micske (hat.rész), Zelemér (tel.) > Zelemér 1. (hat.rész), Cégény (tel.) > Cégény (hat.rész), Cuca (tel.) > Cuca (hat.rész), Csetér (tel.) > Csetér (hat.rész), Érkecse (tel.) > Érkecse (hat.rész), Halász (tel.) > Halász 1. (hat.rész), Harangod (tel.) > Harangod (hat.rész), Inaszakala (tel.) > Inaszakala (hat.rész), Juha (tel.) > Juha (hat.rész), Ders (tel.) > Derzs (hat.rész), Kádszeg~Kátszeg (tel.) > Kát-szeg (hat. rész), Kisfalud (tel.) > Kisfalud (hat.rész), Körtvélyes (tel.) > Körtvélyes (hat.rész), Mácsiszeg (tel.) > Mácsiszeg ~ Mátyiszeg (hat.rész), Nádastelek (tel.) > Nádastelek (hat.rész), Ohat (tel.) > Ohat (hat. rész), Poroszló (tel.) > Poroszló (hat.rész), Porvod (tel.) > Parvad (hat.rész), Salamon (tel.) > Salamon (hat.rész), Seter (tel.) > Siter (hat.rész), Szandanék (tel.) > Szandalik ~ Szandalék (hat.rész), Szent-Ágota (tel.) > Szent Ágota > Szentágota (hat.rész), Szentmiklós (tel.) > Szent Miklós (hat.rész), Sziget (tel.) > Sziget (hat.rész), Szög (tel.) > Szög (hat.rész), Tam (tel.) > Tam (hat.rész), Terecse (tel.) > Tiricse (hat.rész), Töröstelek (tel.) > Törös telek (hat.rész), Tuka (tel.) > Tuka (hat.rész), Zám (tel.) > Zám (hat.rész), Karatelek (tel.) > Karatelek (hat.rész)

2.2.2. Településből településrészé válik: A másik csoportba értelemszerűen a településnévből településrész névvé alakult nevek tartoznak. Az előbbiekhöz hasonlóan

itt is elmondható, hogy az eredeti településnév változatlanul él tovább új funkciójában.

Köteles (tel.) > Köteles (tel. rész) [Hajdúszoboszló], Királyteleke (tel.) > Királytelek (tel. rész) [Nyírtelek], Ondód(tel.) > Ondód (tel.rész) [Debrecen], Oross (tel.) > Oros (tel. rész)[Nyíregyháza], Józsa (tel.) > Józsa (tel.rész)[Debrecen], Borbánya (tel.) > Borbánya (tel. rész)[Nyíregyháza]

2.3. jelentésszűkülés: erre a folyamatra nem találtam példát az adott névanyagban.

3. Alaki változások:

Ahogy azt TÓTH VALÉRIA (2008: 55) is megállapította írásában, „a helynevekben végbemenő elmozdulások messze legnagyobb hányada az alaki szerkezet megváltozásaként értékelhető”. Ezt a megállapítást az általam vizsgált névanyag is támogatja, hiszen messzemenően a legtöbb példát itt vehetjük számba.

Az alaki változásoknál az alak megváltozik, a denotatív jelentés azonban változatlan marad. Az alaki változásokon belül megkülönböztetünk teljes és részleges változási folyamatokat. A teljes névtest megváltozását névcserének nevezzük, a részleges változási folyamatokon belül pedig elkülöníthetünk szabályok szerint megjósolható és szabálytalan, nem megjósolható változásokat. Az alakszerkezeti változások alapvetően a szinkrón alakváltozatok meglétében mutatkoznak meg. Vagyis abban, hogy egy-egy települést ugyanabban az időben több néven is nevezhetnek, s ezek egymással versengve vannak jelen, míg az egyik egyértelműen át nem veszi helyét a település megnevezésében. Az ilyen viszonyban álló nevek utalnak az oklevelek *alio nomine* 'más néven', *alias* 'másként', *sive ~ seu, vel* 'vagy' lexémákkal alkotott szerkezetek.

A többnevűségnek két alaptípusa különíthető el aszerint, hogy a két név funkcionális szerepű névrészeiben van-e azonosság vagy nincsen. Ha nem mutatható ki semmilyen azonosság, akkor szinonimitásról beszélünk, ha kimutatható azonosság, akkor pedig polinímiaként adható meg viszonyuk, vagyis a nevek egymás alakváltozatainak tekintendők. Azért fontos megtenni ezt a különbséget, mert a két viszony a névváltozás szempontjából más folyamathoz kötődik. A szinkroniában fennálló szinonim viszony a diakroniában a névcseréhez vezet, az alakváltozatok pedig a részleges alakszerkezeti változások eredményeként jelennek meg. Fontos kitétel azonban, hogy a szinonim nevek azonos névhasználati körben szerepeljenek (TÓTH V. 2008: 55–59).

A továbbiakban azokat a neveket veszem sorra, melyekben a fent említett alaki változások valószínűsíthetők.

3.1. teljes változás vagy névcseré:

Teljes változással tehát akkor számolhatunk, ha a szinkroniában meglévő nevek között szinonim viszony áll fenn, s a kettő közötti versengés eredményeként az újabb alak véglegesen felváltja a másikat. Amint azt említettem fontos kitétel azonban, hogy a szinonim nevek azonos névhasználati körben szerepeljenek.

3.1.1. Az első csoportba azokat a neveket sorolom, melyek nem mentek át névcserén, de adatolható a település nevével szinonim viszonyban álló név. A szinonímiát azonban az eredeti név felülkerekedése szüntette meg. Ide tartoznak a következők: *Benk*

19. századból adatolt variánsa *Ócska falu, Eszlár* ugyancsak 19. századból származó változataként *Tót falu, Ohat* 20. századi *Telekházaként* említése, de ugyanakkor *Ohat* is jelen van, illetve *Karatelekek Gátály* változata ugyancsak a 20. századból való, de az eredeti név ugyancsak jelen van.

3.1.2. *A következő csoportba azokat a neveket sorolom, melyek átmentek ugyan névcserén, de ez nem azonos névhasználati körön belül történt meg. Vagyis itt megint nem beszélhetünk valódi értelemben vett névcseréről.* Ágtelek > Tiszjanka (Ukrajna), Eszeny > Javorovo (Ukrajna), Szalóka > Szolovka (Ukrajna)

3.1.3. Ebbe a csoportba tartoznak azok a nevek, melyek láthatóan névcserén mentek át, de szinkrón szinonimitásra utaló adatokat nem találunk, mert az új nevek csak a 20. században jelentek meg, az eredeti nevek pedig még a 14–15. században adatoltak utoljára. *Apáti* > *Kápolna*, *Endrételek* > *Pusztá*, *Erdőd* > *Pincés*, *Lakföls* ~ *Lakteleke* > *Vár tanya*. Ez utóbbi változás külön figyelmet érdemel, mivel eredetileg két szinonim viszonyban álló nevet váltott fel, egy harmadik, teljesen független névalak.

3.1.4. Külön csoportként veszem fel azokat a neveket, ahol utalás is van arra, hogy a nevek huzamosabb ideig éltek egymás mellett. *Fancsal fenyére* a 20. században kizárólag *Babotk*ként szerepel. Illetve az egyetlen korábbi adat, mely rögzíti a hely létezését, az Árpád-korból származik, s ez utal arra, hogy már akkoriban is létezett ez a névvariánsa: *Fonsol fenerie, quod voc. Bubath. Keresztút* a 18. századig ezen a néven ismert, ekkoriban jelenik meg *Kótaj* névvariánsa: *Keresztút vel Kótaj*, majd a 20. században válik *Kótaj* a község hivatalos nevévé.

3.1.5. Biztosan állíthatjuk, hogy *Lövő* esetében is névcserével van dolgunk. *Lövőt* a 14-15. században nevezték ezzel a névvel, majd a 19. században megjelenik *Kápolna* változata, s a 20. században már ennek továbbképzett *Kápolnás* változata is adatolható. *Hugyaj* nevét hatóságilag változtatták *Érpatakra* 1908-ban, azzal indokolva a döntést, hogy a lakóknak kellemetlenné vált az eredeti név használata. Az új nevet a településen eredő *Ér* nevű patakról adták (MEZŐ 1999: 154).

3.2. részleges változás:

A teljes változások mellett a részleges változások alkotják az alaki változások másik nagy csoportját. „Minden olyan alakszerkezeti módosulást, amely a településnév testén csak bizonyos fokú változásokat eredményez – megkülönböztetve a névcserétől mint teljes átalakulástól – részleges változásként tarthatunk számon.” (TÓTH V. 2008: 63).

3.2.1. szabályokba foglalható (megjósolható) változások

A szabályokba foglalható változások a névrendszerben történő olyan névszerkezeti módosulások, melyek a rendszer jellegéből adódóan megjósolhatók, nem egyedi, hanem nagy számban előforduló változások, s melyekben az analógia is fontos szerephez juthat.

A) a szintaktikai szerkezet változása

A szabályokba foglalható változások egy része érinti a név szemantikai és lexicális morfológiai tulajdonságait is. Ezeket a változásokat nevezzük a szintaktikai szerkezet megváltozásának. A szintaktikai változások körébe a kiegészülés, ellipszis, névelem > névrész csere és névrész > névelem csere tartozik. Vegyük ezeket sorra névanyagunkban!

a) kiegészülés⁵: a kiegészülés terminust abban az értelemben használom, melyet TÓTH VALÉRIA képvisel a szakirodalomban⁶. Így két folyamat összefoglaló neveként érthető: egyrészt alá tartozik a helynevek jelzői előtaggal való kiegészülése, mely valamilyen sajátosságfunkció megjelölésére hivatott, másrészt földrajzi köznévi utótaggal való kiegészülése, mely a hely fajtájának megjelölésére szolgál. A két változásban közös az, hogy a helynév funkcionális szerepű névrésszel gyarapszik (TÓTH V. 2008: 64–65).

• **jelzői előtaggal:** Aszerint, hogy a jelzők milyen szemantikai tartalmat hordoznak több nagyobb csoportot alkothatunk.

Az első csoportra az jellemző, hogy a település földrajzi elhelyezkedéséről nyújtanak információt, az ország egy-egy tájegységén való elhelyezkedésre utalnak. Ide sorolom a *Nyír-* és *Hajdú-* előtagú, illetve a további egyszeri előfordulású tájegységre vonatkozó előtagú neveket is. Ezek a nevek adják az ide tartozó névanyag jelentékenyebb részét. A nevek nagyobb része a rendszeres hivatalos helységnévadás időszakában⁷ kapta jelzős formáját, a motiváció rendszerint az volt, hogy a település az adott térségben helyezkedik el. Emellett természetesen megjelent az egyértelmű elkülönítés vágya is más hasonló nevű településektől. Példaként hozható fel *Pazony* esete, melynél azért kezdeményezték a név megváltoztatását, mert „a postai forgalomban rendszeresen összetévesztik Pozsonnyal” (MEZŐ 1982: 121). Ehhez hasonlóan *Szovátnál* is az olvashatjuk, hogy a névváltoztatás azért indokolt, mert összetévesztik más községekkel (MEZŐ 1999: 373). Az pedig a természetes nyelvszemléletet tükrözi, hogy a névadók – legyenek azok hatósági személyek is – a legkézenfekvőbb módon a tájegység alapján egyénítsék a nevet, hiszen ez szolgálja leginkább a felismerhetőség és azonosíthatóság célját. Arra gondolhatunk, hogy ha például *Nyírtétet Homoktétnek* neveznék, mint ahogyan volt erre kezdeményezés 1906-ban, akkor az ország távolabbi pontján élő személy a nevet meghallva aligha tudná megmondani az ország melyik részén is fekszik az adott település. Ez természetesen nem lehet

⁵ Az előtag funkciójának meghatározásánál segítségül hívtam BÖLCSKEI ANDREA (1997: 18 táblázata) névdifferenciálódásról írott tanulmányának a jelző jelentéstani osztályokba sorolásának szempontjait, mivel alapvetően mindkét folyamatban a jelzői előtag meghatározásáról van szó.

⁶ TÓTH VALÉRIA *Településnevek változástudományja* című munkájában beszél a kiegészülés összefoglaló terminus alatt a kétféle folyamatról, arra hivatkozva, hogy számos közös vonást mutat a kétféle kiegészülés. Ezt azért fontos kiemelni, mert a szakirodalomban az az általános, hogy kiegészülés terminus alatt csak a földrajzi köznévi előtaggal való bővülést értik (lásd. pl.: HOFFMANN 1993: 131, RÁCZ A. 2005: 214–217), s a jelzői előtaggal való kiegészülés inkább a névdifferenciálódás keretein belül jelenik meg (lásd. pl.: BÖLCSKEI A. 1997).

⁷ A rendszeres helységnévadás terminust MEZŐ ANDRÁS használja. Az időszak 1898-al veszi kezdetét, s az előző korszaktól eltérően az jellemezte, hogy állami szervek felügyelete alatt történt a névváltoztatás (1982: 49). Adatok a magyar hivatalos helységnévadáshoz című munkájában az általam felsorolt egyes névváltoztatások körülményeiről részletesebben is szól. Az ott említett névváltoztatások 1901-től 1908-ig folytak, tehát már a rendszeres helységnévadás időszakában történtek.

egyeduralkodó szempont, hiszen akkor minden Nyírségben fekvő település Nyír-előtagot kapna – arról nem is beszélve, hogy meglehetősen sematikus, és egyoldalú lenne a névrendszer, – de ha választási lehetőségként merül fel a két változat, akkor nagyobb esélye van annak, hogy a tájegységre utaló előtag kerül ki győztesen.

Nyír- előtaggal: *Acsád > Nyíracsaád, Bakta > Nyír Bakta, Béltek > Nyír Béltek, Bogát > Nyírbogát, Bogdány > Nyírbogdány, Gelse > Nyírgelse, Gyulaj > Nyírgyulaj, Ibrony > Nyíribrony, Jákó > Nyírbogdány, Karász > Nyírkarász, Kércs > Nyírkércs, Lövő > Nyírlövő, Mártonfalva ~ Mártonfálva > Nyírmártonfalva, Mihálydi > Nyírmihálydi, Pazony > Nyírpazony, Tass > Nyírtass, Tét > Nyírtét, Tura > Nyírtura.*

Hajdú- előtaggal: *Böszörmény > Hajdúböszörmény, Hatház > Hajdúhatház, Szoboszló > Hajdúszoboszló, Szovát > Hajdúszovát*

Egyéb tájegységre utaló előtagok: *Berencs > Rétközberencs, Szentmiklós 1. > Mező-Szent-Miklós, Vörösmart > Szabolcsveresmart*

Külön csoportként tartom számon a vízfolyásra utaló neveket. Egyrészt a nagyszámú **Tisza-** előtagú nevet: *Bercel > Tiszabercel, Bezdéd > Tiszabezdéd, Büd > Tisza- Büd, Csege > Tiszacsege, Dada > Tiszadada, Dob > Tiszadob, Esztár > TiszaEsztár, Kanyár > Tizsakanyár, Kenéz ~ Kenész 1. > Tisza Kenész, Ladány 1. > Tisza Ladány (> Tiszaladány), Ladány 2. > Tisza Ladány, Lők > Tisza Lők (> Tiszalők), Mogyorós > Tizsamogyorós, Nagyfalu > Tizsanagyfalu, Rád > Tiszarád, Szent Márton > Tizsaszentmárton, Tardos > Tizsatarados*

Másrészt itt kell megemlíteni *Taktabáj* nevét is, ami jelzőjét 1953-ban kapta a település határában kanyargó *Takta* vízfolyásról (MEZŐ 1999: 380), vagy pedig a *Taktaközről*, mint tájegységről (KISS L. 1978: 610).

A **környékbeli nagyobb településre** utaló előtaggal kiegészült nevek szintén az előzőekhez hasonló csoportot képeznek abban a tekintetben, hogy előtagjuk földrajzi helyzetükre utal. Itt azonban még szorosabb kötődés látszik az előtaggal jelölt helység és a település között. *Pócspetri* a szomszédos Máriapóccsal ma már egybeépült, csak a település nevét jelző tábla mutatja, hol van a két település közti határ. *Lövőpetri* a szomszédos Nyírlövőről kapta előtagját, mellyel hasonlóan szinte egybeépült napjainkra. *Kállósemjén* ugyancsak nagyon közel fekszik a szomszédos Nagykállóhoz. Ugyan a mai viszonyok nem feltétlenül tükrözik a 18. századi valóságot, amikor a névváltozás megtörtént, mégis talán jól szemléltetik azt, hogy földrajzi és egyéb tekintetben is szoros kapcsolat lehetett a települések között. *Petri > Pócs Petri (> Pócs Petri > Pócspetri), Semjén > Kálló Semjén (>Kállósemjén), Petri > Lövő Petri (> Lövőpetri).*

A **település méretére** utaló előtaggal alakult nevek csoportját nem kívánom részletesebben taglalni, minthogy jelzői előtaggal való kiegészülésük a névdifferenciálódás témakörébe tartozik, s ezért ott már foglalkoztam velük. Ezek *Ábrám > Kis-Ábrány, Dobos > Nagydobos, Halász > Nagyhalász, Hegyes > Nagyhegyes, Kadarcs (Balmaújváros) > Nagy-Kadarcs, Léta > Kis Léta (> Kisléta), Káló > Nagy Káló (> Nagy Kálló > Nagykálló).*

A **település korára** utaló előtaggal keletkezett nevek kérdését részben szintén érintettem már. Annyit érdemes megemlíteni a félreértések elkerülése végett, hogy az itt szereplő *Ófehértó* még a rendszertelen helységnévadás időszakában nyerte el máig érvényes formáját *Fehértó > Ó-Fejértó (> Ó Fehértó).*

A **Szentmargita* > *Újszentmargita* és *Tikos* > *Újtikos* változásról az mondható el, hogy szinte egyszerre és azonos módon zajlott le. Mindkét település Polgár határában álló kisebb tanyák és egyéb külterületi egységek összevonásával alakult újjá 1946-ban. Akkori nevén még *Szentmargita* tizennégy⁸ ilyen különálló egységből alakult újjá, majd a község részéről javaslat történt a *Szentmargit* név felvételére, mely a falu közepén álló templomra utal. Végül 1948-ban kapta meg ma is használatos nevét, azzal az indoklással, hogy a község 1947-ben kezdte meg működését (MEZŐ 1999: 402). *Újtikos* szintén 1946-ban alakult újjá a Polgár határában álló *Borockás* és *Tikostanya* összevonásával, akkor még *Tikos* néven. Majd a községi előjáróság és a megyei törvényhatósági bizottság kérvényezte az *Újtikos* névre való módosítást, az előzőekhez hasonlóan azért, mert az új település 1947-ben kezdte meg működését. A javaslat elfogadása után 1948-ban már új nevével szerepelt a község a megye településeinek sorában (MEZŐ 1999: 402).

Korábbi nevéhez tért vissza *Megyer*, amikor 1908-ban a névadó bizottság *Vasmegyerre* változtatta nevét, ugyanis e néven említették már 1466-ban.⁹ *Újváros* pedig már a 15. században is ismert lehetett *Balmaz* néven az oklevelek tanulsága szerint: *Wywarus al. Nom. Bolmaz*. A jelen korban a korábban szinonim nevek egymás mellé helyezésével alakult ki az új név.

A **településen lévő objektumra** utaló előtaggal alakult két település neve: *Aranyos* új nevében az előtag egy valaha a településen lévő *Bács* nevű révre utal. Így lett aztán 1902-ben *Bács-Aranyos*¹⁰ (MEZŐ 1999: 33). *Tornyos Pálca* a 18. században kapta előtagját, mely a településen lévő toronyra utalt. Ez a torony látható a település címerében is.

Püspökladány nevében a jelzői előtag azt jelzi, 'a püspöknek Ladány nevű falva, birtoka' (KECSKÉS 1974: 51). **Birtokviszonyról** van tehát szó, ugyanis a nagyváradi püspökség volt egykori birtokosa *Ladánynak*, erről kapta a többi Ladánytól megkülönböztető jelzőjét (KISS L. 1978: 385). *Apáti* szintén birtokosáról kaphatta előtagját: *Kopócs-Apáti*.

Végül a **településre utaló egyéb jellemzőket** tekintem át, melyek valamilyen a településre jellemző jegyre utalnak. Ide sorolható *Litke* > *Fényes Litke* (> *Fényeslitke*), melynek később megjelenő előtagjára KISS LAJOS többféle etimológiai magyarázatot is kínál. Egyrészt a *Fényes*- előtag lehet a *fény* szó származéka, mely a talaj feltűnő színével lehet kapcsolatban. Másrészt felmerül a *Fényes* személynévből való eredeztetés is. Végül az sem zárható ki, hogy a *föveny* 'homok' jelentésű szó rejlik az előtagban (KISS L. 1978: 467).

• **földrajzi köznévi utótaggal:** Itt négy csoportot különítettem el aszerint, hogy milyen lexéma kapcsolódik a helynévhez.

-puszta utótaggal: *Aba* > *Abapuszta*, *Bolt* > *Boóth puszta*, *Buzita* > *Buzita Puszta*, **Mártonfalva* > *Mártonfalva puszta*, *Micske* > *Micskepuszta*, *Rázon* > *Rázompuszta*,

⁸ Az egyesülő részek neveit lásd az adattár *Újszentmargita* szócikkében (MEZŐ 1999: 402).

⁹ MEZŐ (1999: 410) az is említi, hogy felmerült az esetleges Vas megyébe való téves lokalizálás miatt a *Nyírmegyer* név is, úgy látszik azonban, hogy a történelmi névelőzmény nyomósabb motivációnak bizonyult.

¹⁰ Ugyanitt olvashatjuk, hogy aztán *Révaranyos* nevet kapott a település, s ezen a néven élt, míg 1908-ban nem egyesült *Kopócsapáti*val *Aranyosapáti* néven.

Rosály > Rozsály puszta, Szentgyörgy > Szent György puszta, Sziget > Sziget puszta, Pr. Tamási 1. > Tamási puszta, Tamási 2. > Tamási Puszta.

A *Bolt > Boóti Puszta* változást az előbbiektől eltérő morfológiai szerkezete miatt (*Boót* 'helynév' + *-i* képző + *puszta* földrajzi köznévi) HOFFMANN ISTVÁN terminusával képzéses kiegészülésnek nevezem (1993: 133), s így a *-puszta* utótagú helynevek egyik altípusaként kezelem. Ugyanígy járok el a *Szegegyház > Szegegyházi puszta* változás esetében is (*Szegegyház* 'helynév' + *-i* képző + *puszta* 'földrajzi köznévi')

-tanya utótaggal: *Bacs > Bács tanya, Baromlak > Baromlak tanya, Borsova > Borzsovatanya, Csúr > Csúr tanya, Hollós > Hollós tanya, Mága > Mágatanya, Őze > Őzetanya, Perked > Perked tanya, Sétér > Sétér-tanyák, Szolnok > Szolnok tanya, Tamásfája > Tamásfájátanya*

Az előző csoporthoz hasonlóan itt az *Ezénd > Vezendi tanya* (*Vezend* 'helynév' + *-i* képző + *tanya* földrajzi köznévi) valamint a *Bag > Bagitanya* (*Bag* 'helynév' + *-i* képző + *tanya* földrajzi köznévi) változást képzéses kiegészülésnek nevezem.

-telek utótaggal: *Gut > Gut-telek*

-tag utótaggal: *Laskod > Luskod-tag*

-egyház utótaggal: *Polgár > Polgáregyház*

-szeg utótaggal: *Halász 1. > Halász-szeg, Mága > Mágaszeg, Tölgyes > Tölgyesszeg*

-bokor utótaggal: *Kiss Telek 2. > Kistelekibokor*, a korábbiakhoz hasonlóan képzéses kiegészülést tételezhetünk fel (*Kistelek* 'helynév' + *-i* képző + *bokor* 'földrajzi köznévi utótag').

b) ellipszis: az ellipszis az előző folyamat ellentétéként fogható föl, hiszen ebben az esetben a kétrészes helynév funkcionális szerepű névrészi eleme marad el. A kiegészüléshez hasonlóan kétféleképpen valósulhat meg: vagy a jelzői előtag, vagy a földrajzi köznévi utótag maradhat el a névből (TÓTH V. 2008: 81).

• **jelzői előtag marad el:** TÓTH VALÉRIA az ilyen típusú elliptikus névváltozást nem tartja valószínűnek, s az általa vizsgált névanyagban az ilyen típusú változást ideiglenes természetűnek tartja, mint az elsődleges névalakok folytonossága mellett párhuzamos használatú alakokat.¹¹ Az ő nyomán haladva névanyagunkban az *Új-Fejértó > Fehértó* változást csak ideiglenes használatúként foghatjuk fel, hiszen a jelzőtlen névalakra a 19. századból van példa, de előtte és utána is a jelzős alak regisztrálható.

Az *Egyházasságégy > Gégény, Egyházasság Nagyfalu > Nagyfalu* ellipszisként fel fogható változások esetében viszont nincs szó átmeneti változásról. Mindkét esetben az első forma a 15. századból, a második a 18. századból adatható, s az *Egyházasság*-előtag ezek után már nem is fordul elő többet.

• **földrajzi köznévi utótag marad el:** a földrajzi köznévi utótag elmaradását TÓTH VALÉRIA az ellipszis legtipikusabb megvalósulási formájának nevezi (2008: 82). Névanyagunkból a *Puszta Dobos Telek > Puszta Dobos, Vatateleke > Váta, Bényeteleke > Bénye, Gecseteleke > Gecse, Nádastelek > Nádas, Ökörítőteleke > Ökörítő, Balazsér-földe > Balazsér* változások sorolhatók e folyamat hatókörébe. Egy

¹¹ Az általa vizsgált példák részletesebb kifejtését lásd TÓTH VALÉRIA 2008: 81.

kívétellel (18. század: *Puszt Dobos Teleke* > 19. század: *Puszt Dobos*) a *-telek(e)* és *-földe* utótagú formák a 14–15. századból adatolhatók, az elliptikus alakok pedig a 18–20. századból. Valamint *Nádastelek* formával még a 20. században is találkozhatunk.

Külön alcsoportként kell beszélnünk azokról a változásokról, melyekben **-monostora/-egyház(a) névrész marad el**, hiszen ezeknek nincsen ugyan 'település, lakott hely' jelentésük, ahogyan arra TÓTH VALÉRIA is felhívja a figyelmet „...mégis gyakran megtaláljuk őket másodlagos keletkezésű helységnevek utótagjaként, ami arra utalhat, hogy egyfajta településnév- formáns értékkel bírhattak...”. Emellett 'speciális település' jelentéstartalommal is bírnak, vagyis 'olyan település' ahol templom/ monostor található' (2008: 73).

Büdmonostora > *Büd*, *Hetvenegyháza* > *Hetven*, *Hortegyház* > *Hort*, *Kabaegyház* > *Kaba*, *Pródegyháza* > *Pród*, *Piudmonostora* > *Prügy*. Ezekben a változásokban az ellipsis egyúttal a név szemantikai tartalmának sérülésével is jár. Míg az első esetben jelölve van, hogy a településen templom, monostor található, a névelem elhagyása arra utal, hogy ez már nem releváns információ a település szempontjából. Ez természetes is, hiszen a 14–15. században még nem volt általános, hogy egy településen szükségszerűen templom is álljon. A későbbiekben ez általánossá vált, s így már nem volt releváns információ. Emiatt nem volt szükség többé arra, hogy erre a név is felhívja a figyelmet.

c) névelem > névrész csere: „A névterjedelem módosulásnak azt az esetét, amelynek során egy nem névrésznyi szerepű nyelvi elemet funkcionális szerepű névrész vált fel, névelem > névrész cserének nevezem. A változás minden esetben kétrészes helynevet eredményez.” írja TÓTH VALÉRIA már sokat emlegetett munkájában (2008: 87).

Ahogy arra ő is utal, meglehetősen ritka az, amikor névelemnyi szerepű lexémát vált fel névrészi szerepű földrajzi köznévvé. Így nem meglepő, hogy ez a változás mindösszesen két név esetében figyelhető meg a vizsgált anyagban. Egyrészt a *Csépánfája* > *Csépánytanya* változásban. A két névalak meglehetősen nagy időbeli távolságban adatolható egymástól, az első a 14. századból, míg a második a 20. századból való. Így valószínűsíthető, hogy az eredeti névalak időközben már elhomályosult, s csak a *Csépán* tag élt tovább,¹² s ez az alak kaphatta meg a *-tanya* utótagot a település státuszának érzékeltetésére. Ez alapján akár a kiegészülés típusába is beilleszthető lenne.

Másrészt a *Bárányszeg* > *Bárányszeg* változásban érhető tetten, ami azért érdekes, mert a névadásban ritkán feltűnő *-s* képzőt váltja fel az ugyancsak ritkán adatolható *-szeg* lexéma.

d) névrész > névelem csere: erre a változási típusra nem találtam példát névanyagunkban.

¹² Ezt a felvetést támogathatja, hogy a 18. századból *Csipán*, míg a 20. századból *Csépány* alakváltozatokat regisztrálhatunk (lásd Függelék: adatbázis).

B) a morfológiai szerkezet változása

A településnevek morfológiai szerkezetének megváltozásakor a név terjedelme csökkenhet (redukció) vagy bővülhet (bővülés) névelemnyi szerepű taggal. Illetve, a név terjedelmének megváltozása nélkül cserélődhet ki névelem vagy névrész más azonos funkciójú nyelvi elemmel.

a) **Redukcióról** akkor beszélünk, ha a névben névelemnyi csökkenés figyelhető meg.

- **névelemnyi szerepű lexéma elhagyása:**

-fája névelem marad el: *Csépánfája* > *Csipán*, *Csépánfája* > *Csépány* Itt igazából ugyanazon redukcióról van szó, csak a két névváltozat más-más lokalizációjú településhez kapcsolható.

elhelyezkedésre utaló névelem marad el: *Háromághortobágy* > *Három-ág* esetében valószínűleg az egyszerűsítésre törekvés indokolta a név megrövidülését.

- **toldalékmorféma elhagyása:**

birtokos személyjel marad el: *Királyteleke* > *Királytelek*, *Tatártelke* > *Tatártelék*, hogy a *-tel(e)ke* lexéma *-telek*-re változik, az azzal magyarázható, hogy a *telek* lexéma eleve kevésbé jellemző birtokos személyjeles formájában helynevek alkotóelemeként, s így a ritkán birtokos személyjeles formák is idővel jelöletlenekké válnak (TÓTH V. 2008: 105).

A *Kaj(d)ántelege* ~ *Kajdánhalma* > *Gajdán* vagy *Kajdán halom*, *Kamarástelege* ~ *Kamaráshalma* > *Kamaráshalom* változásokat azzal az indokkal vettem fel, mert valószínűsíthető, hogy utótagjuk ellenére települést jelöltek. Egyrészt azért, mert van *-tel(e)ke* utótagú változatuk, és úgy gondolom, hogy ez egyértelműen településre utalhat. A birtokos személyjel elmaradása valószínűleg a *-tel(e)ke* utótagú nevéhez hasonló okok miatt történhetett.

-i képző marad el: *Medgyesihalom* > *Meggyeshalom*

-d helynévképző marad el: *Petlend* > *Petlen*, valószínűleg a *-d* helynévképző produktivitásának megszűnésével járt együtt, hogy az újabb alakban már elmaradt a képző.

egyéb morféma marad el: *Pazarnyire* > *Pazarnyi*, *Ramocsaháza* > *Ramocsháza*, *Terebes* > *Terebe*

b) A **bővülés** a redukció ellentétéként fogható föl, mert ilyenkor a névben névelemnyi növekedés következik be (TÓTH V. 2008: 110).

- **névelemnyi szerepű lexemával történő bővülés:** Egyrészt az *Apa* > *Apafa* változás tartozik ide, de inkább csak első látásra, hiszen a 14. századból adatolható *Apátfája*¹³ alakváltozata is, ami arra enged következtetni, hogy a 20. századi alak inkább ehhez áll közelebb. Így pedig a redukció kérdése alatt lehetne tárgyalni a jelenséget, minthogy a birtokos személyjel marad el a névből. Másrészt a *Fülöp* > *Fülöptiszta* változás vethető fel példaként.

- **másodlagosan képzővel történő bővülés:**

-i képzővel való bővülés: Valódi *-i* képzővel való bővülésre nem mutathatunk példát, van azonban két név, melynek alakulásában szerepet játszott az *-i* képző. Egy-

¹³ Lásd Melléklet adatbázis: *Apathfaya* ~ *Apadfay*

részt *Apagy*, melynek a 19. századból találkozhatunk *Apági* variánsával is. Ezt azonban alighanem az 'Apagról származó' jelentéssel ruházhatjuk fel, s mivel ezzel a formával többé nem is találkozunk, ezért feltételezhetjük, hogy ez nem volt a település neveként funkcionáló forma. Másrészt a *Bér* > *Biri* névváltozásra lehetünk figyelmesek, hiszen a település ma is ezen a néven ismert, s így feltételezhetnénk valódi képzővel való kiegészülést. Ha azonban a szó etimológiáját megvizsgáljuk, látható, hogy török eredetű személynévből származik, melyben egy *büri* 'farkas' jelentésű szó rejlik (KISS L. 1978: 217). Így pedig tekinthetjük akár az eredeti alak véghangzójának is a szó végi *-i*-t. Ez természetesen nem zárja ki a képzős magyarázatot sem.

birtokos személyjellel való bővülés: *Nyiregyház* > *Nyiregyháza* (> *Nyíregyháza*) egészen a 19. századig *Nyíregyház* néven volt adathozható, hasonló szerkezetűek még *Félegyház* > *Félegyháza*, *Szegegyház* > *Szegegyháza*. *Pátroha* neve pusztaszemélynévadással keletkezett, s az *-a* végződés valószínűleg a megszilárdult birtokos személyrag lehet (KISS L. 1978: 325–326).

***-a* előtaggal való bővülés:** a *Radván* > *Aradvány* változást már bőven kutatták a szakirodalomban, így egyfajta vélemény szerint a *Radvány* név pusztaszemélynévből alakult magyar névadással (*Radoan* ~ *Radowan*, lásd Kiss L. 1978: 487), melyhez az *a* határozott névelő a 18. században kapcsolódott, s ez arra utal, hogy a nevet határnévként használták (MIKESY 1947: 145).¹⁴

***-d* képzővel való bővülés:** *Petri* > *Petrid*.

***-ka/-ke* képzővel való bővülés:** a bővülésnek ez a típusa egészen késői természetű, a 15. század második felétől kezd terjedni a magyar névadásban, ezen belül is a magyar nyelvterület északi részén. Feltételezhetően szláv eredetű, s mivel a magyar *-ka/-ke* kicsinyítő képzőhöz hasonlatos, ezért könnyen elterjedhetett. Mivelhogy elsődlegesen *-s* képző után jelenik meg, ezért *Eperjes* esetében így válhatott a név könnyen *Eperjeske* formájúvá. A *Győr* > *Győröcske* változás pedig már egyértelműen a magyar kicsinyítő képzővel való azonosítást bizonyítja, hiszen az elsődleges *Győr* alakhoz *-cske* képző járult.¹⁵

***-k* többesjellel való bővülés:** ez a nagyon ritka alakulási mód feldolgozott anyagunkban mindösszesen egyszer fordul elő. KISS LAJOS a jelenséget többesjel-szilárdulásnak nevezi, s több példát is hoz rá (vö.: KISS L. 1995: 34–38). Anyagunkból az *Attya* > *Atyók* változás talán ezzel a jelenséggel lehet kapcsolatba hozni, amennyiben az eredetileg többes számú névalak egyes szám értékűvé vált, s így jelölte a továbbiakban a területet. Másik lehetőségként feltételezhetjük, hogy a *-k* elem egyfajta képző, mely utólagosan kapcsolódott a névalakhoz, s így a KISS LAJOS által említett *Szalatnak* < *Szalatna* példához tehetjük hasonlóvá (1978: 40). Azonban a helynév valódi jelentésének feltárása nélkül nem foglalkozhatunk állást egyik lehetőség mellett sem.

***-s* képzővel való bővülés:** *Kápolna* > *Kápolnás*.¹⁶

¹⁴ A kérdéshez kapcsolódó további irodalmat lásd SZABÓ T. ATTILA *Aradó kútja* címmel írott rövid értekezésében (MNY. 36: 138–139).

¹⁵ A *-ka/-ke* képzőről részletesebben TÓTH V. 2008: 125–126.

¹⁶ Az adatbázisban *Nagylövő* címszó alatt.

c) A **névelemcsere** kétféle módon történhet. Egyrészt a névelemnyi szerepű lexéma, másrészt a toldalékmorféma cseréjéről beszélhetünk.

- **Lexéma cseréje:** *Borzlyuk* > *Borzfűtő*, *Fejéregyház* > *Fejérház*. A *Gerelkenéz* > *Taktakenéz* változás kétféle motivációra is visszavezethető. Egyrészt elnevezhették a település mellett folydogáló *Takta* vizéről, másrészt utalhattak a *Taktaközre*, arra a tájegységre, melyen a település fekszik (a FNESz az utóbbi magyarázatot hozza).

Órladány nevében az „egykor itt húzódott gyepűrendszer emléke” őrződött meg, a település volt az egykori gyepűörök szálláshelye (KECSKÉS 1974: 47). Az erre utaló *Őr*- lexéma váltotta fel a korábbi *Tisza*- előtagot.

- **Toldalékmorféma cseréjére** egyetlen példa akad: *Veressed* > *Veresses*. Ebben az esetben a *-d* képző vált *-s* képzőre. E két képző cseréjét TÓTH VALÉRIA szórványosan előforduló alakulásként tartja számon (2008: 137).

d) A **névrészcsere** az előző folyamathoz hasonló névmódosulás, melynek során a név funkcionális névrészi szerepű egyik tagja egy másik névrészre cserélődik. Kétféleképpen történhet, vagy a jelzői szerepű névrész, vagy az alaptag szerepében álló névrész cserélődik ki (TÓTH V. 2008: 140–141).

- **Az alaptag szerepében álló utótag cserélődik ki:** Fontosnak tartottam az egyes névpárok mellett jelölni a településtörténeti változásokat is, hiszen így válik szemléletessé, hogy az alaptag cseréje egyben a település státuszának megváltozásával is együtt járt. Az itt vizsgált adatok mindegyikében az figyelhető meg, hogy az eredetileg önálló települést jelölő név a településrendszer hierarchiájában való lejjebb kerüléssel egyidejűleg meg is változott, s az új név már az eredetinel mindenképpen alacsonyabb szerveződési szinten álló határrészként funkcionál helyre utal.

- **-tel(e)ke > -puszta:** *Büstelke (tel.)* > *Büss puszta (hat. rész)*, *Görényteleke (tel.)* > *Görénypuszta (hat. rész)*, *Perkedtelke (tel.)* > *Perkedpuszta (hat. rész)*

- **-telek(e) > -tanya:** *Igliceteleke(tel.)* > *Iglicetanya (hat. rész)*, *Körtvélyestelek 3. (tel.)* > *Körtvélyes tanya (hat. rész)*, *Mohostelek (tel.)* > *Mohos tanya (hat. rész)*

- **-teleke > -telke:** *Poroszlóteleke (tel.)* > *Poroszlótelke (hat. rész)*

- **-teleke > -föld:** *Szentlélekteleke (tel.)* > *Szentlélek-föld (hat. rész)*

- **-egyház > -tag:** *Szekeresegeyház (tel.)* > *Szekeres-tag (hat. rész)*

- **A jelzői szerepű előtag cserélődik ki:** kétféle névtípusban jelentkezhet. Egyrészt a helynévi utótagú, másrészt a földrajzi köznévi utótagú névszerkezetekben (TÓTH V. 2008: 143).

Helynévi utótagú név (S+M szerkezet): A mai Újkenézt a 18. században még *Tisza Kenézként* említették, míg egy századdal később már *Cserepes- Kenézként*. A *Tisza*- előtag a település mellett folyó Tiszára utalhat, a *Cserepes*- előtag ezt váltotta fel. Ugyanezen településnév változása nem állt itt meg, hanem 1908-ban *Újkenézre* módosították a nevet, arra utalva, hogy a Tisza áradásai miatt elpusztult falut új helyre építették (MEZŐ 1999: 80). E név esetében tehát a sajátosságjelölő funkciójú előtagban történt módosítás, míg a települést megnevező utótag változatlan maradt.

Földrajzi köznévi utótagú név (S+F szerkezet): *Nagytelek* > *Tiszatelek* esetében ugyancsak a sajátosságjelölő funkciójú előtag változott meg, s a fajta jelölő névrész maradt változatlan. A két névalak megjelenése között mintegy hét évszázad telt

el, így nem is csoda, hogy az új név nem az eredeti települést jelöli. *Tiszatelek* újjáalapított település, melyet tizenöt, korábban Nagyhalász határában található tanya, tó és egyéb földrajzi egység egyesítéséből hoztak létre újra 1954-ben (MEZŐ 1999: 388).

3.2.2. szabálytalan változások

A szabálytalan változások terminus alatt tárgyalandó változások az eddigiekben tárgyaltakhoz képest abban térnek el, hogy a névelemek a névhasználó számára nem transzparenssek, vagyis nem azonosíthatók az általa ismert nyelvi elemkészlet elemeivel. Ebből az következik, hogy a névhasználó nem tud a névhez szemantikai tartalmat rendelni, s így a névadás motivációja is homályban marad (TÓTH V. 2008: 147). Vizsgált névanyagunkban a szabálytalan változások közül csak a reszemanatizációra találtam példát.

Reszemanatizációról akkor beszélünk, amikor „...az elsődleges, lexikális szempontból nem áttetsző névalak a változás eredményeként lexikális-morfológiai síkon azonosíthatóságot (azaz közszói jelentésvonatkozást) és funkcionális- szemantikai téren ezzel egyidejűleg valamiféle motivációt nyer...” (TÓTH V. 2008: 165). Az itt hozott példákban *Buly* kivételével olyan névalakok szerepelnek, melyek egyik névrésze lexikálisan és szemantikailag is értelmezhető, de a névben jelzői funkcióban álló előtag nem, vagy alig lehet világos a névhasználó számára.

A *Buly* > *Baj* változás némiképp kilóg a sorból, egyrészt egyrészessége miatt, másrészt azért, mert a változás csak időlegesen tételezhető fel, hiszen a település ma is *Buj* néven ismert. A *Baj* alak esetlegesen lehet a feljegyező találmánya is. A többi név azonban előtagját tekintve mindenképpen sorolható a reszemanatizáció hatókörébe.

Csekeleke előtagja a *Cseke* ősi személynév lehetett, mely más hasonló szerkezetű névben is fellelhető. KISS LAJOS a *Csekelaka* példát hozza, melyről azt írja „kisbirtokosok, kismesek emlékéért őrzik az efféle falunevek, akiknek csupán egyetlen falujuk volt, vagy éppen egyetlen házat, lakot, telket birtokoltak” (1999: 139). A nevet a 15. századi források már *Csókatelkeként* jegyzik, melyben valószínűleg a *csóka* 'madár' jelentésű lexéma fedezhető fel. Hogy a név mégsem homályosult el teljesen, arra utalhat az ugyancsak Nádudvar közelében fellelhető *Cseke-halom* neve, melyben megőrződött az eredeti névalak előtagja.

Szilasteleke nevében valószínűleg a *Szilás* (*szil* jelentése 'szilfa') régi magyar személynév fedezhető fel, azonban e név ritkasága miatt feledésbe merülhetett, s így eredményezhette, hogy a névhasználók annak „megértelmésítésére” vállalkozva a 19. században a *Szilajzug* nevet adták a helynek.

Szód halom nevében talán egy ősi magyar személynév lelhető fel, melynek jelentése 'szőke' (KÁLMÁN 1973: 40). Miután a név feledésbe merült, a név elveszthette szemantikai átlátszóságát, s így lehetett, hogy a 20. században már *Zöld halom* néven szerepel a forrásokban. Pest megyében ma is van egy *Szód* nevű település, melynek nevét KÁLMÁN BÉLA a *sző* régi köznévből eredezteti, mely ugyancsak a 'szőke' hajszynt jelenti. A mai alak alak képzett alak, a *-ke* kicsinyítő képzőt tartalmazza (1973: 160).

4. Többféle változási típus egyidejű érvényesülése a névalakban:

Ezek a változások azért kerültek külön csoportosításba, mert a névalakokban egyidejűleg többféle változás is megmutatkozott, s így nem lennének beilleszthetők az elemzett egyszerű, egylépcsős folyamatok közé. A változások nem feltétlenül zajlottak mindig párhuzamosan, de az adatoltság hiánya miatt ezt nem mindig tudjuk teljes biztonsággal felderíteni. Ezért nem is kívánom az eddigiekhez hasonló módon részletes elemzésüket elvégezni, s a változáshoz vezető okokat feltárni. Mivel az alapul vett szempontrendszer tökéletesen alkalmazható leírásukra, ezért nem tekinthetünk el attól, hogy ha csak felsorolásszerűen is, de ne tegyek említést a feltételezett változási sorokról.

4.1. bővülés + kiegészülés földrajzi köznévi utótaggal:

Radvány > Aradványpuszta, Irond > Szirond tanya, Félegyház > Félegyháza-tanya, Szentmargit > Szent margita szállás

4.2. bővülés + névrészcsere: Szeghalm > Szegi puszta

4.3. ellipszis (földrajzi köznévi utótag marad el) + kiegészülés jelzői előtaggal:

Hotrobágyhalma > Fél hortobágy, Adonymonostora > Nyír Adony, Nánásmonostora > Hajdúnánás

4.4. ellipszis (jelzői előtag marad el) + bővülés: Nagynádfenék > Nádas fenék

4.5. kiegészülés földrajzi köznévi utótaggal és jelzői előtaggal: Baromlak > Kisbaromlak tanya, Szőlős > Nagyszőlőstelek, Endes > Pusztaendes tanya

4.6. névcseré + kiegészülés földrajzi köznévi utótaggal: Apáti > Kápolnatanya

4.7. névrészcsere + kiegészülés földrajzi köznévi utótaggal: Rozsteleke > Rozsrétbokor, Szántótelek > Szántóhalomtanya, Várasdobos > Puszta Dobos Telek

4.8. redukció + kiegészülés földrajzi köznévi utótaggal: Harasztó > Haraszt tanya

4.9. redukció + kiegészülés jelzői előtaggal: Dorogháza > Hajdúdorog, Margita Szállás > Puszta Szent Margita, Várada > Kis Várda

4.10. reszemantizáció + kiegészülés földrajzi köznévi utótaggal: Bas > Basa tanya, Ábrám > Ábrándtanya

5. Bonyolultabb változások:

Olyan összetett változásokat soroltam ide, melyek nem ragadhatók meg egyszerűbb változási sorok egymás után rendelkezésével. Egyrészt fontos lenne felderíteni a névadói motivációt, ami alapján keletkeztek a nevek, ezek ismerete nélkül ugyanis aligha deríthetők fel a valós alakulástörténeti mozzanatok. Másrészt ezekben a folyamatokban nemcsak lexikális, hanem hangtani és szemantikai változások is egytt jártak.

**Szent Margita > Margita-halom, *Szent Margita > Margita-domb, *Szent Margita > Szent Margita nagy tanya, Köved > Küvő dűlő, Füged > Függő-halom, Füged > Függősi, Mándteleke > Mándi I-III tanyacsoport, Mándteleke > Mandabokor I-III, Miklósteleke > Miklósi Falurét, Bagos > Kutjabagosi határ, Óvári > Ercsivár-lapos, Csomaklövő > Csobai hegy, Ároktelek > Árokirét tanya, *Bágy > Bágyitelek, Szentgyörgy > Szentgyörgyi templomdomb, Nyírestelege > Nyírjes, Zám > Zámi templom dombja, Szenhalm > Szihalmi tanya környéke, Szenhalm > Szihalmi tanya-hely, Megyes > Meggyes hegyi dűlő, *Vid > Hajdúnánási Rác Vid puszta, *Vid > Hajdúhadházi Vid puszta, *Vid > Vidiföld, Pródegyháza > Pródi-halom, Bangateleke ~ Bánya Teleke > Borbánya, Szilas > Szil ere-hát, Szilas > Szil ere lapossa, Szilas > Szílhát tanya, Csőszegyház > Kis Csősz halom, Harasztó > Nagyharaszt-tanya, Terebes > Nagyterebe tanya, Pogány Szer > Ótelek pongósér dűlő, Ondód > Ondódi rész*

6. Településnév felhasználásával keletkezett mikronevek:

Noha szakdolgozatom témájába nem tartozik bele Szabolcs megye földrajzi neveinek tárgyalása, de az adatgyűjtés közben lehetetlen ezek kiszűrése. Így itt közlöm azokat a neveket, melyek eredetileg települést jelöltek, majd a név felhasználásával egyéb mikronevek alkotásában vettek részt.

6.1. Földrajzi köznévi utótaggal kiegészülve alkot mikronevet: *Csenke > Csenke sziget, Bont > Bonta-hegy, Szandanék > Szandalék halma, Szandanék > Szandalék foka, ?Tárnok? > Tárnokhát, Tárnokhát > Tárnok- háti patak, Bigécs > Bigécs part, Bolt > Boót dűlő, Bolyár > Bojár halom, Bonca > Bonca- halom, Csécs > Csécs halom, Csécs > Csécs laposa, Csécs > Csécs mocsár, Csécs > Csécs tó, Fegyvernek > Fegyvernek folyása, Gyomán > Gyomán lapossa, Gyomán > Gyomán halma, Hollós > Hollós dűlő, Kadarcs > Kadarcs hát, Korpád > Kopráddűlő, Korpád > Koprád- halom, Kozma > Kozma-hegy, Körtvélyes 2. > Körtvélyes dűlő, Mága > Mágahalom, Salamon > Salamon irtás, Sétér > Siter-halom, Sétér > Sétérhalom, Szabolcs > Szabolcs halom, Sac > Sacpart, Szandanék > Szandalék halom, Tolna > Tolna Homoka, Töt > Töt dűlő, Zám > Zámi-rét*

6.2. A településnévből válik mikronév névelem > névrész cseréjével : *Körösszeg > Körös-lapos, Körösszeg > Körös tó, Megyesegyháza > Meggyeshalom, Temeháza > Temedűlő, Péterdeákülése > Péter deák dűlő, Péterdeákülése > Péterdeák halom, Bodortelek > Bodorhegy, Bodortelek > Bodorszőlő, Bodortelek > Bodor kútlapossa, Gecseteleke > Gecsetava, Ivánkateleke > Ivánkadomberge, Jánostelege > János tó, Kovácsitelek > Kovácssziget, Ökörtelek > Ökör-állás, Pogánykút > Pogány-kert, Remetekútfő > Remete csatorna, Remetekútfő > Remete ér, Szekeresegeyház > Szeke-*

res-kút, Szentlélekteleke > Szent Lélek völgye, Szentpéterteleke ~ Szentpéterföldre > Szent Péter halma, Szilasteleke > Szilas dűlő, Sziltelek > Szílhát, Temeháza > Temedűlő, Vadteleke > Vad erdő, Vadteleke > Vad ritka, Váralja > Várhegy

6.3. Névrészcserevel válik településnévből mikronévvé: Ákosteleke > Ákos- halom, Basteleke > Bashalom, Csekteleke > Cseke- halom, Pogyteleke > Pogy- halom

6.4. Többféle változási típus egyidejű érvényesülése eredményeként létrejött mikronév:

Dusnok 2. > Dusnoki dűlő, Bér > Béri Erdő, Bér > Béri hal, Kolcs > Kocsi halom, Kiss Telek 2. > Kisteleki szőlő, Köpcs > Köpcsi gerend, Köpcs > Köpcsi hát, Köpcs > Köpcsi kútja, Süldő > Süldős ere, Nádastelek > Nádasi-dűlő, Doroglesi > Dorogias-hegy, Kispó > Pósziget, Nagymiklós > Miklós kút, Dicse > Nagy és Kis Dicse hát, Apáti > Kápolna-dűlő, Apáti > Kápolna domb, Foncsol fenyére > Babotgödre, Foncsol fenyére > Babotláp, Foncsol fenyére > Baboti út, Apáti > Kápolna-dűlő, Apáti > Kápolna domb, Erdőd > Pincés- dűlő, Megyesegyháza > Medgyesihalom, Papegyháza > Papegyházierdő, Bajul > Bajorhegy, Kecskés > Hármás Kecskési halom, Batand > Bata-halom, Háromághortobágy > Három ág dűlő, Miséte > Misét- ér, Szent Margita Szállás > Szent Margitai erdő, Szilas > Szil ere, Váraslövő > Vár hegy, Járan > Járatfolyó, Maladon > Malátom-halom, Maladon > Malátom-dűlő, Sárkuta > Szárkútdűlő, Sződ halom > Zöldpuszta halom, Aszalás > Aszalós dűlő, Szegi puszta > Szék-határ, Szegi puszta > Szék-halom

7. A névanyagban olyan változások is fellelhetők, melyek **hangtani jellegűek**, így ezeket sem hagyhatjuk ki a felsorolásból: Fejértó > Fehértó, Besztrec ~ Beszterc > Beszterec, Bodacs > Bodajcs, Keleznő > Keniszlő > Kenézlő, Ekőcs > Ekécs, Bodon > Bodony, Bolt > Boóth (puszta) ~ Boóti (Puszta) ~ Boót (dűlő), Korpád > Koprád, Ezénd > Vezendi- tanya, Vad ritka > Vadrika tanya

8. Végül a névanyag teljes feldolgozásához hozzátartozik, hogy azokról a nevekről is említést tegyünk, melyek **nem vettek részt változásban**. Ráadásul azért is tanulságos lehet ez a felsorolás, mert az a névtanban általános tétel, hogy a nevek nem hajlamosak a változásra, itt megdölni látszik, figyelembe véve, hogy a terjedelmes névanyag töredék részéről mondható el, hogy története során nem érte semmilyen változás. Ajak, Anarcs, Angyalháza, Balkány, Balsa, Berkesz, Besenyőd, Bököny, Csobaj (Devecser), Dombrád, Döge, Ebes, Egyek, Földes, Gemzse, Geszteréd, Gyulaháza, Gyüire, Ibrány, Jéke, Kék, Kékcse, Kemece, Komoró, Laskod 1., Levelek, Magy, Mándok, Nádudvar, Nagyiván, Napkor, Pap, Paszab, Rakamaz, Sáp, Sényő, Szabolcs 1. Szakoly, Székely, Téglás, Tetétlen, Tímár, Tuzsér, Viss, Záhony, Zalkod, Zsurk

III. Összegzés

Dolgozatomban igyekeztem rendszerszerűen feldolgozni a 18–19. századi Szabolcs megye településhálózatának névrendszerét, felderíteni azokat a változási folyamatokat, melyek szerepet játszottak egy-egy település névtörténetének alakulásában. Ennek során nemcsak a nevekre, de igen sok esetben magukra a településekre, mint a nyelven kívüli valóság alkotóelemire is figyelemmel kellett lennem. Így sok esetben mutattam be egy-egy település elpusztulását vagy éppen újjáalakulását, s ezzel párhuzamosan azt, hogy egy település életének változásával párhuzamosan mit jelent ez a név életére nézve, hogyan befolyásolja a nevet a valóság megváltozása.

Összegzésként a következő eredményekre hívhatjuk fel a figyelmet:

A nevek kimagaslóan nagy, mintegy 26%-ában figyelhetünk meg alaki természetű változásokat, melyek tehát nem jártak együtt a denotátum változásával.

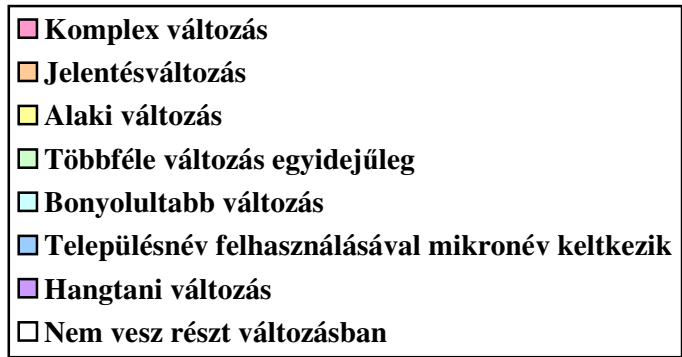
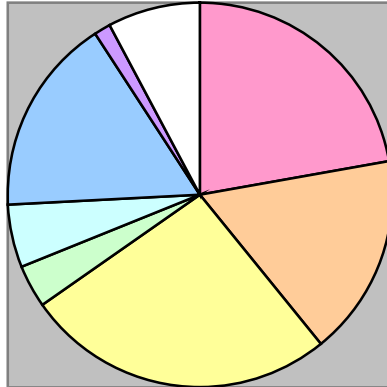
A komplex folyamatok, melyekben alak és denotatív jelentés együtt változott 22,1%-al vannak jelen. De ha ebből levonjuk azt a 99 nevet, melyek eltűntek a korszak kezdete előtt, és így nem vettek részt semmilyen változásban sem, akkor mindösszesen 6,1%-ról beszélhetünk.

Így a második legnépesebb csoport a jelentésváltozásoké 17,1%-al, melyekben azoknak a településneveknek van legnagyobb szerepe, melyek határrésszé és településrésszé lefokozódott egykori településeket jelöltek.

Végül az egyéb változások összefoglaló kategória (4., 5., 6., 7. pont alatt tárgyalt változások) 27,1%. Ebben jelentős rész azoké a neveké, melyek mikronevek alkotásában vettek részt, zömében úgy, hogy közben a település eltűnésével, beolvadásával településnévként megszűntek létezni. Tehát a fennmaradt mikronevek őrzik csak emléküket.

Ami pedig a legnagyobb tanulsága az összegzésnek, hogy a nevek mindösszesen 7,6%-a maradt ki mindenféle változási folyamatból, vagyis nem tartható az a tétel, hogy a településnevek nem hajlamosak a változásra. Sőt mi több, egy-egy település történetén végigtekintve nagyon izgalmas és változatos névformákkal, névalakulásokkal találkozhatunk.

E változási formák arányait az alábbi diagram szemlélteti.

Irodalom

BALOGH ISTVÁN (1986), Szabolcs-Szatmár megye története II. In: *Szabolcs-Szatmár megye műemlékei I.* Szerk. Entz Géza. Bp. Akadémiai kiadó. 131–180.

BÁRSONY ISTVÁN (1993), Mohácstól az úrbérrendezésig. In: *Szabolcs-Szatmár-Bereg megye monográfiája I.* Szerk. Cservényák László. Nyíregyháza. 193–240.

BÖLCSKEI ANDREA (1997), A spontán névkorrelációs rendszer alakulása a XVIII–XIX. századi helységneveink körében. In: *NÉ.* 19: 16–26.

CZÖVEK ISTVÁN (1993), Az önkényuralom és a dualizmus kora. In: *Szabolcs-Szatmár-Bereg megye monográfiája I.* Szerk. Cservényák László. Nyíregyháza. 297–320.

FRISNYÁK SÁNDOR (1993), Szabolcs-Szatmár-Bereg megye földrajzi képe. In: *Szabolcs-Szatmár-Bereg megye monográfiája I.* Szerk. Cservényák László. Nyíregyháza. 13–62.

HOFFMANN ISTVÁN (1993), *Helynevek nyelvi elemzése.* Debrecen

KÁLMÁN BÉLA (1973), *A nevek világa.* III. kiadás. Bp. 40, 86, 139, 160.

KECSKÉS GYULA (1974), *Püspökladány újkori története helyneveiben.* Püspökladány Nagyközség Tanácsa. 47, 51.

KIS LAJOS (1978), *Földrajzi nevek etimológiai szótára.* Bp.

KISS LAJOS (1995), *Földrajzi neveink nyelvi fejlődése.* NytudÉrt. 139. sz. Bp.

KISS LAJOS (1999), *Történeti vizsgálatok a földrajzi nevek körében.* Piliscsaba. 139.

MIKESY SÁNDOR (1947), *Aradvány.* MNy. 43: 145.

MEZŐ ANDRÁS (1982), *A magyar hivatalos helységnévvadás.* Akadémiai kiadó. Bp.

MEZŐ ANDRÁS (1999), *Adatok a magyar hivatalos helységnévvadásához.* Nyíregyháza.

NÉMETH PÉTER (1986), Szabolcs-Szatmár megye története I. In: *Szabolcs-Szatmár megye műemlékei I.* Szerk. Entz Géza. Bp. Akadémiai kiadó. 115–130.

NÉMETH PÉTER (1997), *A középkori Szabolcs megye települései*. Nyíregyháza.

RÁCZ ANITA (1997), Az ómagyar kori településnevek differenciálódásáról. In: *MNyj.* 34: 125–146.

RÁCZ ANITA (2005), *A régi Bihar vármegye településneveinek nyelvészeti vizsgálata*. Debrecen. 214–217.

SZABÓ T. ATTILA (1940), *Aradó kútja*. *MNy.* 36: 138–139.

SZILÁGYI IMRE (1984), Településviszonyok, közigazgatás. In: *Magyarország megyéi. Szabolcs-Szatmár*. Szerk. Cservényák László. Bp. 51–62.

TAKÁCS PÉTER (1984), Történelmi-társadalmi viszonyok. In: *Magyarország megyéi. Szabolcs-Szatmár*. Szerk. Cservényák László. Bp. 25–50.

TAKÁCS PÉTER (1993), Az úrbérrendezéstől a polgári forradalomig. In: *Szabolcs-Szatmár-Bereg megye monográfiája 1.* Szerk. Cservényák László. Nyíregyháza. 241–295.

TÓTH VALÉRIA (2008), *Településnevek változástipológiája*. Debrecen.

Az első katonai felmérés [elektronikus dokumentum] : A magyar királyság teljes területe 965 nagyfelbontású színes térképszelvényen, 1782-1785. Bp. Arcanum, 2004.

Magyarország: 2. katonai felmérés, 1:28 800 topográfiai térkép (1819/1869) A második katonai felmérés [elektronikus dokumentum] : 1819-1869 : A Magyar Királyság és a Temesi Bánság nagyfelbontású, színes térképei. Bp. Arcanum, 2005.

Melléklet
A helyneveket tartalmazó adatbázis

Címszó	Árpád-kor (1301-ig)	14.sz.	15. sz.	16.sz.	17.sz.	18.sz.	1782-1785-ig az első katonai felmérés (GEOviews)	19.sz.	1819-1869-ig a második katonai felmérés (GEOviews)	20.sz.	Lokalizáció
? (Tárnok) ?										Tárnokhát	A névvel nem azonosított falu összefügg a tiszagyulai határban található, középkori eredetű földrajzi névvel
? (Tárnok) ?	Clus										A névvel nem azonosított falu összefügg a tiszagyulai határban található, középkori eredetű földrajzi névvel
? (Tárnok) ?										(Tárnok-háti patak)	A névvel nem azonosított falu összefügg a tiszagyulai határban található, középkori eredetű földrajzi névvel
Aba		Aba									Balkány határába olvadt
Aba										Abapuszta	Balkány határába olvadt
Ábrány		Abraam									Nyírgyulaj határába olvadt
Ábrány		Zenthabraan									Nyírgyulaj határába olvadt
Ábrány										Ábrándtanya	Nyírgyulaj határába olvadt
Ábrány										Kis-Ábrány	Nyírgyulaj határába olvadt
Acsád		Achad					Acsad		Acsád		Nyíracsád, HBm.
Acsád										Nyíracsád	Nyíracsád, HBm.
Acsád- Buzita Puszta							Buzita Puszta (Nyíracsád)				Nyíracsád, HBm.

							része)				
Adony(monostora)	Odon										Nyíradony, HBm.
Adony(monostora)		Odunmonustora									Nyíradony, HBm.
Adony(monostora)							Nyír Adony, Nyíradony		Nyír Adony	Nyíradony	Nyíradony, HBm.
Ágostonteleke		Agustunteluke									Újfehértó határában kereshető
Ágostonteleke		Teleke Ágoston									Újfehértó határában kereshető
Ágostonteleke		Agustwn									Újfehértó határában kereshető
Ágtelek	Ogteluk-Ogthelek										Tiszjanka, Ukrajna
Ágtelek										Tiszjanka	Tiszjanka, Ukrajna
Ajak	Ayac,Oyk, Awyk, Owyk, Ayk										Ajak, SzSzBm.
Ajak		Kysayak									Ajak, SzSzBm.
Ajak		Ayak									Ajak, SzSzBm.
Ajak		Pederayuk									Ajak, SzSzBm.
Ajak							Ajak		Ajak	Ajak	Ajak, SzSzBm.
Ajak(telek)		Ayaktelek									Tiszabercel határában kereshető
Ajak(telek)		Ayak									Tiszabercel határában kereshető
Ákostelege			Akesth eleke								Hajdúszoboszló határában kereshető, halom neve
Ákostelege										Ákos-halom	Hajdúszoboszló határában kereshető, halom neve
Áldottkúteleke			Aldoth kuththe leke								Nagykálló környékén kereshető
Almás(telek)			Almast elek								Baktalórántháza határában állott, határ rész ma
Almás(telek)		Almas								Almás	Baktalórántháza

											határában állott, határrész ma
Anarcs	Onorz, Onorch										Anarcs, SzSzBm.
Anarcs		Kyshonorch									Anarcs, SzSzBm.
Anarcs		Noghonorch~Nagon orch									Anarcs, SzSzBm.
Anarcs		Anarch					Anarcs		Anarcs	Anarcs	Anarcs, SzSzBm.
Angyalháza			Angyal haza							Angyalháza	Hajdúszoboszló határába olvadt
Apagy	Opog	Apag, Opog, Apag, Apak									Apagy, SzSzBm.
Apagy		Apachag									Apagy, SzSzBm.
Apagy									Apágyi		Apagy, SzSzBm.
Apagy							Apagy			Apagy	Apagy határába olvadt
Apajteleke		Apajteleke									Apagy határába olvadt
Apátfája		Apathfaya~Apadfay									Debrecen határában áll
Apátfája			Apa								Debrecen határában áll
Apátfája										Apafa	Debrecen határában áll
Apáti 1.		Apaty	Apathy								Pócspetri határában kereshető
Apáti 1.										Kápolna	Pócspetri határában kereshető
Apáti 1.										Kápolna domb	Pócspetri határában kereshető
Apáti 1.										Kápolna-dűlő	Pócspetri határában kereshető
Apáti 1.										Kápolnatanya	Pócspetri határában kereshető
Apáti 2.		Apaty								Apáti	Vasmegyer határába olvadt
Apáti 3.		Apathy, Apaty, Appati, Apoti									Aranyosapáti része, SzSzBm.
Apáti 3.								Kopócs- Apáti	Kopócs Apáthi		Aranyosapáti része, SzSzBm.
Apáti 3.							Kopacs Apathij				Aranyosapáti része, SzSzBm.
Aranyas			Aranya s								Aranyosapáti része, SzSzBm.

Aranyas							Aranyos				Aranyosapáti része, SzSzBm.
Aranyas								Bács- Aranyos	Bacs Aranyos		Aranyosapáti része, SzSzBm.
Árkus(d), Árkustekek	Arcusd										Tizacsege határában kereshető
Árkus(d), Árkustekek		Arkustekek									Tizacsege határában kereshető
Árkus(d), Árkustekek		Arcus								Árkus	Tizacsege határában kereshető
Ároktelek		Aroktelek									Hajdúsámson határában kereshető
Ároktelek										Árokirét tanya	Hajdúsámson határában kereshető
Ártánháza		Artunhaza, Arthanhaza						Ártánháza			Nyíracsád határában állott
Aszalás			Azalas								Debrecen határába olvadt
Aszalás										(Aszalós dűlő)	Debrecen határába olvadt
Atya	Attya										Talán a püspökladányi határban kereshető
Atya								Atyók			Talán a püspökladányi határban kereshető
Bács		Bach									Aranyosapáti része
Bács		Reubach									Aranyosapáti része
Bács										Bács tanya	Aranyosapáti része
Bag			Baag								Talán Gyulaháza határába olvadt
Bag										Bagitanya	Talán Gyulaháza határába olvadt
Bagos		Belbogus									Nyírmártonfalva határában állott
Bagos		Kysbogus									Nyírmártonfalva határában állott
Bagos		Nogbogus									Nyírmártonfalva határában állott
Bagos										(Kutyabagosi	Nyírmártonfalva

										határ)	határában állott
Bagos		Bogus								Bagos	Nyírmártonfalva határában állott
Bagota		Bagata, Bagota, Bakatha									
Bagota (Debrecen)			Bagota (Debrecen)								Debrecen
Bagota (Görbeháza)			Bagota (Görbeháza)								Görbeháza
Bagota (Hajdúhadház)			Bagota (Hajdúhadház)								Hajdúhadház, talán utóbbi helyén kereshető a középkori falu
Bagota (Újszentmargita)			Bagota (Újszentmargita)								Újszentmargita
Bagota (Újtikos)			Bagota puszta (Újtikos)								Újtikos
Bagszeg	Bagzegh										A Hortobágy folyó mentén kereshető, vagy Bággyal azonos
Bágy	Bagya										Görbeháza határában állott
Bágy	Boog										Görbeháza határában állott
Bágy			Bagyretke								Görbeháza határában állott
Bágy			Bagyhalm								Görbeháza határában állott
Bágy			Nagybagyhalm								Görbeháza határában állott
Bágy										Bágyhalom tanya	Görbeháza határában állott

Bágy										Bágyitelek	Görbeháza határában állott
Báj		Bay									Taktabáj, BAZm.
Báj										Taktabáj	Taktabáj, BAZm.
Bajnokföldre			Baynogfelde								Rohod határába olvadt
Bajnokföldre			Bajnogfelde								Rohod határába olvadt
Bajul		Booyul, Byayul, Bayul									Pátroha határában kereshető
Bajul									(Bajorhegy)		Pátroha határában kereshető
Báka	Baca~Bacha, Baka	Baka					Báka				Szabolcsbáka, SzSzBm.
Báka			Boldog azzon Bakaya								Szabolcsbáka, SzSzBm.
Báka								Kis-Báka, Nagy-Báka			Szabolcsbáka, SzSzBm.
Báka									Szabolcsbáka		Szabolcsbáka, SzSzBm.
Bakta		Bakta, Baktha					Bakta				Baktalórántháza része
Bakta							Lórántháza				Baktalórántháza része
Bakta								Nyír Bakta, (Loranthaza)	Nyírbakta		Baktalórántháza része
Balazsér-földre		Balaseyfelde									Rakamaz határába olvadt
Balazsér-földre									Balazsér		Rakamaz határába olvadt
Balkány	Bulkan, Balkan, Bulcan, Wulkan	Bolkan, Balkan, Wolkan									Balkány, SzSzBm.
Balkány		Ballan									Balkány, SzSzBm.
Balkány		Bolhan									Balkány, SzSzBm.
Balkány							zu Pálkány, Balkány, wh zu Balkany	Balkány	Balkány		Balkány, SzSzBm.
Balmaz			Balmaz								Balmazújvárostól Ny-ra kereshető, a Hortobágy

			Bolmaz								K-i partján, a Bivalyhalmon
Balogjánosi	Balwgh	Bolugh									Ramocsaháza határába olvadt
Balogjánosi		Bologiuanus									Ramocsaháza határába olvadt
Balogjánosi		Bolug-Iwanushaza									Ramocsaháza határába olvadt
Balogjánosi		Wamus									Ramocsaháza határába olvadt
Balsa	Balsa	Bolsa					Balsa		Balsa	Balsa	Balsa, SzSzBm.
Bangateleke (Bányateleke)			Bangat heleke								Nyíregyháza része
Bangateleke (Bányateleke)						Banya Teleke (más olvasat)					Nyíregyháza része
Bangateleke (Bányateleke)										Borbánya	Nyíregyháza része
Bánk		Bank, Banck									Kállósemjén határába olvadt
Bárányos	Baranus										Talán a tiszadobi határban kereshető
Bárányos								Bárányszeg			Talán a tiszadobi határban kereshető
Baromlak(a)			Baroml aka								Kállósemjén ill. Nyírgelse határába olvadt
Baromlak(a)			Baroml ak								Kállósemjén ill. Nyírgelse határába olvadt
Baromlak(a)										Baromlak tanya	Kállósemjén határába olvadt
Baromlak(a)										Kisbaromlak tanya	Kállósemjén ill. Nyírgelse határába olvadt
Bás	Bassy~Basi										Tiszadob és Polgár környékén kereshető

Bás	Bas			Bas							Tiszadob és Polgár környékén kereshető
Bás								Basa tanya			Tiszadob és Polgár környékén kereshető
Bás (Borsod megye)		Bas, Baas									Borsod megyében egy másik Bás
Basteleke			Basthel eke								Tiszaeszlár határába olvadt
Basteleke									Bashalom		Tiszaeszlár határába olvadt
Batand		Batand, Bakand									Bagota közelében kereshető
Batand									Bata-halom (talán ezzel azonos, Polgár)		Bagota közelében kereshető
Bec(teleke)	Becie										Kemecse határába olvadt
Bec(teleke)			Becseteleke								Kemecse határába olvadt
Bec(teleke)			Bech								Kemecse határába olvadt
Bec(teleke)				Beczteleke							Kemecse határába olvadt
Bedehalma			Bedehalma								Polgár határában állott
Bedehalma									Bede halom		Polgár határában állott
Belgégény	Belgegen										Gégény, SzSzBm.
Belgégény		Gegen									Gégény, SzSzBm.
Belgégény			Eghazsgegen								Gégény, SzSzBm.
Belgégény							Gégény	Gégény	Gégény		Gégény, SzSzBm.
Béltek	Beltuc, Beltuk										Nyírbéltek, SzSzBm.
Béltek		Belchuch~Belthuch									Nyírbéltek, SzSzBm.
Béltek							Nyír-Beltek	Nyír Béltek	Nyírbéltek		Nyírbéltek, SzSzBm.
Benk		Bene									Benk, SzSzBm.
Benk		Benched									Benk, SzSzBm.
Benk								Ó Benk			Benk, SzSzBm.
Benk								Ótska falu			Benk, SzSzBm.

Benk	Benk	Benk					Benk		Benk	Benk	Benk, SzSzBm.
Bénye(teleke)		Beynyeteleke									Paszab határába olvadt
Bénye(teleke)	Byne									Bénye	Paszab határába olvadt
Bercel		Berczel					Berczell		Bercel		Tiszabercel, SzSzBm.
Bercel		Eghazasbercel									Tiszabercel, SzSzBm.
Bercel										Tiszaberce I	Tiszabercel, SzSzBm.
Berencs	Berenche										Rétközberencs, SzSzBm.
Berencs		Berench					Berencs		Berencs		Rétközberencs, SzSzBm.
Berencs										Rétközber encs	Rétközberencs, SzSzBm.
Berkesz	+Berkez	Berkaz, Berkes~Berkez, Berkes					Berkesz		Berkesz	Berkesz	Berkesz, SzSzBm.
Besenyőd		Beseneu									Besenyőd, SzSzBm.
Besenyőd	Besenud	Besened					Bessenyöd		Bessenyöd	Besenyőd	Besenyőd, SzSzBm.
Beszterec(monostora)	Byztruch	Bestrec									Beszterec, SzSzBm.
Beszterec(monostora)	Biztirsch	Beztherc									Beszterec, SzSzBm.
Beszterec(monostora)		Benstech									Beszterec, SzSzBm.
Beszterec(monostora)		Beztruchmonostora									Beszterec, SzSzBm.
Beszterec(monostora)							Besterecz		Beszterecz	Beszterec	Beszterec, SzSzBm.
Bezdéd	Bezder~Bezdir										Tiszabezdéd, SzSzBm.
Bezdéd		Bezdyd, Bezdeyd					Bezdéd		Zu Bezdéd		Tiszabezdéd, SzSzBm.
Bezdéd										Tiszabezd éd	Tiszabezdéd, SzSzBm.
Bigécs		Begech, Bygheech, Bygech									Tiszadob határába olvadt
Bigécs		Bygeth									Tiszadob határába olvadt
Bigécs										(Bigécs part)	Tiszadob határába olvadt

Billye	Byle	Bylle, Bile~Bille, Bylye, Byllya									Kállósemjén határába olvadt
Bir	Byr	Bir									Biri, SzSzBm.
Bir		Hubyr									Biri, SzSzBm.
Bir							Bér				Biri, SzSzBm.
Bir							(Bery Erdő)				Biri, SzSzBm.
Bir							(Béry hal)				Biri, SzSzBm.
Bir								Biri	Biri		Biri, SzSzBm.
Bodacs			Bodach , Badach								Egyek határába olvadt
Bodacs									Bodajcs		Egyek határába olvadt
Bodon(földe)	Budunfelde										Komoró határába olvadt
Bodon(földe)	Kysbodun~Kybodun										Komoró határába olvadt
Bodon(földe)	Belbodun										Komoró határába olvadt
Bodon(földe)		Bodun, Bodon									Komoró határába olvadt
Bodon(földe)		Eghazazbodun									Komoró határába olvadt
Bodon(földe)									Bodony		Komoró határába olvadt
Bodortelek(e)			Bodortelek								Nyírbogdány határába olvadt
Bodortelek(e)			Bodortelege								Nyírbogdány határába olvadt
Bodortelek(e)									Bodor kútlapossa		Nyírábrány határába olvadt
Bodortelek(e)									Bodorhegy		Nyírbogdány határába olvadt
Bodortelek(e)									Bodorszőlő		Nyírábrány határába olvadt
Bodrog(teleke)			Bodrogtheleke~Bodrogthele								Nagyhalász területén kereshető

			ke								
Bodrog(teleke)			Bodrog								Nagyhalász területén kereshető
Bogát		Bugach									Nyírbogát, SzSzBm.
Bogát		Bogaath, Bogath, Bogat, Bagath									Nyírbogát, SzSzBm.
Bogát		Gaganch									Nyírbogát, SzSzBm.
Bogát						Bogad					Nyírbogát, SzSzBm.
Bogát								Bogáth			Nyírbogát, SzSzBm.
Bogát									Nyírbogát		Nyírbogát, SzSzBm.
Bogdány(teleke)	Bogdan	Bagdan									Nyírbogdány, SzSzBm.
Bogdány(teleke)		Bogdanteluke~Bogydantelke									Nyírbogdány, SzSzBm.
Bogdány(teleke)						Bogdány		Bogdany, zu Bogdány			Nyírbogdány, SzSzBm.
Bogdány(teleke)									Nyírbogdány		Nyírbogdány, SzSzBm.
Bolt	Bolt, Bolth	Bold									Újfehértó határába olvadt
Bolt	Bola										Újfehértó határába olvadt
Bolt		Bolch									Újfehértó határába olvadt
Bolt		Bolchy									Újfehértó határába olvadt
Bolt									Boót dülő		Újfehértó határába olvadt
Bolt									Boóth puszta		Újfehértó határába olvadt
Bolt									Boóti Puszta		Újfehértó határába olvadt
Bolyár		Bolyar							Bojár		Kaba, Nádudvar ill. Püspökladány határába olvadt
Bolyár									Bojár halom		Kaba, Nádudvar ill. Püspökladány határába olvadt
Bonca	Bonca										Tizacsege határában

											kereshető
Bonca										Bonca-halom	Tiszacsege határában kereshető
Bont(a)		Bunt									Besenyőd határába olvadt
Bont(a)										(Bonta-hegy)	Besenyőd határába olvadt
Borsova			Borsowa, Borsuua								Demecser határába olvadt
Borsova										Borzsovatanya	Demecser határába olvadt
Borzlyuk			Borzlyuk								Nyírtét határába olvadt
Borzlyuk										Borzfütő	Nyírtét határába olvadt
Bököny	Buken										Bököny, SzSzBm.
Bököny		Kysbuken									Bököny, SzSzBm.
Bököny		Mikon									Bököny, SzSzBm.
Bököny							Bököny	Bököny		Bököny	Bököny, SzSzBm.
Böszörmény	Ysmaelita										Hajdúböszörmény, HBm.
Böszörmény	Ismaelita										Hajdúböszörmény, HBm.
Böszörmény	Nogbezermen										Hajdúböszörmény, HBm.
Böszörmény		Bezermentelwk~Bezermenteluuk									Hajdúböszörmény, HBm.
Böszörmény		Bezermen									Hajdúböszörmény, HBm.
Böszörmény										Hajdúböszörmény	Hajdúböszörmény, HBm.
Buj							Baj				Buj, SzSzBm.
Buj		Buly, Bul, Buul						Buly		Buj	Buj, SzSzBm.
Buzita							Buzita Pusztá	Buzita Pusztá			Nyírcsád határába olvadt
Buzita		Buzyta, Bozitha, Bozyta								Buzita	Nyírcsád határába olvadt

Büd(monostora)	Bud, Buud,										Tiszavasvári része
Büd(monostora)	Beud										Tiszavasvári része
Büd(monostora)		Bédmunustura, Beudmonustura,									Tiszavasvári része
Büd(monostora)		Budmonostura, Budmonostora									Tiszavasvári része
Büd(monostora)		Bed									Tiszavasvári része
Büd(monostora)							Tisza-Büd				Tiszavasvári része
Büd(monostora)						Büd		Büd			Tiszavasvári része
Büs	Bis	Bys									Nyírkércs határába olvadt
Büs		Bys al. Nom. <u>Nadasd</u>									Nyírkércs határába olvadt
Büs			Bystelk e								Nyírkércs határába olvadt
Büs									Büss puszta		Nyírkércs határába olvadt
Cégény	Chegen, Chegyen, Cegan, Sceguen, Gyeguen										Hajdúhadház határába olvadt
Cégény		Chogue									Hajdúhadház határába olvadt
Cégény		Chegeen, Chegan, Cheken							Cégény		Hajdúhadház határába olvadt
Cuca		Zúza									Nagyhegyes határába olvadt
Cuca			Zucha								Nagyhegyes határába olvadt
Cuca									Cuca		Nagyhegyes határába olvadt
Csécs	Chech										Hortobágy határába olvadt
Csécs									(Csécs tó)		Hortobágy határába olvadt
Csécs									Csécs halom		Hortobágy határába olvadt
Csécs									Csécs laposa		Hortobágy határába

											olvadt
Csécs										Csécs mocsár	Hortobágy határába olvadt
Csege	Chege, Chegue	Cheke, Chegha									Tizacsege, HBm.
Csege		Chgan									Tizacsege, HBm.
Csege		Theoge									Tizacsege, HBm.
Csege										Tizacsege	Tizacsege, HBm.
Csehi		Cehy									Hajdúhadház területén kereshető
Cseketeleke		Cheketeleke									Nádudvar határába olvadt
Cseketeleke			Csókatelek								Nádudvar határába olvadt
Cseketeleke										Cseke-halom	Nádudvar határába olvadt
Csenke	+Chenke										Zalkod határába olvadt
Csenke	Kywl Chenke et Bel										Zalkod határába olvadt
Csenke										Csenke sziget	Zalkod határába olvadt
Csépánfája		Chepanfaya									Levelek határában kereshető, vagy
Csépánfája						Csipán					a Nyírbogdány és Őze között fekvő Csipán
Csépánfája										Csépány	Levelek határában kereshető, vagy
Csépánfája										Csépánytanya	Levelek határában kereshető, vagy
Csetér	Checer	Checher									Tizsamogyorós határába olvadt
Csetér		Chetor	Cseter, Cheter					Csetér			Tizsamogyorós határába olvadt
Csobaj	Chobay~Czobay	Chabay	Chobay							Csobaj	Csobaj, BAZm.
Csobodlövő	Sombotlevi~Zobothleu										Tizabedéd határába olvadt
Csobodlövő		Chobokleueu, Chobokleue									Tizabedéd határába olvadt
Csobodlövő			Csoma kleveo,								Tizabedéd határába olvadt

			ChumokLevő								
Csobodlövő								Csobai hegy			Tiszabездéd határába olvadt
Csósz(d), Csószegyháza	Cheuzd	Chesd									Polgár határában állott
Csósz(d), Csószegyháza	Cheuz	?Cheus?									Polgár határában állott
Csósz(d), Csószegyháza			Ceusek haza								Polgár határában állott
Csósz(d), Csószegyháza			Chewsi ghaz								Polgár határában állott
Csósz(d), Csószegyháza										Kis Csósz halom	Polgár határában állott
Csúr	Suur, Sur	Chuur	Chur, Chwr								Ibrány határába olvadt
Csúr			Beelch wr								Ibrány határába olvadt
Csúr			Süri								Ibrány határába olvadt
Csúr										Csúr tanya	Ibrány határába olvadt
Dada	Gyagya, Dada, Doda						Dada				Tiszadada, SzSzBm.
Dada		Dady									Tiszadada, SzSzBm.
Dada								Dada(Tisza)			Tiszadada, SzSzBm.
Dada										Tiszadada	Tiszadada, SzSzBm.
Dédács(teleke)		Dedach									Rakamaz és Tiszanyagyalu között kereshető
Dédács(teleke)		Dedachteleke									Rakamaz és Tiszanyagyalu között kereshető
Dédács(teleke)		Dedas									Rakamaz és Tiszanyagyalu között kereshető
Dég	Deegh, Deeg										Nagydobos határában kereshető
Demeter	Demetur	Demeter									Hajdúhadház határának Ny-i részén

											állott
Demeter			Sentdemeter, Zenthdemeter								Hajdúhadház határának Ny-i részén állott
Devecser	Devecher, Deuecher										Demecser, SzSzBm.
Devecser		Necher, Nechcer									Demecser, SzSzBm.
Devecser							Demecser		Demecser	Demecser	Demecser, SzSzBm.
Dicse								Nagy és Kis Dicse hát			Tiszaladány határába olvadt
Dicse		Diche								Dicse	Tiszaladány határába olvadt
Dob	Dab, Dob	Dub					Dob				Tiszadob, SzSzBm.
Dob		Bona									Tiszadob, SzSzBm.
Dob		Bod									Tiszadob, SzSzBm.
Dob									TiszaDob	Tiszadob	Tiszadob, SzSzBm.
Doboka	Dabaka	Doboka									Pátroha határába olvadt
Doboka		Kupedubokahaza									Pátroha határába olvadt
Doboka		Kupehazadobaka									Pátroha határába olvadt
Doboka			Gyosdoboka								Pátroha határába olvadt
Dobos	Dubos, Dobos	Dobus, Dubus									Nagydobos, SzSzBm.
Dobos										Nagydobos	Nagydobos, SzSzBm.
Dombrád	Damarad, Domorad	Damorad									Dombrád, SzSzBm.
Dombrád		Damara									Dombrád, SzSzBm.
Dombrád							Dombrad		Dombrad	Dombrád	Dombrád, SzSzBm.
Dorog(egy)háza		Durugeghaza, Durugeghaza									Hajdúdorog, HBm.
Dorog(egy)háza		Doroghaza									Hajdúdorog, HBm.
Dorog(egy)háza										Hajdúdorog	Hajdúdorog, HBm.
Dorogles(i)		Duruglees, Dorugles									Hajdúhadház területén kereshető
Dorogles(i)		Duruglesy									Hajdúhadház területén

											kereshető
Dorogles(i)										(Dorogiás-hegy)	Hajdúhadház területén kereshető
Döge	Diogam										Döge, SzSzBm.
Döge	Kysduge										Döge, SzSzBm.
Döge		Duge					Doge		Döghe	Döge	Döge, SzSzBm.
Dusnok 1.	Dusnuky										Nádudvar határába olvadt
Dusnok 1.			Thusnak, Thusnuk					Dusnok, Dusnak			Nádudvar határába olvadt
Dusnok 2.		Dusnuk								Dusnok	Nyírmihálydi határába olvadt
Dusnok 2.										Dusnoki dűlő	Nyírmihálydi határába olvadt
Ebes		Ebes								Ebes	Ebes, HBm.
Egyek	Eguk	Egyk, Egyuk								Egyek	Egyek, HBm.
Ekölcs	Ecusu										Nyíregyháza határába olvadt
Ekölcs	Ekulch										Nyíregyháza határába olvadt
Ekölcs	Ekusyoachim										Nyíregyháza határába olvadt
Ekölcs	Ekeuch							Ekécs			Nyíregyháza határába olvadt
Elep	Elep									Elep	Nagyhegyes határában állott
Endes		Herdes									Mezőladány határába olvadt
Endes		Endus					Endes		Endes		Mezőladány határába olvadt
Endes										Puszaendes tanya	Mezőladány határába olvadt
Endrédtelek			Endredt helek								Szabolcs, Balsa, Gáva, Szántótelek és Rakamaz határainak összeszögelésénél

											kereshető
Endrédtelek										Pusza	Szabolcs, Balsa, Gáva, Szántótelek és Rakamaz határainak összeszögelésénél kereshető
Eperjes			Eperyes , Eperjes								Eperjeske, SzSzBm.
Eperjes							Eperieschke		Eperjeske	Eperjeske	Eperjeske, SzSzBm.
Erdőd		Erdeud, Erdeod									Kisléta határába olvadt
Erdőd										Pincés	Kisléta határába olvadt
Erdőd										Pincés-dülő	Kisléta határába olvadt
Érkecse	+Herkuth										Zalkod határába olvadt
Érkecse		Herkuche									Zalkod határába olvadt
Érkecse		Erkeche								Érkecse	Zalkod határába olvadt
Eszeny	Ezen, Escen, Eszen	Esen, Essen									Javorovo, Ukrajna
Eszeny		Emem									Javorovo, Ukrajna
Eszeny		Ezenet									Javorovo, Ukrajna
Eszeny										Javorovo	Javorovo, Ukrajna
Eszlár	Ozlaar, Vzlar	Vzlar~Ezlar, Ozlar, Oslar, Azlar									Tiszaeszlár, SzSzBm.
Eszlár	Uzlari										Tiszaeszlár, SzSzBm.
Eszlár		Huslay									Tiszaeszlár, SzSzBm.
Eszlár		Flar									Tiszaeszlár, SzSzBm.
Eszlár			Naghez lar et kysezla r								Tiszaeszlár, SzSzBm.
Eszlár									Tót falu		Tiszaeszlár, SzSzBm.
Eszlár							Esztar				Tiszaeszlár, SzSzBm.
Eszlár									TiszaEszlár	Tiszaeszlár	Tiszaeszlár, SzSzBm.
Esztár	Ztarka~Starka										Ibrány határába olvadt
Esztár		Staar, Ztar									Ibrány határába olvadt
Esztár			Ezthar, Izthar								Ibrány határába olvadt

Esztár				Eszthar ka							Ibrány határába olvadt
Ete(laka)	Ethe										Balmazújváros határában kereshető
Ete(laka)		Ethelaka									Balmazújváros határában kereshető
Fancsal(fenyére)	Fonsol fenerie, quod voc. Bubath										Esetleg a kéki határ Demecser felé eső részén kereshető
Fancsal(fenyére)										(Baboti út)	Esetleg a kéki határ Demecser felé eső részén kereshető
Fancsal(fenyére)										Babot	Esetleg a kéki határ Demecser felé eső részén kereshető
Fancsal(fenyére)										Babotgödre	Esetleg a kéki határ Demecser felé eső részén kereshető
Fancsal(fenyére)										Babotláp	Esetleg a kéki határ Demecser felé eső részén kereshető
Fegyvernek		Fegwernek	Feguer nek								Nagyhegyes határában kereshető
Fegyvernek		Fegernek									Nagyhegyes határában kereshető
Fegyvernek										Fegyvernek folyása	Nagyhegyes határában kereshető
Fehértó	Fehekton										Ófehértó, SzSzBm.
Fehértó		Fejertuo, Feyrtou, Feyerthov, Feyrtow									Ófehértó, SzSzBm.
Fehértó		Feyrchut									Ófehértó, SzSzBm.
Fehértó		Fehertov									Ófehértó, SzSzBm.
Fehértó							Ó-Fejertó	O Fehértó	Ófehértó		Ófehértó, SzSzBm.
Fejéregyháza		Feyeryghaz									Balkány határában az abapusztai részen kereshető
Fejéregyháza		Feyreghaz, Feyrighaz									Balkány határában az abapusztai részen

											kereshető
Fejéregyháza			Fireghaz								Balkány határában az abapusztai részen kereshető
Fejéregyháza								Fejérház			Balkány határában az abapusztai részen kereshető
Félegyház 1.		Feeleghaz	Felegghaz								Nagykálló határába olvadt
Félegyháza 2.		Feleghaz									Levelek határába olvadt vagy
Félegyháza 2.									Félegyháza		Vasmegyer határában
Félegyháza 2.									Félegyházata		Levelek határába olvadt vagy
Fiad	Fiod	Fyod	Fyad						Fiad		Nyírtét határába olvadt
Földes	Feldes		Fewlde						Földes		Földes, HBm.
Fövényes			Feweny								Érpatak határába olvadt
Futakegyháza								Futakegyháza			Püspökladány határában állott
Füged	Fygudy										A szentmihályi (tiszavasvári) határban
Füged	Fygud	Figud									A szentmihályi (tiszavasvári) határban
Füged								Függősi			A szentmihályi (tiszavasvári) határban
Füged								Talán Függőhalom			A szentmihályi (tiszavasvári) határban
Fülöp		Filyp									Magy határába olvadt
Fülöp									Fülöptiszta		Magy határába olvadt
Füzes		(Fyred) Fyzes									Balmazújváros határában kereshető
Füzes			Fizes								Balmazújváros határában kereshető
Gatály			Gathal							Gatály	Részben Püspökladány, részben Szerep

											határába olvadt
Gáva		Kana, Gana									Gávavencsellő, SzSzBm.
Gáva							Vencsellő				Gávavencsellő, SzSzBm.
Gáva								Vencsellő Ó			Gávavencsellő, SzSzBm.
Gáva								Vencsellő Uj			Gávavencsellő, SzSzBm.
Gáva	Goa, Gowa	Gaua, Gawa					Gava		Gáva	Gáva	Gávavencsellő, SzSzBm.
Gecseteleke		Gechetheluka									Nyírbogdány határába olvadt
Gecseteleke										Gecse	Nyírbogdány határába olvadt
Gecseteleke										Gecsetava	Nyírbogdány határába olvadt
Gelse		Geelse~Gelse, Gelse					Gelse		Gelse		Nyírgelse, SzSzBm.
Gelse		Eghazasgelse									Nyírgelse, SzSzBm.
Gelse										Nyírgelse	Nyírgelse, SzSzBm.
Gemzse		Gemse, Ghemse					Gemse		Gemzse	Gemzse	Gemzse, SzSzBm.
Gerel	Geler										Taktakenéz határában kereshető
Gerel		Gerel									Taktakenéz határában kereshető
Gerel				Gerelki niz							Taktakenéz határában kereshető
Geszteréd	Guezt(er)ed										Geszteréd, SzSzBm.
Geszteréd		Gestwan									Geszteréd, SzSzBm.
Geszteréd		Kesereh									Geszteréd, SzSzBm.
Geszteréd		Kestred, Kesztred, Geztred									Geszteréd, SzSzBm.
Geszteréd		Geztered					Geszteréd		Geszteréd	Geszteréd	Geszteréd, SzSzBm.
Görény(teleke)		Guryrn, Gwren	Guren								Balkány határába olvadt
Görény(teleke)			Gewren theleke								Balkány határába olvadt

Görény(teleke)										Görénypusztá	Balkány határába olvadt
Gút										Belsőgút	Nyíradony határában állott
Gút	Guuth	Guth, Gwth, Gwt								Gut	Nyíradony határában állott
Gút										Gut-telek	Nyíradony határában állott
Gyomán	Gymey										Tiszalök határába olvadt
Gyomán	Gyman										Tiszalök határába olvadt
Gyomán		Gaman, Guman, Goman, Geman, Gwaman, Gwman									Tiszalök határába olvadt
Gyomán										Gyomán halma	Tiszalök határába olvadt
Gyomán										Gyomán lapossa	Tiszalök határába olvadt
Gyomteleke			Gywmt heleke								Gyomán, s ennek révén Tiszalök határában kereshető
Győr	Geur~Yorfy	Geur, Gewr	Gyewr ~Gewr								Győröcske, SzSzBm.
Győr	Gyra										Győröcske, SzSzBm.
Győr										Győröcske	Győröcske, SzSzBm.
György	Gyurge										Nagyiván környékén kereshető, a Tisza mentén
György	Gyurgy										Nagyiván környékén kereshető, a Tisza mentén
György	Geurg, Gyurg										Nagyiván környékén kereshető, a Tisza mentén
György		Zengeurgh									Nagyiván környékén kereshető, a Tisza mentén

György		Zenthgyurteleke									Nagyiván környékén kereshető, a Tisza mentén
György		Zenthgyurgteleke									Nagyiván környékén kereshető, a Tisza mentén
Györk(kereki)	Gyurk	Gyurk									Téglás határában kereshető
Györk(kereki)		Geurgkerequi, Geurgkereky									Téglás határában kereshető
Györk(kereki)		Geurkerequi									Téglás határában kereshető
Györk(kereki)		Gerkkereki									Téglás határában kereshető
Györk(kereki)		Girkereky									Téglás határában kereshető
Györk(kereki)		Gyürkereke (Szentlélekkel azonosnak veszik)									Téglás határában kereshető
Györk(kereki)		Gerktelek									Téglás határában kereshető
Gyulafalva, Gyulaháza		Gulafolua									Gyulaháza, SzSzBm.
Gyulafalva, Gyulaháza		Kolachoza									Gyulaháza, SzSzBm.
Gyulafalva, Gyulaháza		Gyulahaza, Gulahaza, Gulahoza	Gywlah aza				Gyula háza		Gyulaháza	Gyulaháza	Gyulaháza, SzSzBm.
Gyulaj		Gyulai, Geulai, Gulay, Gwalay					Gyulay		Gyulay		Nyírgyulaj, SzSzBm.
Gyulaj										Nyírgyulaj	Nyírgyulaj, SzSzBm.
Gyulavölgye			Gyulav elgye								Nyírgyulaj közelében kereshető
Gyümölcsöslövő			Gywme wlchew slewe	Gyümö lcsös Lövő							Pap határába olvadt
Gyüre		Gyre, Gure, Gwre	Gyrew				Gyre		Gyüre	Gyüre	Gyüre, SzSzBm.
Halász 1.	Halaz										Szabolcs határába olvadt

Halász 1.			Halaz al. nom. Halazte leke								Szabolcs határába olvadt
Halász 1.										Halász	Szabolcs határába olvadt
Halász 1.										Halász-szeg	Szabolcs határába olvadt
Halász 2.	Halasz, +Halaz	Holoz, Haloz					Halász		Zu Halasz		Nagyhalász, SzSzBm.
Halász 2.		Alast									Nagyhalász, SzSzBm.
Halász 2.		Alaz									Nagyhalász, SzSzBm.
Halász 2.		Monusturushalaz									Nagyhalász, SzSzBm.
Halász 2.		Belhalaz									Nagyhalász, SzSzBm.
Halász 2.									Hallász		Nagyhalász, SzSzBm.
Halász 2.										Nagyhalás z	Nagyhalász, SzSzBm.
Harang(od)	Horong	Harang									Nagykálló határába olvadt
Harang(od)		Harangud								Harangod	Nagykálló határába olvadt
Harasztó										Haraszt tanya	Apagy és Sényő között kereshető
Haraszttó		Harasztow									Apagy és Sényő között kereshető
Haraszttó										Nagyharaszt- tanya	Apagy és Sényő között kereshető
Háromághortobágy			Harwm aghorto bagh								Hortobágy határába olvadt
Háromághortobágy										Három ág dűlő	Hortobágy határába olvadt
Háromághortobágy										Három-ág	Hortobágy határába olvadt
Hatház		Hothaz, Hathaz									Hajdúhadház, HBm.
Hatház		Hochas									Hajdúhadház, HBm.
Hatház		Hoclaz									Hajdúhadház, HBm.
Hatház		Holaz									Hajdúhadház, HBm.

Hatház		Holchayz									Hajdúhadház, HBm.
Hatház		Horthaz									Hajdúhadház, HBm.
Hatház		Hothhaz									Hajdúhadház, HBm.
Hatház										Hajdúhadház	Hajdúhadház, HBm.
Hegyes		Hegys									Nagyhegyes, HBm.
Hegyes		Eges									Nagyhegyes, HBm.
Hegyes		Hegres									Nagyhegyes, HBm.
Hegyes		Heges									Nagyhegyes, HBm.
Hegyes		Higus									Nagyhegyes, HBm.
Hegyes										Hegyes	Nagyhegyes, HBm.
Hegyes										Nagyhegyes	Nagyhegyes, HBm.
Hene	Henae, Hene										Nyírbogdány határába olvadt
Hene		Chene									Nyírbogdány határába olvadt
Hetven(egyháza)			Hethzen								Hajdúböszörmény határába olvadt
Hetven(egyháza)			Hethwe neghaz a								Hajdúböszörmény határába olvadt
Hetven(egyháza)										Hetven	Hajdúböszörmény határába olvadt
Himes		Chimis									Balmazújváros belterületén állott
Himes		Hinnis									Balmazújváros belterületén állott
Himes		Hymus, Hymes, Hymos									Balmazújváros belterületén állott
Hódos(halma)	Hudus										Egyek határában állott
Hódos(halma)		Hudusholma								Hódos halma	Egyek határában állott
Hollós			Hollos								Részben Kaba, ill. Nádudvar határába olvadt
Hollós										Hollós dülő	Részben Kaba, ill. Nádudvar határába olvadt

Hollós										Hollós tanya	Részben Kaba, ill. Nádudvar határába olvadt
Homokkocs	Homokkoch										Polgár határába olvadt
Hort(egyház)			Horteg haz								Polgár határába olvadt
Hort(egyház)	Hurt	Hurth						Hort			Polgár határába olvadt
Hort(egyház)										Kishort	Hortobágy ill. Balmazújváros területén
Hort(egyház)										Nagyhort	Hortobágy ill. Balmazújváros területén
Hortobágy	Hortubaguize										Polgár határába olvadt
Hortobágy	Chartybak										Polgár határába olvadt
Hortobágy	Orobag										Polgár határába olvadt
Hortobágy	Hortubag, Hurtubag										Polgár határába olvadt
Hortobágy			Hortho baghal ma								Polgár határába olvadt
Hortobágy								fél hortobágy			Polgár határába olvadt
Hugyaj	Hugey	Hwgey~Hugey									Érpatak, SzSzBm.
Hugyaj		Huge									Érpatak, SzSzBm.
Hugyaj		Wigan									Érpatak, SzSzBm.
Hugyaj		Heikee									Érpatak, SzSzBm.
Hugyaj										Érpatak	Érpatak, SzSzBm.
Hugyaj							Hugjay	Hugyaj	Hugyaj	Hugyaj	Érpatak, SzSzBm.
Ibrány		Eghazos Ibran									Ibrány, SzSzBm.
Ibrány		Hibout									Ibrány, SzSzBm.
Ibrány		Cybran									Ibrány, SzSzBm.
Ibrány		Ibrang									Ibrány, SzSzBm.
Ibrány		Ibraan, Ibran, Ibron					Ibrány	Ibrány	Ibrány	Ibrány	Ibrány, SzSzBm.
Ibrány- Kis Erdő									Kis-Erdő		Ibrány, SzSzBm.
Ibrány -Kis Erdő							Kis Erdő Szigeth				Ibrány, SzSzBm.
Ibrony		Ibrun, Ybrun, Ibran					Ibrony		Ibrony		Nyíribrony, SzSzBm.

Ibrony		Hibas									Nyíribrony, SzSzBm.
Ibrony		Ibrung									Nyíribrony, SzSzBm.
Ibrony										Nyíribrony	Nyíribrony, SzSzBm.
Ige	Igey										Részben Ajak, részben Kisvárda határába olvadt
Ige		Ige									Részben Ajak, részben Kisvárda határába olvadt
Igrice(teleke)		Igrucy									Oros határába olvadt
Igrice(teleke)			Iglycith eleke								Oros határába olvadt
Igrice(teleke)										Igricetanya	Oros határába olvadt
Ihász	Ihaaz										A Tisza közelében, Bárányos táján kereshető
Iklód		Yklod, Iklod									Petneháza határába olvadt
Inesakolya	Zokol	Zakul									Szakoly határába olvadt
Inesakolya			Juaszakol								Szakoly határába olvadt
Inesakolya		Inezakala, Unee Zakala, Inazakala, Vnezakala								Inaszkala	Szakoly határába olvadt
Irond	Yrund, Irund										Talán azonos a Nagykálló határában található Szirond pusztával
Irond										Szirond tanya	Talán azonos a Nagykálló határában található Szirond pusztával
Iván(ka)teleke		Iwohteleku									Talán a tiszarádi határba olvadt
Iván(ka)teleke		Iwanteleky									Talán a tiszarádi határba olvadt
Iván(ka)teleke		Iwankateluke	Ivankat								Talán a tiszarádi

			eleke								határba olvadt
Iván(ka)teleke		Iwahonteleky									Talán a tiszarádi határba olvadt
Iván(ka)teleke									Ivánkadomberg e		Talán a tiszarádi határba olvadt
Iván(ka)teleke									Ivánkasziget		Talán a tiszarádi határba olvadt
Jákó	Jako	Jakou, Jaco					Jako		Jákó		Nyírfákó, SzSzBm.
Jákó									Nyírfákó		Nyírfákó, SzSzBm.
Jánostelege			Janusth eleke								Talán a gávavencsellői határban található tó őrizte meg nevét
Jánostelege									János tó		Talán a gávavencsellői határban található tó őrizte meg nevét
Jára		Jaran									Talán Beszterec határában kereshető
Jára									Járatfolyó		Talán Beszterec határában kereshető
Jéke	Iheyka, Iheyke										Jéke, SzSzBm.
Jéke	Jeika, Jeka, Jeke	Jeyke					Jeke		Jéke	Jéke	Jéke, SzSzBm.
Józsa	Jouse										Debrecen- Józsa, HBm. (nevét nem a középkori településről vette)
Józsa										Debrecen- Józsa	Debrecen- Józsa, HBm. (nevét nem a középkori településről vette)
Juha(teleke)		Jwhateluke									Székely határába olvadt
Juha(teleke)		Juhjteluky									Székely határába olvadt
Juha(teleke)		Juha, Joha	Jwha, Iuha						Juha		Székely határába olvadt
Kaba(egyház)	Bata										Kaba, HBm.
Kaba(egyház)		Kabaeghaz									Kaba, HBm.
Kaba(egyház)	Kaba									Kaba	Kaba, HBm.
Kád(szeg)	Kad										Tiszakerecsen határába olvadt
Kád(szeg)	Kagh, Kaagh										Tiszakerecsen határába olvadt

Kád(szeg)		Caath (másik)									Tizsakerecsen határába olvadt
Kád(szeg)		Kathzegh			Kadzeg					Kát- szeg	Tizsakerecsen határába olvadt
Kadarcs		Kadarch									
Kadarcs-Balmazújváros										Kadarcshát	Balmazújváros hat. vagy Szatmár megyei birtok
Kadarcs-Balmazújváros										Nagy- Kadarcs	Balmazújváros hat. vagy Szatmár megyei birtok
Kadarcs-Hajdunánás										Kadarcs	Hajdúnánás hat.
Kadarcs-Nagyhegyes										Kadarcs	Nagyhegyes hat.
Kajdánhalma, Kajdánteleke			Kay[d] ontheleke								Balmazújváros határában kereshető
Kajdánhalma, Kajdánteleke			Kajdan halma								Balmazújváros határában kereshető
Kajdánhalma, Kajdánteleke										Gajdán vagy Kajdán halom	Balmazújváros határában kereshető
Kálonga		Kalenga, Galunga		Kalonga							Tuzsér határába olvadt
Kamarás(halma), Kamarásteleke		Camaras									Debrecen határában
Kamarás(halma), Kamarásteleke	Kamaras										Hajdúszovát határában kereshető
Kamarás(halma), Kamarásteleke			Komor ashalma								Hajdúszovát határában kereshető
Kamarás(halma), Kamarásteleke			Komor astheleke								Hajdúszovát határában kereshető
Kamarás(halma), Kamarásteleke										Kamaráshalom	Hajdúszovát határában kereshető
Kanyár	Kanar	Kanyar					Kanyár		Kanyár		Tizsakanyár, SzSzBm.
Kanyár										Tizsakany	Tizsakanyár, SzSzBm.

										ár	
Karász	Karaz	Koraz, Karos, Charas, Garaz					Karasz		Karász		Nyírkarász, SzSzBm.
Karász										Nyírkarász	Nyírkarász, SzSzBm.
Karászszeles			Karazz epes								Püspökladány határában kereshető
Karatelek										Gatály	Püspökladány határában kereshető
Karatelek		Karatelek								Karatelek	Püspökladány határában kereshető
Kecskés										Hármas Kecskési halom	Tizacsege határában volt
Kecskés	Kecskes									Kecskés	Tizacsege határában volt
Kék	Kaak	Keyk, Keek					Kék			Kék	Kék, SzSzBm.
Kékcse		Kekche									Kékcse, SzSzBm.
Kékcse							Kertse				Kékcse, SzSzBm.
Kékcse									Kékcse	Kékcse	Kékcse, SzSzBm.
Kékes(egyháza)	Kekus	Kyekus	Kekos								Polgár határában kereshető
Kékes(egyháza)				Kekose ghaza							Polgár határában kereshető
Kelemenülése		Kelemerilese									Ismeretlen helyen fekszik
Kelemenülése		Kelemenylisse									Ismeretlen helyen fekszik
Kemecse	Kemesa										Kemecse, SzSzBm.
Kemecse		Kemecl									Kemecse, SzSzBm.
Kemecse	Kemeche						Kemecse		Kemecse	Kemecse	Kemecse, SzSzBm.
Kenéz 1.	Kenesij										Újkenéz, SzSzBm.
Kenéz 1.		Kenez, Kenes									Újkenéz, SzSzBm.
Kenéz 1.							Tisza Kenész				Újkenéz, SzSzBm.
Kenéz 1.								Cserepes- Kenéz	Cserepes-Kenéz		Újkenéz, SzSzBm.
Kenéz 1.										Újkenéz	Újkenéz, SzSzBm.
Kenéz 2.		Kenéz									Taktakenéz, BAZm.
Kenéz 2.				Gerelki							Taktakenéz, BAZm.

				niz							
Kenéz 2.										Taktakené	Taktakenéz, BAZm.
Kenézlő	+Keleznew	Kyluzneu, Keleznew								z	Kenézlő, BAZm.
Kenézlő		Kethkeylyzneu~Ket hkylyzneu									Kenézlő, BAZm.
Kenézlő		Beleczne									Kenézlő, BAZm.
Kenézlő		Kelezen									Kenézlő, BAZm.
Kenézlő		Kelezen									Kenézlő, BAZm.
Kenézlő		Felzekelezneu									Kenézlő, BAZm.
Kenézlő		Felekeleznew									Kenézlő, BAZm.
Kenézlő							Keniszlő		Kenézlő	Kenézlő	Kenézlő, BAZm.
Kércs		Keerch, Kerch					Kercs		Kércs, Kercs		Nyírkércs, SzSzBm.
Kércs		Kercy									Nyírkércs, SzSzBm.
Kércs		Kirch, Kyrch									Nyírkércs, SzSzBm.
Kércs										Nyírkércs	Nyírkércs, SzSzBm.
Keresztút		Kerezthw					Keresztút		Keresztút (Kotaj)		Kótaj, SzSzBm.
Keresztút							vel Kótaj			Kótaj	Kótaj, SzSzBm.
Keserüegyház		Kesereueghaz									Hajdúszovát határában kereshető
Király(teleke)	Kiral										Nyírtelek, SzSzBm.
Király(teleke)		Kiralteluke, Keralteluke	Kyralth eleke								Nyírtelek, SzSzBm.
Király(teleke)										Királytelek	Nyírtelek, SzSzBm.
Király(teleke)										Nyírtelek	Nyírtelek, SzSzBm.
Kisderzs		Kyusders									Nyírmihálydi határába olvadt
Kisderzs		Kysders									Nyírmihálydi határába olvadt
Kisderzs			Derstel ek								Nyírmihálydi határába olvadt
Kisderzs			Ders				Derzs				Nyírmihálydi határába olvadt
Kisfalud		Kyfalwd									Szabolcs határába olvadt
Kisfalud			Kisfalu d							Kisfalud	Szabolcs határába olvadt

Kiskálló		Kalow, Calou	Kálló								Nagykállóba olvadt
Kiskálló		Kalon									Nagykállóba olvadt
Kiskálló		Kollo Minori, Kalov Munori									Nagykállóba olvadt
Kiskálló							Kis Káló, Kis Kálló	Kiskálló	Kis Kálló		Nagykállóba olvadt
Kiskércsed	Kyskyrch	Kiskerch, Kyskerch									Orostól Ény-ra feküdt
Kiskércsed	Kykerch										Orostól Ény-ra feküdt
Kiskércsed		Kyuskyrched, Kyskerched									Orostól Ény-ra feküdt
Kiskércsed		Kyuskerch									Orostól Ény-ra feküdt
Kistelek 1.			Kis Telek				Kiss Telek				Orostól Ény-ra feküdt
Kistelek 2.			Kysthel ek								Nyíregyháza határába olvadt
Kistelek 2.										Kisteleki szőlő	Nyíregyháza határába olvadt
Kistelek 2.										Kistelekibokor	Nyíregyháza határába olvadt
Kocs	Kwch	Kooch, Koch, Kouch, Kowch									Egyek határában állott
Kocs		Colh									Egyek határában állott
Kocs		Coheth									Egyek határában állott
Kocs		Kouh									Egyek határában állott
Kocs			Kolch								Egyek határában állott
Kocs							Kotsi halom				Egyek határában állott
Kocs										(Ohat- Pusztakocs v.á.)	Egyek határában állott
Kokodvár	Castrum Kokoth										Pusztadobos határában található
Kokodvár		Kakathwara									Pusztadobos határában található
Komoró		Chomorán									Komoró, SzSzBm.
Komoró		Komoroud									Komoró, SzSzBm.
Komoró	Kamara, Komorou	Komuro, Comuro, Komora, Komorou~Komoro	Komor o				Komoro		Komoró	Komoró	Komoró, SzSzBm.

Koprád	Curpad	Corpad									Hajdúszoboszlótól Ényra, annak határába olvadt
Koprád										Koprád	Hajdúszoboszlótól Ényra, annak határába olvadt
Koprád										Koprád- halom	Hajdúszoboszlótól Ényra, annak határába olvadt
Koprád										Kopráddülő	Hajdúszoboszlótól Ényra, annak határába olvadt
Kovácsitelek		Kovathytelek									Buj határába olvadt
Kovácsitelek										Kovácssziget	Buj határába olvadt
Kozmateleke		Cozma Teluku									Balkány határába olvadt
Kozmateleke		Cozma									Balkány határába olvadt
Kozmateleke										Kozma- hegy	Balkány határába olvadt
Köpcs	Cups	Kupch, Kubs									Hajdúsámson határában kereshető
Köpcs										Köpcsi gerend	Hajdúsámson határában kereshető
Köpcs										Köpcsi hát	Hajdúsámson határában kereshető
Köpcs										Köpcsi kútja	Hajdúsámson határában kereshető
Köpeteleke		Kupe									Nyírtass határában kereshető
Köpeteleke		Kupeteluke									Nyírtass határában kereshető
Köpeteleke		Keupethelky~ Kepe theleky									Nyírtass határában kereshető
Körös(szeg)	Keüres										Talán Újtikos határában kereshető
Körös(szeg)		Keureszeg									Talán Újtikos határában kereshető

Körös(szeg)										Körös-lapos	Talán Újtikos határában kereshető
Körös(szeg)										Körös-tó	Talán Újtikos határában kereshető
Körtvélyes 2.		Kerth									Újfehértó határába olvadt
Körtvélyes 2.			Kerthw elles. Kurthe ules								Újfehértó határába olvadt
Körtvélyes 2.										Körtvélyes dűlő	Újfehértó határába olvadt
Körtvélyes(telek) 1.		Curthuelustheluk									Fényeslitke határában kereshető
Körtvélyes(telek) 1.		Kurthuvel~ Kertweles~Kurthwe les									Fényeslitke határában kereshető
Körtvélyes(telek) 1.										Körtvélyes	Fényeslitke határában kereshető
Körtvélyestelek 3.		Kurthwylestelek									Nyírbogdány határába olvadt
Körtvélyestelek 3.										Körtvélyes tanya	Nyírbogdány határába olvadt
Köteles		Ketheles, Kwteles, Kuteles	Kwthel es							Köteles	Hajdúszoboszló területén állott
Köved	Kved, Kuued	Kwed									Elképzeéhető, hogy Eperjeske határában volt
Köved		Kyuskued~ Kyuskued									Elképzeéhető, hogy Eperjeske határában volt
Köved		Kewed~Kwed									Elképzeéhető, hogy Eperjeske határában volt
Köved										Küvő dűlő	Elképzelhető hogy Eperjeske határában volt
Külgégény,	Kygegen										Kemecse határába

Külsőgégy										olvadt
Külgégy, Külsőgégy		Gegen								Kemecse határába olvadt
Külgégy, Külsőgégy		Kylsewgegnen~Kyl sewgegen								Kemecse határába olvadt
Ladány 1.	Ladeo									Tiszaladány, BAZm.
Ladány 1.	Lodan	Ladan								Tiszaladány, BAZm.
Ladány 1.						Tiszza Ladány	Tisza Ladany	Tiszaladá ny		Tiszaladány, BAZm.
Ladány 2						Tisza Ladany				SzSzBm.
Ladány 2.	Lodan, Ladan	Ladan...p. alia Ladan								SzSzBm.
Ladány 2.	Lodantheh									SzSzBm.
Ladány 2.							Örladány	Ör Ladány		SzSzBm.
Ladány 2.									Mezőladány része	SzSzBm.
Ladány 3.		Ladan								Püspökladány, HBm.
Ladány 3.									Püspöklad ány	Püspökladány, HBm.
Lakföldre, Laktelek		Lakteluk, Loktelek								Demecser határában kereshető
Lakföldre, Laktelek		Lakteluke								Demecser határában kereshető
Lakföldre, Laktelek		Lokfelde								Demecser határában kereshető
Lakföldre, Laktelek									Vár tanya	Demecser határában kereshető
Laskod 1.	Laskud	Loskud, Laskud				Laskod	Laskód	Laskod		Laskod, SzSzBm.
Laskod 2.		Loskod, Loskud, Laskwd, Loscud, Laskud, Laskad								Kántorjánosi határába olvadt
Laskod 2.		Loocud								Kántorjánosi határába olvadt
Laskod 2.									Lusdkod- tag	Kántorjánosi határába olvadt
Lengyed			Lenged							Tiszalök határában kereshető
Léta		Leta, Leta~Letha								Kisléta, SzSzBm.

Léta			Kis Letha				Kis Léta		Kis Léta	Kisléta	Kisléta, SzSzBm.
Levelek	Leweluky										Levelek, SzSzBm.
Levelek		Leuek~Leuelek									Levelek, SzSzBm.
Levelek		Lenebik									Levelek, SzSzBm.
Levelek		Nelelok									Levelek, SzSzBm.
Levelek		Leueleg, Leueluk, Lewelek, Levelek, Leuolek					Lewelek		Levelek	Levelek	Levelek, SzSzBm.
Lider		Lyuder, Lywder~Lyuder, Lyudur									Lórántházába olvadt
Lider		Luder, Lydur, Lider									Lórántházába olvadt
Litke	Liethe										Fényeslitke, SzSzBm.
Litke	Lekem										Fényeslitke, SzSzBm.
Litke		Lythke, Litka					Litke				Fényeslitke, SzSzBm.
Litke		Luhke									Fényeslitke, SzSzBm.
Litke								Fényes Litke		Fényeslitke	Fényeslitke, SzSzBm.
Lórántháza		Lonranthaza								e	SzSzBm.
Lórántháza		Loranthaza					Lórántháza	Nyír Bakta, (Loranthaza)			SzSzBm.
Lórántháza										Baktalórántháza része	SzSzBm.
Lök	Loc, Luk, Leuk	Lwk					Lök				Tiszalök, SzSzBm.
Lök								Tisza Lök, zu Tisza Lök		Tiszalök	Tiszalök, SzSzBm.
Lövő	Luveu	Leoweo, Luueu					Lövő	Lövő			Nyírlövő, SzSzBm.
Lövő		Luev, Lveu, Lou									Nyírlövő, SzSzBm.
Lövő										Nyírlövő	Nyírlövő, SzSzBm.
Macs	Mochi, Mochy										Debrecen- Józsa területébe olvadt
Macs	Moch										Debrecen- Józsa területébe olvadt
Macs		Eghazasmoch, Eghazaz moch									Debrecen- Józsa területébe olvadt
Macs		Mog									Debrecen- Józsa területébe olvadt

Macs			Zentg ewrg al. Nom Eghaza smoch								Debrecen- Józsa területébe olvadt
Macs		Kismoch al. Nom. Eghazaszentgyurgh									Debrecen- Józsa területébe olvadt
Mácsiszeg		Malchikzeg									Demecser határába olvadt
Mácsiszeg		Manchugzyg									Demecser határába olvadt
Mácsiszeg		Machuzyg~ Manchugzig									Demecser határába olvadt
Mácsiszeg		Mathygyg									Demecser határába olvadt
Mácsiszeg		Manchynzege									Demecser határába olvadt
Mácsiszeg			Machic zeg							Mácsiszeg	Demecser határába olvadt
Mácsiszeg										Mátyiszeg	Demecser határába olvadt
Mága		Maga		Maaga							Nagyhalász határába olvadt
Mága										Mágahalom	Nagyhalász határába olvadt
Mága										Mágaszeg	Nagyhalász határába olvadt
Mága										Máगतanya	Nagyhalász határába olvadt
Magy			Magh et. pr. Omagh								Magy, SzSzBm.
Magy			Omagh ...Mag h								Magy, SzSzBm.
Magy		Megh, Mogy, Magy					Magy		Magy	Magy	Magy, SzSzBm.
Maladon			Malado n								Balmazújváros határába olvadt

Maladon										Malátom-halom	Balmazújváros határába olvadt
Maladon										Malátom-dülő	Balmazújváros határába olvadt
Mándok							Markt Mandok				Mándok, SzSzBm.
Mándok		Manduk						Mándok	Mándok		Mándok, SzSzBm.
Mándteleke			Mandth eleke								Nyíregyháza határába olvadt
Mándteleke										Mandabokor I-III.	Nyíregyháza határába olvadt
Mándteleke										Mándi I-III tanyacsoport	Nyíregyháza határába olvadt
Maráz	Maraz										Gyulaházába olvadt
Maráz	Marah										Gyulaházába olvadt
Maráz		Marazy									Gyulaházába olvadt
Maráz			Gyulahaza al. Nom. Maraz								Gyulaházába olvadt
Marina		Maryna									Pogánykút környékén kereshető v. Márton félreolvasása lehet (Martin) és akkor Nyírmártonfalvával azonos
Márk		Mark									Ramocsaháza határába olvadt
Márki	Marci										Polgár, Görbeháza határában kereshető
Márton(ülése)	Martin										Nyírmártonfalva, HBm.
Márton(ülése)		Marthonulese									Nyírmártonfalva, HBm.
Márton(ülése)			„Mártonfalva”					Mártonfalva, Mártonfalva			Nyírmártonfalva, HBm.
Márton(ülése)							Martonfalva puszta				Nyírmártonfalva, HBm.
Márton(ülése)									Nyírmártonfalva		Nyírmártonfalva, HBm.
Máta		Maca~ Matha									Hortobágy területébe

											olvadt
Máta			Marha~ Matha								Hortobágy területébe olvadt
Máta		Matha	Mata							Máta	Hortobágy területébe olvadt
Máz(s)a		Masa, Massa	Maasa								Részben Nyírtass, részben Laskod határába olvadt
Máz(s)a								Mozsa			Részben Nyírtass, részben Laskod határába olvadt
Megyer		Moger, Meger						Megyer			Vasmegyer, SzSzBm.
Megyer									Vas Megyer	Vasmegye r	Vasmegyer, SzSzBm.
Meggyes(teleke)			Megyes								Érpatak (Hugyaj) határába olvadt
Meggyes(teleke)			Meggy esthele ke								Érpatak (Hugyaj) határába olvadt
Meggyes(teleke)								Meggyes hegyi dűlő			Érpatak (Hugyaj) határába olvadt
Meggyesegyháza			Megyes eghaza								Az ohati határban kereshető
Meggyesegyháza							Medgye sy halom				Az ohati határban kereshető
Meggyesegyháza										Medgyes	Tiszafüred
Meggyesegyháza										Meggyeshalom	Szentmihályi (Tiszavasvári)
Meggyesegyháza										Meggyeshalom	Az ohati határban kereshető
Mente		Menthe									Ismeretlen helyen fekszik
Micske	Mixe	Myxe									Bököny és Újfehértó határába olvadt
Micske										Kismicske	Bököny és Újfehértó határába olvadt

Micske						Micske				Mitske	Bököny és Újfehértó határába olvadt
Micske										Mitskepuszta	Bököny és Újfehértó határába olvadt
Micske										Nagymicske	Bököny és Újfehértó határába olvadt
Mihály(d)i		Myhaly~Myhald									Nyírmihálydi, SzSzBm.
Mihály(d)i						Mihálydi		Mihálydi			Nyírmihálydi, SzSzBm.
Mihály(d)i										Nyírmihálydi	Nyírmihálydi, SzSzBm.
Mihálylaka	Myhalloka	Myhallaka, Mihallaka, Mihalloka									Lévai B. szerint a mai Alsójózsa (debrecen) területén állt.
Miklósteleke		Miclos Cosma Teluku									Kállósemjén határának D-i részébe olvadt
Miklósteleke		Cosma et Miklos									Kállósemjén határának D-i részébe olvadt
Miklósteleke			Michlostehelek								Kállósemjén határának D-i részébe olvadt
Miklósteleke										Miklósi Falurét	Kállósemjén határának D-i részébe olvadt
Mizséte	Misethee	Mysetha, Myssete, Myseeche									Nádudvartól Ény-ra annak határába olvadt
Mizséte										Misét-ér	Nádudvartól Ény-ra annak határába olvadt
Mogyorós	Monoros	Monoruos, Monuroos, Monoros, Monyoros, Monorous							Mogyorós		Tiszamogyorós, SzSzBm.
Mogyorós							Mogyros vel madarusch				Tiszamogyorós, SzSzBm.
Mogyorós										Tiszamogyorós	Tiszamogyorós, SzSzBm.
Mohostó		Muchustov, Mohuusto									Kállósemjén határába olvadt
Mohostó		Mohosthelek									Kállósemjén határába olvadt

Mohostó										Mohostanya	Kállósemjén határába olvadt
Mokodtelke		Mokodthelke									Újkenéz és Aranyosapáti határában kereshető
Moregyháza		Moorh									Módy a hajdúböszörményi határ Ny-i részén fekvőnek gondolja, indoklás nélkül
Moregyháza			Moregh aza								Módy a hajdúböszörményi határ Ny-i részén fekvőnek gondolja, indoklás nélkül
Murkacs		Mwkach									Pátroha határába olvadt
Murkacs		Mukaz									Pátroha határába olvadt
Murkacs		Murkach									Pátroha határába olvadt
Murkacs		Murkach al. Nom. Themehaza									Pátroha határába olvadt
Murkacs			Theme haza al. Nom. Miskou ch								Pátroha határába olvadt
Murkacs										Temedülő	Pátroha határába olvadt
Nádasd		Bys al. Nom. Nadasd									Nyíribrony határába olvadt
Nádasd		Nadastelek								Nadastelek	Nyíribrony határába olvadt
Nadastelek			Nadaste lek							Nádas	Nyírgyulaj és Nyírcsászári határában fekszik
Nadastelek										Nádasi-dűlő	Nyírgyulaj és Nyírcsászári határában fekszik
Nádudvar	Naduduor, Nadudor,		Nadwd war							Nádudvar	Nádudvar, HBm.

	Nadudvor										
Nagyfalu	Magna Villa										Tiszanagyfalu, SzSzBm.
Nagyfalu		Nogfoluy									Tiszanagyfalu, SzSzBm.
Nagyfalu			Eghaza s Nagfal w								Tiszanagyfalu, SzSzBm.
Nagyfalu		Nogfolu, Nogfalu					Nagy Falu		Nagyfalu		Tiszanagyfalu, SzSzBm.
Nagyfalu										Tiszanagy falu	Tiszanagyfalu, SzSzBm.
Nagyiván	Nagy- István										Nagyiván, Szolnok m.
Nagyiván		Nogiwan, Nog-Iwan	Nagyw an (Heves újvárm egyéhe z számítj ák)							Nagyiván	Nagyiván, Szolnok m.
Nagykálló	Kallo	Kalow, Kallou, Kallon									Nagykálló, SzszBm.
Nagykálló		Bollo Maiori, Kollo Maiori, Gallov Maiori									Nagykálló, SzszBm.
Nagykálló		Boznudada (mocsár neve)									Nagykálló, SzszBm.
Nagykálló			Bozna								Nagykálló, SzszBm.
Nagykálló		Vasaroskallou									Nagykálló, SzszBm.
Nagykálló							Nagy Káló		Nagy Kálló	Nagykálló	Nagykálló, SzszBm.
Nagylövő		Nogh Lweuu									Tiszabездéd határába olvadt
Nagylövő		Magna Luev									Tiszabездéd határába olvadt
Nagylövő			Lewew								Tiszabездéd határába olvadt

Nagylövő			Oltarusl ewew (valószínűleg az alterius Lewew félreolv asása)								Tiszabzdéd határába olvadt
Nagylövő			Leve								Tiszabzdéd határába olvadt
Nagylövő								Kápolna			Tiszabzdéd határába olvadt
Nagylövő									Kápolnás		Tiszabzdéd határába olvadt
Nagymiklós		Nogmiclos~Nogmy cles									
Nagymiklós											Zoltai a Heves megyei Apaszentmiklóssal véli egynek
Nagymiklós									Miklós kút		Felmerül a lehetősége, hogy ez őrizte meg emlékét Polgár határában
Nagynádfenek			Naghna dfenek								Valószínűleg Polgár határában kereshető
Nagynádfenek								Nádas fenek			Valószínűleg Polgár határában kereshető
Nagytelek 1.	Noghtelek										A Túr vize melletti falú, bár Győrffy szerint Szabolcs megyei és lakatlan
Nagytelek 2.		Nogtheluk, Nogtelek									Tiszatelek, SzSzBm.
Nagytelek 2.										Tiszatelek	Tiszatelek, SzSzBm.
Nánás(monostora)	Nanas										Hajdúnánás, HBm.
Nánás(monostora)		Nenasmonostora									Hajdúnánás, HBm.
Nánás(monostora)										Hajdúnán	Hajdúnánás, HBm.

										ás	
Napkor	Nepocor	Napokur, Nopokor									Napkor, SzSzBm.
Napkor	Lopecur										Napkor, SzSzBm.
Napkor	Nuncupul										Napkor, SzSzBm.
Napkor	Nopcul	Napcol, Nopkul									Napkor, SzSzBm.
Napkor		Nakapur									Napkor, SzSzBm.
Napkor		Nopribur									Napkor, SzSzBm.
Napkor		Nepko									Napkor, SzSzBm.
Napkor		Nokpur									Napkor, SzSzBm.
Napkor		Napkur, Nopkur, Nupkor				Napkor			Zu Napkór, Napkor	Napkor	Napkor, SzSzBm.
Nencel		Nencel									Apagy, Napkor környékén kereshető
Nimir		Nemel									Buj határába olvadt
Nimir		Nymir, Nemyr									Buj határába olvadt
Nimir				Nimir alias Szentpé tertelek e							Buj határába olvadt
Nozta	Nozta										Ismeretlen helyen fekszik
Nyíregyház	Nirighaz	Nyregghaz					Nyiregyhaz				Nyíregyháza, SzSzBm.
Nyíregyház		Mera									Nyíregyháza, SzSzBm.
Nyíregyház		Rir									Nyíregyháza, SzSzBm.
Nyíregyház		Nyr									Nyíregyháza, SzSzBm.
Nyíregyház									Nyiregyháza	Nyíregyháza	Nyíregyháza, SzSzBm.
Nyírestelege				Nyresth eleke							Oros határába olvadt
Nyírestelege										Nyírjes	Oros határába olvadt
Ohat(monostora)	Huhot										Egyek határába olvadt
Ohat(monostora)	Uhod	Uhad, Whaad~Whod									Egyek határába olvadt
Ohat(monostora)	Hahothmunustura										Egyek határába olvadt
Ohat(monostora)		Huchach									Egyek határába olvadt
Ohat(monostora)		Huhach									Egyek határába olvadt
Ohat(monostora)	O[hoth]	Ohoth, Ohath,								Ohat	Egyek határába olvadt

		Ohaat									
Ohat(monostora)										Telekháza	Egyek határába olvadt
Old		Old									Kenézlő határában kereshető
Old			Hethetelke sive Odtelke								Kenézlő határában kereshető
Ondód(telke)			Ondódtelke								Ebes határában kereshető ill.
Ondód(telke)										Ondód	Debrecen területén kereshető
Ondód(telke)			Ondód							Ondód	Ebes határában kereshető ill.
Ondód(telke)										Ondódi rész	Ebes határában kereshető ill.
Óntelek(e)		Vnghtelek	Vnhthelke	Ungtelek							1989-ben egyesült Dombráddal
Óntelek(e)			Vnghthelke								1989-ben egyesült Dombráddal
Oros	Oruz	Orus, Wrus, Oras					Oross		Oross		Nyíregyháza- Oros, SzSzBm.
Oros		Vrusi									Nyíregyháza- Oros, SzSzBm.
Oros		Ciros									Nyíregyháza- Oros, SzSzBm.
Oros		Vrs									Nyíregyháza- Oros, SzSzBm.
Oros										Nyíregyháza-Oros	Nyíregyháza- Oros, SzSzBm.
Óvári		Ouary									
Óvári										Ercsivár- lapos	A pócspetri határban ez őrizte meg emlékét
Ökörítőteleke			Ekerithelke								Nyíregyháza határába olvadt
Ökörítőteleke							Okerito				Nyíregyháza határába olvadt
Ökörtelek		Vkurthelek	Ekertel								Besenyőd határában

			ek								kereshető
Ökörtelek										Ökör- állás	Besenyőd határában kereshető
Ördögháza		Vrdughaza	Erdegh aza								Szomajom szomszédságában kereshető
Örmező			Eurmez eu~ Eurmez eo, Ermeze w					Örmező			Mezőladány része, SzSzBm.
Örmező							nincs				Mezőladány része, SzSzBm.
Örmező								Örmező (Ör Ladány)			Mezőladány része, SzSzBm.
Örmező									Mezőladány része		Mezőladány része, SzSzBm.
Öszöd	Beel Eusud										Döge határába olvadt
Öszöd	Euzed, Evzed	Ewzud, Ewsud									Döge határába olvadt
Öszöd	Heuzud										Döge határába olvadt
Öthalom	Vtholm										Szabolcs megye D-i részén kereshető
Öze		Euze									Székely határába olvadt
Öze										Özetanya	Székely határába olvadt
Pálca	Polcia										Tornyospálca, SzSzBm.
Pálca		Palca	Palcza				Palcza				Tornyospálca, SzSzBm.
Pálca								Tornyos Pálcza	Tornyospá lca		Tornyospálca, SzSzBm.
Pályi	Pauli										Bizonyára Ópályi határába olvadt
Pályi		Orozpauli, Orozpali, Orozpany									Bizonyára Ópályi határába olvadt
Pályi		Paly									Bizonyára Ópályi határába olvadt
Pap	Pop						Pap		Papp	Pap	Pap, SzSzBm.
Pap(egyház)	Popeghaz										A mai Hortobágy határában, a Pa-ere É-i

											partján állott
Pap(egyház)			Papegh aza								A mai Hrtobágy határában, a Pa-ere É-i partján állott
Pap(egyház)									Máta- Szeghatárhalm		A mai Hortobágy határában, a Pa-ere É-i partján állott
Pap(egyház)									Papegyházierdő		A mai Hortobágy határában, a Pa-ere É-i partján állott
Paszab	Pazab, Pozub,										Mai Paszabcsúcs-csal lehet azonos
Paszab	Belpozob										Mai Paszabcsúcs-csal lehet azonos
Paszab	Kyupozobteleke										Mai Paszabcsúcs-csal lehet azonos
Paszab	Kyupozobteluk										Paszab, SzSzBm.
Paszab	Pezob						Paszab		Paszab	Paszab	Paszab, SzSzBm.
Pátroha	Patroh, Patruh	Patruch									Pátroha, SzSzBm.
Pátroha		Eurpatruh									Pátroha, SzSzBm.
Pátroha		Ighazaspatruh									Pátroha, SzSzBm.
Pátroha		Boatroch									Pátroha, SzSzBm.
Pátroha		Apatroht									Pátroha, SzSzBm.
Pátroha							Patroha		Pátroha, Patroha	Pátroha	Pátroha, SzSzBm.
Pazanyír(e)			Pazarin yr								Kántorjánosi és Ófehértó határába olvadt
Pazanyír(e)			Pazarny re, Pazarny ree								Kántorjánosi és Ófehértó határába olvadt
Pazanyír(e)										Pazarnyi	Kántorjánosi és Ófehértó határába olvadt
Pázmány(teleke)		Paznan, Poznan									Talán Újfehértó határában állott.
Pázmány(teleke)			Paznant heleke								Talán Újfehértó határában állott.

Pázmány(teleke)										Pázmány	Talán Újfehértó határában állott.
Pazony	Pozdum	Pozdun									Nyírpazony, SzSzBm.
Pazony		Pozon	Pazon				Pazony		Pazony		Nyírpazony, SzSzBm.
Pazony		Posoch									Nyírpazony, SzSzBm.
Pazony		Bozoth, Bozoch									Nyírpazony, SzSzBm.
Pazony										Nyírpazony	Nyírpazony, SzSzBm.
Perked(fő) 2.		Perked								y	Buj határába olvadt
Perked(fő) 2.		Oltarusperkkedfew (ha nem alterius félreolvasása)									Buj határába olvadt
Perked(fő) 2.		Perkegfew									Buj határába olvadt
Perked(fő) 2.										Perkedtanya	Buj határába olvadt
Perked(telke) 1.	Perked										Balkány határába olvadt
Perked(telke) 1.		Perkudtelke									Balkány határába olvadt
Perked(telke) 1.										Perkedpuszta	Balkány határába olvadt
Péterdeákülése		Petherdeakylisse	Petherd iakilese								Püspökladány határába olvadt
Péterdeákülése										Péter deák dülő	Püspökladány határába olvadt
Péterdeákülése										Péterdeák halom	Püspökladány határába olvadt
Péterteleke		Pethurtheluke									1339-ban, mint Komoróhoz tartozó telekhely tűnik fel
Petlen(d) 1., Petlentelke		Pechlend	Pethlend								Napkor határában kereshető
Petlen(d) 1., Petlentelke		Pethlentelke									Napkor határában kereshető
Petlend 2.		Petend~Pethlend									Szabolcsveresmart határába olvadt
Petlend 2.								Petlen			Szabolcsveresmart határába olvadt
Petri 1.	Petri										Lövőpetri, SzSzBm.

Petri 1.	Petur										Lövőpetri, SzSzBm.
Petri 1.		Petury									Lövőpetri, SzSzBm.
Petri 1.						Lövő Petry		Lövő Petri	Lövőpetri		Lövőpetri, SzSzBm.
Petri 2.	Petur	Peter									Balkány határába olvadt
Petri 2.			Pethryd								Balkány határába olvadt
Petri 2.	Petri	Petry							Petri		Balkány határába olvadt
Petri 3.		Peturi, Pethuri									Pócspetri, SzSzBm.
Petri 3.		Petri									Pócspetri, SzSzBm.
Petri 3.		Peter									Pócspetri, SzSzBm.
Petri 3.						Pócs Petri		Póts Petri	Pócspetri		Pócspetri, SzSzBm.
Pó	Pou										Fényeslitke határába olvadt
Pó			Kyspo								Fényeslitke határába olvadt
Pó									Pósziget		Fényeslitke határába olvadt
Pócs	Polch										Máriapócs, SzSzBm.
Pócs		Pouch, Poch, Powch									Máriapócs, SzSzBm.
Pócs		Potoch									Máriapócs, SzSzBm.
Pócs		Ponch, Pench									Máriapócs, SzSzBm.
Pócs						Maria Pócs, Mária Pócs		Maria Póts	Máriapócs		Máriapócs, SzSzBm.
Pócslaka 1.		Pochloka									Talán Bélték körül kereshető
Pócslaka 2.	Pouchlako										Tiszacsege határába olvadt
Pócslaka 2.									Puszlikatanya		Tiszacsege határába olvadt
Pogánykút		Paganykuth, Pagankuth, Pagiánkuth									Talán Nyírbélték határában kereshető
Pogánykút									Pogány- kert		Talán Nyírbélték határában kereshető
Pogányszer			Pogans			Pogány					Újfehértó határában

			yer			Szer					feküdt
Pogányszer										Ótelek- pongósér dülő	Újfehértó határában feküdt
Pogytelek(e)		Pugteleke	Poghth eleke								Tiszaeszlár határába olvadt
Pogytelek(e)		Pogtelek									Tiszaeszlár határába olvadt
Pogytelek(e)									Pogy- halom		Tiszaeszlár határába olvadt
Pókatel(e)ke		Pokateleke	Pokathe leke								Gemzse határában kereshető
Pókatel(e)ke			Pokathe lke, Pokatel ke								Gemzse határában kereshető
Polgár							Sz. Margita nagy tanya				Polgár, HBm.
Polgár								(Szent Margitai erdő)			Polgár, HBm.
Polgár								zu Puszta Sz. Margita			Polgár, HBm.
Polgár			Palgare ghaz								Polgár, HBm.
Polgár	Pulgar, Polgaar	Polkar, Pulkar, Pilkar, Palgar					Polgár		Polgár (T.P.)	Polgár	Polgár, HBm.
Pomod			Pomod								Oros határában kereshető
Poroszló(teleke)			Porozlo teleke								Hajdúhadház határában állott
Poroszló(teleke)									Liget		Hajdúhadház határában állott
Poroszló(teleke)		Porozlo	Porozlo						Poroszló		Hajdúhadház határában állott
Poroszló(teleke)									Poroszlótelke		Hajdúhadház határában állott
Porvod	Poruod	Poruod~Poroud								Parvad	Beszterec határába olvadt
Pródegyháza			Prodeg								Hajdúböszörmény

			haza								határától Ény-ra kereshető
Pródegyháza										Kispród	Hajdúböszörmény határától Ény-ra kereshető
Pródegyháza										Nagypród	Hajdúböszörmény határától Ény-ra kereshető
Pródegyháza										Pród	Hajdúböszörmény határától Ény-ra kereshető
Pródegyháza										Pródi- halom	Hajdúböszörmény határától Ény-ra kereshető
Prügymonostora		Piudmonostora, Pyudmonostora									Prügy, BAZm.
Prügymonostora										Prügy	Prügy, BAZm.
Rád		Rad, Raad					Rád		Rád		Tiszarád, SzSzBm.
Rád		Rada									Tiszarád, SzSzBm.
Rád		Rady									Tiszarád, SzSzBm.
Rád										Tiszarád	Tiszarád, SzSzBm.
Radvány			Radwan								A nyíradonyi határba olvadt
Radvány										Aradvány	A nyíradonyi határba olvadt
Radvány										Aradványpusztá	A nyíradonyi határba olvadt
Rakamaz		Olsorakamoz									Rakamaz, SzSzBm.
Rakamaz		Albeusrakamaza									Rakamaz, SzSzBm.
Rakamaz	Rakamoz	Rakamaz, Rakamas, Rakamas~Rakamaz					Rakomaz		Rakomasz	Rakamaz	Rakamaz, SzSzBm.
Ramocsaháza	Romalchahaza										Ramocsaháza, SzSzBm.
Ramocsaháza		Ramoča									Ramocsaháza, SzSzBm.
Ramocsaháza							Ramocs-haza				Ramocsaháza, SzSzBm.
Ramocsaháza		Ramochahaza,							Ramocsaháza	Ramocsah	Ramocsaháza,

		Bamachahaza								áza	SzSzBm.
Rázom	Raazon										Tiszalök határába olvadt
Rázom		Razin									Tiszalök határába olvadt
Rázom										Rázompusztá	Tiszalök határába olvadt
Remetekútfő		Remethekutfeu, Remethe Kuthfew									Talán Hajdúböszörmény határában kereshető
Remetekútfő										Remete csatorna	Talán Hajdúböszörmény határában kereshető
Remetekútfő										Remete ér	Talán Hajdúböszörmény határában kereshető
Rozsály	Rwsal, Rosal										Szabolcsveresmart határába olvadt
Rozsály							nincs				Szabolcsveresmart határába olvadt
Rozsály								Rozsály pusztá			Szabolcsveresmart határába olvadt
Rozsteleke			Rosthel eke								Nyíregyháza határába olvadt
Rozsteleke										Rozsrétbokor	Nyíregyháza határába olvadt
Salamon	Solomonis										Hajdböszörmény határába olvadt
Salamon		Salamon					Salamon				Hajdböszörmény határába olvadt
Salamon										Salamon irtás	Hajdböszörmény határába olvadt
Sáp	Saap									Sáp	Sáp, HBm.
Sárkuta			Sarkwtha								Hajdúhadház határába olvadt
Sárkuta										Szárkútdűlő	Hajdúhadház határába olvadt
Semjén	Semian, Semyen,	Semien, Simyan, ,									Kállósemjén, SzSzBm.

	Symien, Seemyen	Semyan									
Semjén	Noghsemyen	Nogsemyen									Kállósemjén, SzSzBm.
Semjén		Eghazas Semyen									Kállósemjén, SzSzBm.
Semjén		Magno Semien									Kállósemjén, SzSzBm.
Semjén		Symejn									Kállósemjén, SzSzBm.
Semjén		Stenca									Kállósemjén, SzSzBm.
Semjén								Kálló Semjeni			Kállósemjén, SzSzBm.
Semjén							Kálló Semjen		Kállósemjén		Kállósemjén, SzSzBm.
Sényő		Seneu, Senev, Senee					Sinyo		Senyő	Sényő	Sényő, SsSzBm.
Sima(egyháza)		Syma									Nyíregyháza határába olvadt
Sima(egyháza)		Symaeghaz									Nyíregyháza határába olvadt
Sima(egyháza)			Symon eghaz								Nyíregyháza határába olvadt
Sima(egyháza)			Symand								Nyíregyháza határába olvadt
Sima(egyháza)			Syman								Nyíregyháza határába olvadt
Sima(egyháza)			Symon eghaza								Nyíregyháza határába olvadt
Sima(egyháza)							Sima alte Kirch				Nyíregyháza határába olvadt
Sima(egyháza)										Felsősima	Nyíregyháza határába olvadt
Sitér										Séterhalom	Nádudvar határában állott
Sitér										Séter-tanyak	Nádudvar határában állott
Sitér		Sehter								Siter	Nádudvar határában állott
Sitér										Siter-halom	Nádudvar határában állott
Sóly	Solu										Polgár, Görbeháza határában kereshető

Sóly	Sol										Polgár, Görbeháza határában kereshető
Sóly	Soler										Polgár, Görbeháza határában kereshető
Solymos(telek)		Solumus, Solomus, Solumus									Vencsellő határában kereshető
Solymos(telek)		Solmus									Vencsellő határában kereshető
Solymos(telek)		Soliumus									Vencsellő határában kereshető
Solymos(telek)		Solyumusteluk									Vencsellő határában kereshető
Soma	Suma										Nagyhegyes területén kereshető
Süldő(egyház)	Seldeu										Tiszalök határában kereshető
Süldő(egyház)		Sulthe, Sulde	Sildew								Tiszalök határában kereshető
Süldő(egyház)			Zywlle weghaz								Tiszalök határában kereshető
Süldő(egyház)						Süldős ere					Tiszalök határában kereshető
Szabolcs 1.	Zobolsu										Szabolcs, SzSzBm.
Szabolcs 1.	Zobolchy										Szabolcs, SzSzBm.
Szabolcs 1.		Zoboch, Zabouch									Szabolcs, SzSzBm.
Szabolcs 1.		Zadonch									Szabolcs, SzSzBm.
Szabolcs 1.		Zobloch									Szabolcs, SzSzBm.
Szabolcs 1.	Zabolch, Zabolch						Zabolts		Szabolcs	Szabolcs	Szabolcs, SzSzBm.
Szabolcs 2.			Zabolch								Nádudvar területén állott
Szabolcs 2.										Szabolcs halom	Nádudvar területén állott
Szacs(telek)		Zoch, Zooch									Ibrány határába olvadt
Szacs(telek)		Zoochtelek									Ibrány határába olvadt
Szacs(telek)		Zoochfertey									Ibrány határába olvadt
Szacs(telek)										Kissac	Ibrány határába olvadt
Szacs(telek)										Nagysac	Ibrány határába olvadt
Szacs(telek)										Sacpart	Ibrány határába olvadt

Szakoly		Inezakala, Unee Zakala, Inazakala									Szakoly, SzsZBm.
Szakoly		Zebul, Sobol									Szakoly, SzsZBm.
Szakoly		Zeluk									Szakoly, SzsZBm.
Szakoly	Zokol, Zakol	Zakal, Zakul, Zokul, Zokol, Zakál					Szakoly		Szakoly	Szakoly	Szakoly, SzsZBm.
Szalóka	Zolonka	Zalanka									Szolovka, Ukrajna
Szalóka	Zaloka~Zalouka	Zoloka									Szolovka, Ukrajna
Szalóka										Szolovka	Szolovka, Ukrajna
Szalóksámson		Samson									Debrecen határába olvadt
Szalóksámson		Zalouchsamson									Debrecen határába olvadt
Szandalik	Zondonek										
Szandalik										Szandalék	Balmazújváros határában
Szandalik										Szandalék foka	Balmazújváros határában
Szandalik										Szandalék halma	Balmazújváros határában
Szandalik										Szandalék halom	Polgáron
Szandalik										Szandalik	Újszentmargita határában kereshető
Szántótelek		Zantotelwk, Samptowteluk, Zanthoteluk									Buj határába olvadt
Szántótelek										Szántóhalomtan ya	Buj határába olvadt
Szeg(telke), Szegegyház(a)										Nagy- Szegegyháza	Újfehértó határába olvadt
Szeg(telke), Szegegyház(a)		Sceg									Újfehértó határába olvadt
Szeg(telke), Szegegyház(a)		Zegetelke									Újfehértó határába olvadt
Szeg(telke), Szegegyház(a)			Zeged								Újfehértó határába olvadt
Szeg(telke),			Zekeha								Újfehértó határába

Szegegyház(a)			z							olvadt
Szeg(telke), Szegegyház(a)			Zegegh az							Újfehértó határába olvadt
Szeg(telke), Szegegyház(a)				Szegegyház alias Fejértho						Újfehértó határába olvadt
Szeg(telke), Szegegyház(a)									Kisszegegyháza	Újfehértó határába olvadt
Szeg(telke), Szegegyház(a)									Szegegyháza	Újfehértó határába olvadt
Szeg(telke), Szegegyház(a)									Szegegyházi puszta	Újfehértó határába olvadt
Szeghalom	Scegholm									A balmazújvárosi határban feltűnő, a várostól Ény-ra eső, a Hotobágy folyó kanyarulatában található Szegi pusztával azonos
Szeghalom								Szegi puszta		A balmazújvárosi határban feltűnő, a várostól Ény-ra eső, a Hotobágy folyó kanyarulatában található Szegi pusztával azonos
Szeghalom									Szék-halom	A balmazújvárosi határban feltűnő, a várostól Ény-ra eső, a Hotobágy folyó kanyarulatában található Szegi pusztával azonos
Szeghalom									Szék-határ	A balmazújvárosi határban feltűnő, a várostól Ény-ra eső, a Hotobágy folyó

											kanyarulatában található Szegi pusztával azonos
Székely	Zekul	Scekul									Székely, SzsZBm.
Székely							Szekly vel Szekely				Székely, SzsZBm.
Székely								Székely	Székely		Székely, SzsZBm.
Szekeres(egyház)	Zekeres										Egyek határában kereshető
Szekeres(egyház)		Scekeresyghaz									Egyek határában kereshető
Szekeres(egyház)										Szekeres-kút	Egyek határában kereshető
Szekeres(egyház)										Szekeres-tag	Egyek határában kereshető
Szentágota										(Szentágota csárda)	Püspökladány határába olvadt
Szentágota		Zentagata	Zenth-Agatha				Sz. Ágota			Szentágota	Püspökladány határába olvadt
Szentgyörgy		Zencgurg									Debrecen- Józsa területén állott
Szentgyörgy		Zengurg, Sengurg									Debrecen- Józsa területén állott
Szentgyörgy		Sceggurg									Debrecen- Józsa területén állott
Szentgyörgy		Zentgurg					Szentgyörgy				Debrecen- Józsa területén állott
Szentgyörgy		S. Georgi	S. Georgii								Debrecen- Józsa területén állott
Szentgyörgy		Kysmoch al. Nom. Eghazasmach									Debrecen- Józsa területén állott
Szentgyörgy										(Szentgyörgyi templomdomb)	Debrecen- Józsa területén állott
Szentgyörgy										Szent György puszta	Debrecen- Józsa területén állott
Szentiván			Zenth Iwan								Nádudvar határába olvadt
Szentiván						Iványi-					Nádudvar határába

						halom					olvadt
Szentkirály			Zenthk yral al. Nom. Bwdze nthkyra l								Téglástól É-ra annak határában állott
Szentlélek(teleke)		Scenthliluk									Téglástól É-ra annak határában állott
Szentlélek(teleke)		Scenlelek									Téglástól É-ra annak határában állott
Szentlélek(teleke)		Gyürkereke seu Sz. Lelek									Téglástól É-ra annak határában állott
Szentlélek(teleke)			Szentlel ektelek e								Téglástól É-ra annak határában állott
Szentlélek(teleke)									Szent Lélek völgye		Téglástól É-ra annak határában állott
Szentlélek(teleke)									Szentlélek-föld		Téglástól É-ra annak határában állott
Szentmargita	Feierzenthmargit a										Újszentmargita, HBm.
Szentmargita			Zenthm argyth								Újszentmargita, HBm.
Szentmargita									Sz. Margita nagy tanya		Újszentmargita, HBm.
Szentmargita							St: margita Szállás				Újszentmargita, HBm.
Szentmargita									(Szent Margitai erdő)		Újszentmargita, HBm.
Szentmargita									Zu Pusztá Sz. Margita		Újszentmargita, HBm.
Szentmargita										Margita-domb	Újszentmargita, HBm.
Szentmargita										Margita-halom	Újszentmargita, HBm.
Szentmargita										Telek- vagy Koponyahalom	Újszentmargita, HBm.
Szentmargita										Újszentma rgita	Újszentmargita, HBm.

Szentmárton	S. Martinus										Tiszaszentmárton, SzSzBm.
Szentmárton		Zenthmaron									Tiszaszentmárton, SzSzBm.
Szentmárton		S. Martini									Tiszaszentmárton, SzSzBm.
Szentmárton		Sancto Martino, Santo Martino									Tiszaszentmárton, SzSzBm.
Szentmárton						Sz: Martony		Sz. Márton			Tiszaszentmárton, SzSzBm.
Szentmárton									Tiszaszent márton		Tiszaszentmárton, SzSzBm.
Szentmihály 1.	Scenthmyhal	Zenmihal, Zenthmihal, Scenmihal, Zentmihal									Kállósemjén határába olvadt
Szentmihály 1.		Sancti Michaelis, S. Michaelis									Kállósemjén határába olvadt
Szentmihály 1.			Zenthm yhalthel eke								Kállósemjén határába olvadt
Szentmihály 2.			Zenthm yhal			Szent mihály		Sz. Mihály			SzSzBm.
Szentmihály 2.									Büdszentmihály		Tiszavasvári része, SzSzBm.
Szentmiklós 1.		Scentmilos									Földes határában állott
Szentmiklós 1.		Sancto Nicolao									Földes határában állott
Szentmiklós 1.		Zentmiclos						Szent Miklós			Földes határában állott
Szentmiklós 1.								Pr. Sz. Miklós			Földes határában állott
Szentmiklós 1.						Mező- Szent- Miklós					Földes határában állott
Szentmiklós 2.		Zenmichlos									Újszentmargita határában kereshető
Szentmiklós 2.			Chegez enthmy								Újszentmargita határában kereshető

			klos								
Szentpéter(földe), Szentpéter(teleke)		Scenthpeter									Ibrány határába olvadt
Szentpéter(földe), Szentpéter(teleke)			S. Petri								Ibrány határába olvadt
Szentpéter(földe), Szentpéter(teleke)			Namen al. Nom. Zenthp etertele ke (Nimir téves olvasat a)								Ibrány határába olvadt
Szentpéter(földe), Szentpéter(teleke)			Zentpet erfölde								Ibrány határába olvadt
Szentpéter(földe), Szentpéter(teleke)								Sz. péter halma			Ibrány határába olvadt
Sziget(egyház)		Zygetheghaz, Zygethyghaz									Hajdúszoboszlótól Ény- ra annak határába olvadt
Sziget(egyház)			Zigeth							Sziget	Hajdúszoboszlótól Ény- ra annak határába olvadt
Sziget(egyház)										Sziget puszta	Hajdúszoboszlótól Ény- ra annak határába olvadt
Szihalom	Scenholm										Polgártól D-re, a mai Folyás környékén állott
Szihalom								Szihalmi tanya környéke			Polgártól D-re, a mai Folyás környékén állott
Szihalom								Szihalmi tanyahely			Polgártól D-re, a mai Folyás környékén állott
Szilás 1.	Scylos										Tiszacsege illetve Polgár határában kereshető

Szilás 1.										Szil ere	Tiszacsege illetve Polgár határában kereshető
Szilás 1.										Szil ere lapossa	Tiszacsege illetve Polgár határában kereshető
Szilás 1.										Szil ere-hát	Tiszacsege illetve Polgár határában kereshető
Szilás 1.										Szilhát tanya	Tiszacsege illetve Polgár határában kereshető
Szilás(teleke) 2.	Scilos	Zylos, Zilas									Újfehértó határába olvadt
Szilás(teleke) 2.			Zylasth eleke								Újfehértó határába olvadt
Szilás(teleke) 2.										Szilás dűlő	Újfehértó határába olvadt
Szilasteleke 3.			Zylosth eleke								Gyomán illetve Tiszalök határában kereshető
Szilasteleke 3.								Szilajzug			Gyomán illetve Tiszalök határában kereshető
Szili	Scili, Scylli	Zyli									Hajdúböszörmény határába olvadt
Szili		Zileghaz									Hajdúböszörmény határába olvadt
Szili			Ziltelek								Hajdúböszörmény határába olvadt
Szili										Szilhát	Hajdúböszörmény határába olvadt
Szoboszló(vásár)	Zobuzlou wasar										Hajdúszoboszló, HBm.
Szoboszló(vásár)	Sobozlou, Zobozlo	Zobozlow, Soboslou, Zubuzlou									Hajdúszoboszló, HBm.
Szoboszló(vásár)										Hajdúszoboszló	Hajdúszoboszló, HBm.
Szolnok	Zunuchy										Nyírbogdány határába

											olvadt
Szolnok		Zolnuk									Nyírbogdány határába olvadt
Szolnok										Szolnok tanya	Nyírbogdány határába olvadt
Szomajom	Zomogu										Hajdúböszörmény határában kereshető, Zámtól K-re
Szomajom	Zomon										Hajdúböszörmény határában kereshető, Zámtól K-re
Szomajom	Zomayn										Hajdúböszörmény határában kereshető, Zámtól K-re
Szomajom		Zumayun									Hajdúböszörmény határában kereshető, Zámtól K-re
Szomajom		Zomayun									Hajdúböszörmény határában kereshető, Zámtól K-re
Szovát	Zuat	Zoad									Hajdúszovát, HBm.
Szovát		Zowad, Zouath									Hajdúszovát, HBm.
Szovát		Zohad									Hajdúszovát, HBm.
Szovát										Hajdúszovát	Hajdúszovát, HBm.
Szög		Zuchy									Fényeslitke határába olvadt
Szög		Zyuth									Fényeslitke határába olvadt
Szög		Zwty, Zuti									Fényeslitke határába olvadt
Szög		Zugy									Fényeslitke határába olvadt
Szög		Zug								Szög	Fényeslitke határába olvadt
Szólós 1.		Zeuleus, Zeleus									Apagy határába olvadt
Szólós 1.		Zeuleus al. Nom. Apayteluke									Apagy határába olvadt

Szőlős 1.										Nagyszőlőstelek	Apagy határába olvadt
Szőlős 2.		Zelos, Zeuleus, Zeelus~Zeulus									Kállósemjén határába olvadt
Szőlős 2.			Phylepa lyazewl es								Kállósemjén határába olvadt
Szunyor		Zonyur, Scunyor	Zwnyor								Részben Nagycserkesz, részben Nyíregyháza határába olvadt
Szunyor					Zunyor						Részben Nagycserkesz, részben Nyíregyháza határába olvadt
Tagalateleke	Tagalateleke, Thagalutheleke										Zalkod területébe olvadt
Tagalateleke		Tagisla									Zalkod területébe olvadt
Tam	Tam					Tam					Tiszafüredtől É-ra kereshető, annak határában (Szolnok m.)
Tamásfája			Tamásf ája, Thamas faya								Nyírtura határába olvadt
Tamásfája										Tamásfájtanya	Nyírtura határába olvadt
Tamási 1.	Tamasy	Tamassy, Thamasy									Nyíradony határában állott
Tamási 1.								Pr. Tamási			Nyíradony határában állott
Tamási 1.										Tamásipuszta	Nyíradony határában állott
Tamási(telek) 2., Tamásfalva	Tumas										<i>Nyíradony határában állott</i>
Tamási(telek) 2., Tamásfalva	Thamasiteluk, Thamasytheluk										<i>Nyíradony határában állott</i>
Tamási(telek) 2., Tamásfalva		Tamasy, Thamasy, Tomasy									<i>Nyíradony határában állott</i>
Tamási(telek) 2.,		Thamafalua									<i>Nyíradony határában</i>

Tamásfalva											<i>állott</i>
Tamási(telek) 2., Tamásfalva						Tamasy Puszta					<i>Nyíradony határában állott</i>
Tardos	Turdos	Tardas					Tardos		Tardos, zu Tardos		Tiszatardos, BAZm.
Tardos										Tiszatardo s	Tiszatardos, BAZm.
Tas	Forum Thosu										Nyírtass, SzSzBm.
Tas	Tos, Thos, toos, Thoos						Tass		Thass		Nyírtass, SzSzBm.
Tas	Tocis										Nyírtass, SzSzBm.
Tas	Thoth										Nyírtass, SzSzBm.
Tas										Nyírtass	Nyírtass, SzSzBm.
Tatártel(e)k(e) 1.			Tatártel ke								Levelek határába olvadt
Tatártel(e)k(e) 1.		Tátártelek								Tatár telek	Levelek határába olvadt
Tatárteleke 2.		Thatarteluke~ Thatartheluke									Nyírlövő határában kereshető
Tedej	Tegyegd										Hajdúnánás határába olvadt
Tedej		Tegey~ Thegey, Tegey									Hajdúnánás határába olvadt
Tedej						Alte Kirch Tedej					Hajdúnánás határába olvadt
Tedej										Tedej	Hajdúnánás határába olvadt
Téglás		Tilglas									Téglás, HBm.
Téglás		Tetlas									Téglás, HBm.
Téglás		Teglas								Téglás	Téglás, HBm.
Temeháza		Themehaza									Pátroha határába olvadt
Temeháza		Themezaza									Pátroha határába olvadt
Temeháza		Murkach al. Nom. Themehaza									Pátroha határába olvadt
Temeháza			Theme haza al. Nom. Miskou								Pátroha határába olvadt

			ch								
Temeháza										Temedülő	Pátroha határába olvadt
Temes, Temesi Székely, Temesi Szőlős		Thomas									Nyírtura határában, Sényő, Napkor és Oros határának összeöggellésében kereshető
Temes, Temesi Székely, Temesi Szőlős		Thomas Zeulus									Nyírtura határában, Sényő, Napkor és Oros határának összeöggellésében kereshető
Temes, Temesi Székely, Temesi Szőlős		Thomas Zekul									Nyírtura határában, Sényő, Napkor és Oros határának összeöggellésében kereshető
Terebes		Terebes									Paszab határába olvadt
Terebes										Nagyterebe tanya	Paszab határába olvadt
Terebes										Terebe	Paszab határába olvadt
Terecse	Tereche, Terethe	Thereche								Tiricse	Nyírtura határába olvadt
Teszár		Thezar									Napkor határába olvadt
Teszár						Tesar Morast					Napkor határába olvadt
Tét		Thoth, Thet					Thétt		Teth		Nyírtét, SzSzBm.
Tét										Nyírtét	Nyírtét, SzSzBm.
Tetétlen			Theth hlen, Tetetlen, Theth len							Tetétlen	Tetétlen, HBm.
Tiborcuta			Tyborc huta								Nyírgyulaj határában vagy annak közelében kereshető
Tiko(s)	Thykou										

Tiko(s)										Tikos tanya	Talán ezzel azonos Borsodban
Tiko(s)										Újtikos	Újtikos, HBm.
Tímár	Timar, Tymar	Thymar					Timar		Timár	Tímár	Tímár, SzSzBm.
Tiszaipálháza		Tizaypalhaza									Szakoly környékén kereshető, talán Tusatelekével azonos
Tizsaköz		Tyzakuz									Tiszatelek határában kereshető
Tivadarcucsi, Tivadarkuti		Thyudorthuchi~ Thyvodochuchi									Nagyhalász határába olvadt
Tivadarcucsi, Tivadarkuti		Thyodorcuthy									Nagyhalász határába olvadt
Tolna	Tolna										Nagyhalász határába olvadt
Tolna						Tolna Homok a					Nagyhalász határába olvadt
Tótkálló		Totkallo, Touthkallou~ Touthkalow, Touthkallou	Tothkallo								Nagykálló része
Tölgyes	Chulges, Thulgus										Részben Rétközberencs, részben Szabolcsveresmart határába olvadt
Tölgyes									Tölgyesszeg		Részben Rétközberencs, részben Szabolcsveresmart határába olvadt
Töröstelek	Turstheluk										Nagydobos határába olvadt
Töröstelek		Turusteluk, Thewresthelek, Turustekek								Törös telek	Nagydobos határába olvadt
Töt	Tuth, Tud	Thuth, Twd									Napkor határába olvadt
Töt		Tuuch, Thuch									Napkor határába olvadt
Töt										Töt dülő örzi	Napkor határába olvadt

										nevét	
Tözegegyháza			Thewze geghaz a								Gyanús, hogy elírás, valójában (Tó)- Szegegyházát kell keresni. Lásd ott!
Tuka	Tuca, Toca									Tuka	Újszentmargita határába olvadt
Tura	Tura	Thura					Tura		Tura		Nyírtura, SzSzBm.
Tura										Nyírtura	Nyírtura, SzSzBm.
Tusa(teleke)			Twzthe leke								Újfehértó határában kereshető
Tusa(teleke)										Tusa telke	Újfehértó határában kereshető
Tuzsér		Thevsyr, Thesyr									Tuzsér, SzSzBm.
Tuzsér		Gewstusera, Geusthusira									Tuzsér, SzSzBm.
Tuzsér	Tuzer, Tuser, Tusyr	Thuser					Tuser		Tuzsér	Tuzsér	Tuzsér, SzSzBm.
Ub		Vb									Ibrány határában kereshető
Újfalu		Wyfalw, Uyfalu, Wyfalu									Újfehértó, SzSzBm.
Újfalu			Wyfalw al. Nom. Apathz eg								Újfehértó, SzSzBm.
Újfalu				Ujfalu aliter Nagyfal u							Újfehértó, SzSzBm.
Újfalu					Szegeg yház alias Fejérth o						Újfehértó, SzSzBm.
Újfalu					Fejérth o				Fehértó		Újfehértó, SzSzBm.

Újfalu					Uj Fejértho, Uyfeyér To		Uj-Fejértó			Újfehértó	Újfehértó, SzSzBm.
Újváros			Wywarus al. Nom. Bolmaz								Balmazújváros, HBm.
Újváros			Viuaras, Ujvaros								Balmazújváros, HBm.
Újváros										Balmazújváros	Balmazújváros, HBm.
Unytelek		locus vnytelek									Döge határában kereshető
Úrkuta			Wrkwha								Polgár, Hajdúdorog környékén kereshető
Vad(teleke)	Vod										Oros határába olvadt, a 18. században helyét már nem tudták Nyírjestől elválasztani
Vad(teleke)			Wadtheleke								Oros határába olvadt, a 18. században helyét már nem tudták Nyírjestől elválasztani
Vad(teleke)								Vad erdő			Oros határába olvadt, a 18. században helyét már nem tudták Nyírjestől elválasztani
Vad(teleke)								Vad ritka			Oros határába olvadt, a 18. században helyét már nem tudták Nyírjestől elválasztani
Vad(teleke)										Vadrikatanya	Oros határába olvadt, a 18. században helyét már nem tudták Nyírjestől elválasztani
Váralja		Waralia	Waraly								A településnek nevet

			a								adó várhely Oros határában található
Váralja										Warhegy	A településnek nevet adó várhely Oros határában található
Várasdobos	Warosdobos	Varasdobos~Warasdobus									Pusztadobos, SzSzBm.
Várasdobos							Pusztadobos Telek				Pusztadobos, SzSzBm.
Várasdobos								Pusztadobos	Pusztadobos		Pusztadobos, SzSzBm.
Váraslövő	Warozlew v-m										Pap határába olvadt
Váraslövő	Wareslow										Pap határába olvadt
Váraslövő		Warasleueu, Warasleue~Varasleueu									Pap határába olvadt
Váraslövő						Várhegy					Pap határába olvadt
Várda	Warad										Kisvárda, SzSzBm.
Várda	Waradam										Kisvárda, SzSzBm.
Várda	Warda										Kisvárda, SzSzBm.
Várda	Warada	Varada, Barada									Kisvárda, SzSzBm.
Várda		Boriwa									Kisvárda, SzSzBm.
Várda							Kis Várda		zu Kis Várda, KisVarda	Kisvárda	Kisvárda, SzSzBm.
Vatateleke			Wathat heleke								Szakoly határába olvadt
Vatateleke										Váta	Szakoly határába olvadt
Vejcse	Wense										Tímár határába olvadt
Vejcse		Woythe									Tímár határába olvadt
Vejcse		Weyche									Tímár határába olvadt
Vencsellő									Vencsellő Ó		Gávavencsellő, SzSzBm.
Vencsellő									Vencsellő Uj		Gávavencsellő, SzSzBm.
Vencsellő	Wensellew, Wensellew, Wenchelleu	Wenchelleo					Vencsellő			Vencsellő	Gávavencsellő, SzSzBm.

Veresmart		Veresmoth, Weresmoth					Veresmart				Szabolcsveresmart, SzSzBm.
Veresmart									Vörösmart		Szabolcsveresmart, SzSzBm.
Veresmart										Szabolcsveres mart	Szabolcsveresmart, SzSzBm.
Veressed		Veressed									Gyulaháza határába olvadt
Veressed								Veresses			Gyulaháza határába olvadt
Vezen(d)		Vesen									Nyírmártonfalva határába olvadt
Vezen(d)			Ezénd								Nyírmártonfalva határába olvadt
Vezen(d)										Vezendi tanya	Nyírmártonfalva határába olvadt
Vid(egyháza), Vidmonostora, Vidteleke	Wid	Wyd, Vyd									Részben Hajdúböszörmény határába olvadt
Vid(egyháza), Vidmonostora, Vidteleke		Vydmonostora									Részben Hajdúböszörmény határába olvadt
Vid(egyháza), Vidmonostora, Vidteleke			Vidtele ke								Részben Hajdúböszörmény határába olvadt
Vid(egyháza), Vidmonostora, Vidteleke			Vydekh aza								Részben Hajdúböszörmény határába olvadt
Vid(egyháza), Vidmonostora, Vidteleke				Szent Vid							Részben Hajdúböszörmény határába olvadt
Vid(egyháza), Vidmonostora, Vidteleke										Hajdúhadházi Vid puszta	Részben Hajdúböszörmény határába olvadt
Vid(egyháza), Vidmonostora, Vidteleke										Hajdúnánási Rác Vid puszta	Részben Hajdúböszörmény határába olvadt
Vid(egyháza),										Vidiföld	Részben

Vidmonostora, Vidteleke											Hajdúböszörmény határába olvadt
Vis	Viz										Viss, BAZm.
Vis	Vys, Wys	Vis, Vys~Wys					Viss		Vis	Viss	Viss, BAZm.
Záhony	Zohonreu										Záhony, SzSzBm.
Záhony		Zahun, Zahum					Záhony		Záhony	Záhony	Záhony, SzSzBm.
Zalkod		Zolor									Zalkod, BAZm.
Zalkod		Zalogch									Zalkod, BAZm.
Zalkod		Zelkus									Zalkod, BAZm.
Zalkod		Zolgung									Zalkod, BAZm.
Zalkod	Zolkad, Zulkud, Zalkod	Zolkud~ Zolkod					Zalkod		Zalkod	Zalkod	Zalkod, BAZm.
Zám(monostora)		Zammunustura, Zaammunustura									Hortobágy határában az Árkus folyó Ny-i partján állott
Zám(monostora)		Zuam									Hortobágy határában az Árkus folyó Ny-i partján állott
Zám(monostora)										(Zámi templom dombja)	Hortobágy határában az Árkus folyó Ny-i partján állott
Zám(monostora)	Zam	Zaam								Zám	Hortobágy határában az Árkus folyó Ny-i partján állott
Zám(monostora)										Zámi-rét	Hortobágy határában az Árkus folyó Ny-i partján állott
Zelemér 1.										(Zeleméri templom)	Hajdúböszörménytől D-re, annak határában fekszik
Zelemér 1.		Zelemér, Scelemér								Zelemér	Hajdúböszörménytől D-re, annak határában fekszik
Zelemér 2.		Zelemér, Zalamer									Gyüre határába olvadt
Zöldhalom			Zewldhalom								
Zöldhalom						Szódhalom					

Zöldhalom										Zöld halom	Hajdúnánás határába olvadt
Zöldhalom										Zöld halom	Nyírestekek, Kálló, és Harang összeszögellésénél
Zöldhalom										Zöldpuszta halom	Hajdúnánás határába olvadt
Zsurk	Suruk										Zsurk, SzSzBm.
Zsurk	Szurch	Surk									Zsurk, SzSzBm.
Zsurk		Ziruga									Zsurk, SzSzBm.
Zsurk							Schurk vel Zsurk				Zsurk, SzSzBm.
Zsurk									Zsúrk	Zsurk	Zsurk, SzSzBm.

